

ప్రథమ ముద్రణ

దీశంబరు 60

వెల రు. 1-50 న. పై.

పుస్తకములు దొరుకుచోటు:—

ఆరుమళ్ల కోటిరెడ్డి, డిల్లీమాస్టర్,

శ్రీ రామా హైస్కూలు

తేలహోలు P. O.

(కృష్ణా జిల్లా).

శ్రీ చాలాజీ ప్రెస్.

వత్తెనపల్లి.

వి న త్రి

—:—

యిరువదిఎనిమిది సంవత్సరములుగా, గీతాప్రచారకులతో నాకుగల పరిచయమే నన్నీ వ్యాసమును వ్రాయించినది. ఈ వ్యాసము సర్వమానవ సమానత్వమును గోరు ప్రాజ్ఞులగు పాఠకుల, నామోదమును పొందినచో, టీకా, తాత్పర్య సహితముగా గీతను ప్రకటింప దలచితిని. నా కోరికను మన్నించి పాఠకులు తమ అభిప్రాయములను ఈ క్రింది అడ్రసుకు తెలియజేయవలసినదిగా ప్రార్థించుచున్నాను.

నేనీ వ్యాసమును వాయుటకు సహాయపడిన గ్రంథకర్తలకు సదాకృతజ్ఞుణ్ణి. ఈ గ్రంథము సకాలములో వెలువడుటకు సహాయపడిన “శ్రీ బాలాజీ ప్రింటింగు ప్రెస్” ప్రొప్రయిటర్లకును, వర్కర్లకును, నా, ఘోషదయపూర్వక నమస్కారములు. భ్రూపులు చూచుటకు సకాలములో తగినవారు లేనికారణమున కొన్నితప్పులు దొర్లినవి. కాబట్టి సవరించుకొని చదువుకొన ప్రార్థన.

ఇట్లు

ఆరుమల్లసుబ్బారెడ్డి.

తే ల పో లు (పోస్టు)

(కృష్ణా జిల్లా.)

విషయ సూచిక

—:—:—

విషయము		పుట
ఉపోద్ఘాతము		1
ప్రార్థన		61
ఋష్యాదిన్యసము		62
గీతాధ్యాయముల ప్రారంభము		63
గీతామాహాత్మ్యము		141
తప్పింపుల పట్టిక		143

ఉ పా ద్ధ త ము

శ్రీ మద్భగవద్గీత యే అమృతఘడియలలో పుట్టినదో చెప్పలేము గాని, హిందూసమాజములో దీనిస్థానము అసమానమై అజరామరమై, మహోన్నతమైన స్థిరస్థాయిని చెందినది. ఒకప్పుడు వేదసమ్మతముగాని మతమునకు అదెంతటి ప్రాముఖ్యతను తెందిన దైనను హిందూసమాజములో దానికి స్థానములేదు. అట్టి మహోన్నతమైన వేదముయొక్క స్థానమును తాను జన్మించిన మరుత్తణములోనే ఆక్రమించుకొని, తనకు సమ్మతముగాని సిద్ధాంతమును, అదెంతటి ప్రభావము గలదిగాని, హిందూసమాజ మంగీకరింపజాల నంతటి పరమప్రమాణ గ్రంథముగా గీత స్థిరపడినది.

అందుచేతనే జగదురు శంకరాచార్యులవారి దగ్గరనుండి, వినోభావేగారి వరకు, హిందూసమాజములో జన్మించిన ఆధ్యాత్మిక, రాజకీయపేత్తలెల్లరును తమసిద్ధాంతములు గీతసమ్మతమైనవే యని తప్పనిసరిగముజుపు చేసికొనదలసినవైనది. నిజమునకు శ్రీ శంకరాచార్యులవారు అద్వైతి, శ్రీరామానుజులవారు విశిష్టాద్వైతి, శ్రీ మధ్వాచార్యులవారు ద్వైతి. అంతమాత్రమేకాదు, వారిలో మొదటివారిది జ్ఞానమార్గము రెండవవారిది భక్తిమార్గము, మూడవవారిది కర్మమార్గము అదేవిధముగా,

రాజకీయ నాయకులలో కూడ కావలసినన్ని భేదములు గలవు. ఉదాహరణకు ఆతలాయలను చంపవచ్చుననునది, తిలకుగారి వాదము. ఆతలాయలను నైతము చంపరాదనియు ధనికులు తమ ధనమునకు లామే ధర్మకర్తలుగా వుండి త్యాగము చేయవలయుననునది గాంధీగారి వాదము. తనకు కావలసినదానికంటె మించినదానిని సమాజమున కివ్వకపోవుట మహాపాపమనునది వినోభావేగారి వాదము. అయినను వీరెల్లరు కూడ గీత తమ వాదమునే సమర్థించినదని ఋజువుచేసుకొనుటకై, రలకొక భాష్యమును వ్రాయవలసివచ్చినది. దీనినిబట్టియే, హింసా సమాజములో గల మతగ్రంథములలో గీతకు గల ప్రాముఖ్యత, స్వచ్ఛపడుచున్నది.

ఈ సందర్భములో నొక ప్రశ్న కలుగుట సహజము. అదే మనగా, పరస్పర వ్యతిరేక దృక్పథములు గల భాష్యకర్తల వివిధ సిద్ధాంతములలో యే సిద్ధాంతము గీతాసమ్మతమైనదను ప్రశ్న కలుగుట సహజమేకదా? ఈ ప్రశ్నకు సూటిగా సమాధానము చెప్పుటకు మేధావులు నైతము వెనుకంజ వేయుచున్నారు. కారణమేమనగా ప్రతి భాష్యకర్తయు తమ సిద్ధాంతమునే గీతాకారుడు అక్షరశః అంగీకరించి నట్లు శతవిధముల పేలాది ప్రమాణములతో ఋజువుచేయుచు వచ్చినారు. అట్టివారిలో మతస్థాపకులైన శ్రీశంకర రామానుజ మధ్వాచార్యులవారి వంటి ఆచార్యపురుషులుగాని, ఆధ్యాత్మికముగనేగాక రాజకీయముగ కూడ మహానాయకులైన తిలక్, అనిబెంఱు గాంధీ, వినోభావేలవంటి మహానుభావులుగాని అనేకులు గలరు గదా? వీరిలో ప్రమాదపురుషులు కానివారెవరు? యిందులో ఎవరి సిద్ధాంతమును కాదనగలము? ఆ కారణముచేతనే ఈ విషయము పరిష్కరింపరాని జటిల సమస్యగా నిలిచిపోయినది.

భాష్యకారులు మహామేధావులైనంతమాత్రమున వారు చెప్పిన పరస్పర వ్యతిరేకములైన సిద్ధాంతములన్నియు, గీతాసమ్మతములైనవే

నని అంగీకరింపజాలముగదా? ఆ పరిస్థితులలో మన మే భాష్యకర్త ననుసరింపవలసియున్నది? యేదో ఒక గుడ్డినమ్మకముతో, ఎవరినో నొకరి ననుసరింపవలసినదేనా? అట్టి అంధానుకరణము అధోగతికి దారితీయునని మహాపురుషులెల్ల రేకగ్రీవముగ హెచ్చరికచేసియున్నారు గదా? చీనినిబట్టి సత్యాన్వేషణము ద్వారా ఆనుభవ పూర్వకముగ తెలుసుకొనబడిన ఋజుమార్గము ననుసరించుటే మానవులై జన్మించిన ప్రతి ఒక్కరి విద్యుక్త ధర్మమని స్పష్టపడుచున్నది. ఈ కారణము చేతనే విద్యా శూన్యడనయును, గీతాసిద్ధాంతమును తెలుసుకొనుటకై కొన్ని సంవత్సరములుగా పరిశోధన సాగించితిని. ఆపరిశోధన ఫలితమే నేడు మీచేతులలోనున్న ఈగీతా సిద్ధాంత గ్రంథము. యిందలి మంచి చెడ్డలను నిర్ణయించ సలసినబాధ్యత విజ్ఞులైన పాఠకులపై నున్నదని మనవి చేయుచు, నేనీ గీతా వ్యాఖ్యానమును చేయుటకుగల ముఖ్యకారణములను పాఠకులకు సంగ్రహముగ తెలియజేయుటకై ఈ ఉపోద్ఘాతమును వ్రాయుచున్నాను.

క్షుద్రజీవి మోదలు అగ్రజీవివరకు జేయు ప్రసంగకల్పమును, తమ సుఖశాంతులకొరకేనను విషయము ప్రతివారికిని అనుభవములోని దేగదా? యింక మానవ జాతినిగురించి ప్రత్యేకముగా చెప్పవలసినదేమున్నది? హింసాసమాజములో సుఖశాంతుల సన్వేషించుటకై బ్రాహ్మణులను పేరుతో ప్రత్యేకమొక వర్గమునే విభజించినారుగదా? ఒక్క భారత దేశములోనే ససనేల? ఈవిధముగా నేలనాలుగు చెరగులనుండి ఎందరో మేధావులు లేక ప్రవక్తలు, మానవ సమాజము నిత్య సుఖానుభూతిని పొందుటకుగల మార్గములను కనిపెట్టి ప్రచారములో పెట్టకపోలేదు. కాని దురదృష్ట వశమున నాయామార్గములన్నియు, పరస్పర వ్యతిరేక మత సిద్ధాంతములుగా రూపొంది చూసవ సమాజములో మరింత చీలికలు, కల్లోలములు, అశాంతి, రక్తపాతములు కలిగించుటకు దారితీసినదేగాక

కట్టకడకు రెండుసిద్ధాంతములుగా యేర్పడి మానవసమాజమును రెండుగా చీల్చివైచినవని ప్రపంచ చరిత్రయే స్పష్టము చేయుచున్నది. ఆరెంటిలో నొకటి భౌతికసిద్ధాంతమును మరొకటి ఆధ్యాత్మిక సిద్ధాంతమును స్థాపించుటకై నాటినుండి నేటివరకు విశ్వప్రయత్నములు చేయుచున్నవని వేరుగ చెప్పనక్కరలేదుగదా ?

అందు భౌతికవాదులవాదమిది. సకలదుఃఖములకు మూలము దరిద్రత. దానికి కారణము సోమరితనము. దాని ఫలితము దేశపరాధీనత. దాని అనుభవము శాశ్వతజ్ఞానిసత్వము. దానికి మూలము మతము. “బ్రహ్మవిత్వం జగత్మిథ్య” అను జగత్మిథ్యావైత్తవాదమును, మరియు, శుభాశుభములకు దైవమే కర్తయను దైవ వాదమును మానవుని దృష్టిని ప్రత్యక్షఫలితములిచ్చు ప్రపంచమువైపునుండి ఆకాశము వైపునకు మళ్లించినవి. శతాబ్దిములుగా హిందూ సమాజమునే కాదు, మానవసమాజమునే అధోగతి మార్గములో నడిపించిన దీ మతమే ధని వీరి వాదము.

ఇక రెండవ వారివాద మిది— జగత్తుమిథ్య. జీవిత మస్థిరము. విషయవాంఛలు దుఃఖమూలములు ఆశకు అంతులేదు సకలసంపదల కాల వాలమైనవని చెప్పబడు అమెరికావంటి దేశములు సైతము వారి సంపదను కాలమును శక్తిని మారణయంత్ర నిర్మాణములకొరకై యేల వృధా చేయుచున్నారా ? దురాశ చావకనేగాని తిండికి చాలకకాదుగదా ? దీనిని బట్టియే భౌతికవస్తు సముదాయములు సుఖశాంతులను కలిగించుననుకొనుట శుద్ధ అవివేకమనియు, వివేకియైనవా డీ దుఃఖమయ జగత్తునకు దూరముగ నుండవలయునని స్పష్టపడుచున్నదనియు వీరు వాదించెదరు. ఒకరి విశ్వాసము మరొకరికి సుతరాం గిట్టదు. వేదాంతుల దృష్టిలో భౌతిక వాదులు అజ్ఞానులు, ఆశదోతులు, ధోగలాంసులు. అదేవిధముగా భౌతిక వాదుల దృష్టిలో వేదాంతులు, అవివేకులు పరాన్నభుక్కులు, పరమ

సోమరులు. వీరిరువురి సిద్ధాంతములకు తూచుచు పడమరల కున్నంత దూర మున్నది. వీరిలో ఎవరివాదము సత్యము? ఎవరి దనత్యము?

వేదాంతుల వాదమును భౌతికవాదు లీ విధముగ ఖండించెదరు.

“స్వస్థేచిత్తే బుద్ధయస్సంభవంతి” అను నాశ్వాక్తి వేదాంతులదేగదా? దీని అర్థ మేమిటి? వేదాంతానుభవమును పొందుటకు స్వస్థచిత్తుడు కావలయుననియేగదా దీని అర్థము? చిత్తమన్నను మనస్సన్నను ఒక్కటే గదా! మనస్సు దేనిచల్ల కలుగుచున్నదను ప్రశ్నకు అన్నముయొక్క సూక్ష్మైశ్వర్యమే మనస్సనిగదా తత్త్వజ్ఞుల నిర్ణయము? (1) దీనినిబట్టి యేది ఎందుండి కలిగినదో అది దాని ఆధారముతోనే నిలువగలుగునను న్యాయము ననుసరించి మనస్సు నిలుచుట కన్నమనసరమనియే స్వప్తవడుచున్నదిగదా? అన్న మెచ్చటనుండి కలుగుచున్నది? జగత్తునుండియే గదా? జగత్తే మిక్కిలియైనచో అన్నమెచ్చటనుండి లభించుచు? అన్నమే లభింపనిచో చిత్త మెట్లు స్థిరమును పొందును? యింతి స్వప్తముగ కనిపించు ప్రత్యక్ష సత్యమును నిరాకరించి జగత్ మిశ్రావాదమును చేయు వారు పాపములు గాక ప్రజ్ఞావంతు లెట్లగుచురని వీరు వాదించెదరు.

ఇక వేదాంతులవాదమిది. భౌతికవాదుల వాదములో సత్యమున్నచో అన్నపానాదులు పుష్కలముగ నున్న శ్రమంతులు సుఖశాంతిల ననుభవింపవలయునుగదా! అట్లు జరుగుట లేదనునది మన కెల్లరికి అనుభవములో తెలిసినవిషయమే కాబట్టి సుఖశాంతులకు భౌతిక సంపత్తి యవలంబు అన్నపానాదులు ముఖ్యములు కావనియు ఆ ద్యాత్మికానుభూతియొక్కటే నిజమైన శాంతిహృగ్గమనియు వీరు వాదించెదరు.

నిజమునకు ఈ రెండువాదములలోను సత్యము లేకపోలేదు. భౌతిక సంపత్తి అనగా అన్నపానాదులు లేకున్నచో దేహములు నిలు

వృత్తుల అర్థే వివేకజ్ఞానము లేకున్నచో మృదయభాంతి భావ్యమగును. కాబట్టి మైరెండు సిద్ధాంతములను ఆచరణలో పెట్టగలిగినప్పుడే మూనవుని యొక్క సుఖశాంతులకు సంపూర్ణత చేహరగలదని చరిత్ర వేసేళ్ళ చాటుచున్నది. కాని ఈ సమన్వయమార్గమును అనుసరించుట కాయుధ కష్టంపాఠిలో యొక్క రుహాడ అంగీకరించదు. ఈ తన్నెత్తడల హిందూనమాజమునకు కలిగిన నష్ట మింతయని చెప్పవలసికాదు. ఒక్క హిందూ నమాజమే నననాలా ఈ వ్యతిరేకసిద్ధాంతముల సంఘర్షణ లవల్ల దేశము, దేశనాయకులుకూడ నామరూపములు లేకుండ నశించి పోయిన మటనలే నైస్పృహతో చరిత్ర పత్తి చూస్తుచున్నది.

ఈవిధముగా పరస్పర విరుద్ధములైన హిందూధర్మంకములవల్ల వరమాజ మెంతటి అల్పదోశమిని హించుచున్నను ఘటబాదుల యుగమును బ్రాత్రము మారలేదు. జగత్తు మిశ్రయని నమ్మున చేదాంతుల దృష్టిలో దేశపరాధీనతగాని బుద్ధశంకర దయాసంపద శాందీప్తి మొదలగు మహా పురుషుల హత్యలు శాని మానసిక బ్రాంతివల్ల కలిగిన శ్వశ్చదృశ్యములుగా పరిగణంపబడినవి. అదేవిధముగా ఆర్థికాభివృద్ధియే అన్నిసమస్యలకు పరిష్కార మార్గమని నమ్మున భౌతిక వాడుల ధృష్టిలో బుద్ధ, పిలు, శంకరాచార్య, శాందీ విద్యోభావే మొదలగు ద్విధపురుషుల పర్వమోప దేశములు, ఆచరణసాధ్యములుగాని అసవ్యర ప్రసంగములుగా పరిగణంప బడినవి. ఈకారణముల మూనవజ్ఞాతి బ్రతుకదోగతి పాలింబునది.

ఈ తీరక్షణమునకై శతాబ్ధములుగా పన్నె ప్రయత్నములు చేసిన మహానీయులు లేకపోలేదు. కాని హిందూ ప్రయత్నములకు మూడో పడిన నేతగతి పట్టవచ్చి దీనికి శారణమేమిటని ప్రశ్నించుకొన్నచో, పరస్పర విరుద్ధవాదములతో కూడిన వివిధమతములకై వ్యత కరుగనంతవరకు హిందూనమాజమునకేకాదు, మానవజాతి మునుగదకే స్థానములేదని స్పష్ట

మైన సహాధానము వచ్చును. ఈ విధముగా మతముల పేరిట పోరాడవలసిన మానవత్వమే మంటకలని పోషనున్నతరుణమున వివిభవతొప్పిద్దంతవృత్తిం కైఖ్యత చేహుర్చుట్టకై ముందున్న వచ్చివనాదే శాశ్వతకృష్ణుడు. ఆయన సూచించిన రాజీమారములే గీతావేదోదములు. గీతాకారు డిరుకత్వలుగ నిలిచి పోరాడు కొనుచున్న భౌతిక ఆచారత్మికవాదులయొక్క పరస్పర భిన్నములైన నేరండు సిద్ధాంతములను కాదనలేదు. కాని అందులో యే ఒక్క సిద్ధాంతవాదిగాని, రెండవ సిద్ధాంతము నంగీకరించి అచర జ్ఞానా పెట్టకపోయినచో అతడు సుఖశాంతులను పొందలేదన్నట్లులో అణుసూత్రము సందేహముకాదని మూతము హెచ్చరించినాడు.

గీతావాదమిది. తత్త్వపరిశీలనాజ్ఞానము లేని కేవల కర్మత్వము (అనగా భౌతిక) సంపత్తి సఖివృద్ధి చేయుటయే జీవితపరమావధి యను కొనుట పశుత్వమనియు, అట్లే భౌతిక సంపత్తిలే శాంతిసంధ్యములేని కేవల తత్త్వజ్ఞానముకానే ఆత్మకారతి లభించుననుకొనుట అందత్వమనియు నిరూపించినది. అనగా ఆహారవిహారాదులకు సంబంధించిన భౌతిక సంపత్తి లోపించినచో అభ్యుదయము అనగా దేహాచోగ్యము నిలచుట సంభవమనియు అట్లే తత్త్వపరిశీలనాజ్ఞానము లోపించినచో వాళ్ళీయ నము అనగా హృదయశాంతి లభించుట దుర్లభమనియు దాని సిద్ధాంతము దీనినిబట్టి గీతాకారుడు జ్ఞానశాస్త్రమునే కార్యకలాపముల నంగీకరింపలే దనియు అట్లే కర్మత్వాగముల గూడిన తత్త్వజ్ఞానమునుకూడ నిరశించినా రితనియు స్పష్టపరచుచున్నదిగదా? ఆయనకోరునది శాంతి. కర్మల సమ స్వయము. ఆత్మ-విశ్వముల సరిమిత్రమము. జ్ఞాన-విజ్ఞానముల యేక ప్రకారము. అందుచేతనే గీతాకారుడు జ్ఞాన-విజ్ఞాన సౌఖ్యతమ అనెయి, జ్ఞాన-విజ్ఞాన తృప్తాత్మా అనెయి, ప్రబోధనమయముల మోక్షమోక్షిక పలుకెత్తిచాటిండు. దీనినిబట్టి జ్ఞాన-విజ్ఞానములను సమీక్షయము చేసి ఆచరణలో పెట్టవలెగలవచ్చుచో మోక్షమోక్షిక సుఖశాంతులు లభించగలవని

గీతాకారుని విశ్చితాభిప్రాయమని స్వప్రపంచున్నదిగదా? అందువలన జ్ఞాన - విజ్ఞానములన నేమియో చూతము.

జ్ఞాన - విజ్ఞానములు

గీతా వ్యాఖ్యాన కర్తలలో జ్ఞాన - విజ్ఞానములను పర్యాయ పదములుగా నుదహరించిన వారనేకులు గలరు. అట్టి గీతా వ్యాఖ్యానముల సహాయముతో గీతాకారుని విశ్చితాభిప్రాయమును తెలిసికొన గోరుట ఎండమావులలో దాహశాంతిని జేయగోరుట వంటిదేననిన అతిశయోక్తి కానేరదు. ఎందుచేతననగా "జ్ఞాన - విజ్ఞానములను" పదములను గీతాకారుడు పర్యాయపదములుగా ప్రయోగించ లేదు ఫిజిక్సుకు (పదార్థ విజ్ఞానశాస్త్రము) కెమిష్ట్రీకిని (రసాయనశాస్త్రము), ఫిలాసఫీకి (తత్వశాస్త్రము) సైన్సునకును (విజ్ఞానశాస్త్రము), థీయెరిటికల్ నాలెడ్జీకి (సైద్ధాంతిక జ్ఞానము) ప్రాక్టికల్ నాలెడ్జీకి (అనుభవజ్ఞానము). తత్వజ్ఞముగకు వ్యవహారమునకును యే భేదము కలదో అట్లేదే జ్ఞాన - విజ్ఞానములకును కలదనియు వస్తువుయొక్క గుణస్వభావ మిట్టిదని తెలియుట జ్ఞానమనియు ఆ వస్తువు నువయోగించుటద్వారా పొందెడి అనుభూతిని విజ్ఞానమనియు చెప్పబడునని గీతాకారుని నిర్వచనము. అనగా. పాటను పాడుటయొక్క విధానము నెరుగుటను జ్ఞానమనబడుననియు, ఆపాటను పాడుటద్వారా పొందెడి అనుభూతిని విజ్ఞానమనబడుననియు దీని సారాంశము.

ఈ నిర్వచనమునుబట్టి ప్రపంచముయొక్క మూలతత్త్వ మిట్టిదని తెలుసుకొను తెలివిని జ్ఞానమనబడుననియు, ప్రపంచ కార్యకలాపములలో పాల్గొనుచు తద్వారా పొందెడి అనుభూతిని విజ్ఞానమనబడుననియు నిర్ణయింపవలసియున్నది. కాని ఈ నిర్ణయమును వేదాంతం లంగీకరింపరు. వారి వాద మిది. దేహము నిలుచుటకు షోధికనంపత్తి యొక్క అవసరమున్నను నిజమైన వేదాంతి వానికొరకు ప్రయత్నింపడనియు, ఎందు

చేతననగా ఈ నశించు దేహములయొక్క రక్షణమునకై వివేకియైనవాడెవ్వడుగాని, తనకాలమును వ్యర్థము చేయడనియు జ్ఞానమొక్కటియే త్రికాలాబాధ్యమైనదికాబట్టి తానార్జనముకొరకే వేదాంతి తనకాలము నంతయు వినియోగించుననియు అతడు వాదించును.

ఈ వాదమును పామరుడు సైతమంగీకరింపడనియే మా అభిప్రాయము. ఎందుచేతననగా పనికి సోమరియైనవాడు ప్రపంచమునకే దొంగయను సామెత ననునరించి పనికి చూరముగ నుండువాడు ప్రజ్ఞాహీనుడనియే చెప్పవలసియున్నదిగదా? ఒకవేళ ప్రపంచ వ్యవహారములను వడలిపైచి యేకాంతజీవితమును గడపువాడే జ్ఞానియని వేదాంతి వాదించినచో వ్యవహార బాధ్యతలను ఉద్యోగుల పరముజేసి ఉద్యానవనముల మధ్య గాలికొరకై కట్టించుకొన్న విశ్రాంతి మందిరములలో యేకాంతవాసము చేయు సోమరులను సైతము జ్ఞానులని నిర్ణయింపవలసినదేగదా?

ఇంతకును కార్యకలాపములు బంధ కారణములు కావని యెరిగిన వేదాంతియే లోక వ్యవహారములకు భయపడి నమాజమునకు చూరముగ తొలగిపోయినచో యిక సామాన్యుల గతియేమిటని మా ప్రశ్న? మావాద మిది. వ్యవహారరీత్యా కృంగి కృశించుచున్న సామాన్య ప్రజానీకమునకు దైర్యమును కలిగించుటకై సుఖ దుఃఖములకు కారణము మనస్సే గాని, జడములైన కార్యకలాపములు కావని ప్రబోధములు చేయుచు వారిచో పాటు లాముకూడ కార్య రంగములో ప్రవేశించుటయే జ్ఞానియొక్క ప్రధానకర్తవ్యమని మాఅభిప్రాయము. ఈవిషయములో గీతాకారుడేమి చెప్పుచున్నాడో చూడుడు.

నాకు ముల్లోకములలో దేనిని గాని, పొండవలసినది లేకున్నను, నేను నిరంతరము కర్మలలో పాగ్గొనుచున్నాను (3-22) నేనే కర్మలలో పాగ్గొనక పోయినచో గౌరవ నీయులైన శ్రేష్ఠపురుషులు పని చేయరాదను

భావము సమాజములో స్థిరపడి సర్వలూ పనులను మానివై చెడరు(3-22)
 గీతాచార్యునింత స్వప్నముగ నిరూపించుచుండగా జ్ఞానులైనవారు కర్మలలో
 పాగ్గానరాదని వాదించుటయేగాక తాము సుఖజీవనము చేయుట కెవ్వరు
 కర్తృ అట్టిగృహస్థులనే అజ్ఞానులనుటకంటె దారుణమైన నిష్టయము
 మరొక ముండదోదనియే మా అభిప్రాయము. మిథ్యాద్వైతి వాదమిది.

శ్లో॥ యస్తాత్మరతిరేవస్యా దాత్మత్వప్తశ్చమానవః
 ఆత్మస్యేవ వసంతుష్ట స్తస్యకార్యం నవిద్యతే. 3-17

శ్లో॥ నైవతస్యకృతేనార్థో నాకృతేనేహ కశ్చన
 నచాన్య సర్వభూతేషు. కశ్చి దర్థవ్యవాళియః 3-18

అనగా, తనయందే తాను తృప్తిచెందియున్న జ్ఞానికి పని చేసినను
 చేయకున్నను దుఃఖము, లేక ప్రతిబంధకము లేదని చెప్పినాడుకాబట్టి మేము
 పనిచేయనక్కరలేదని ఆతడు వాదించును. ఈవాదము కేవలము వంచనతో
 కూడినదనియే మా అభిప్రాయము. ఎంచుచేత సనగా జ్ఞానికి లోకకార్య
 ములు చేసినను చేయకున్నను ప్రతిబంధకముండదని పై శ్లోకములలో
 నిరూపించి, అందువలన జ్ఞాని అవశ్యము పనులలో పాగ్గానవలసి యున్న
 దని గీతాకారుడు

శ్లో॥ తస్మాదనంతస్పృతతం కార్యంసర్వ సమాచర
 అనంతోహ్యేవరన్తర్మ సరమాభిన్నతి పూరుషః 3-19

అని స్వప్నముగా నిరూపించుచుండగా, ఈ శ్లోకమునకును పై శ్లోక
 ములకును సంబంధములేదని నమ్మించుటకై ప్రయత్నించువారెంతటి వంచ
 కులో పాతకులే నిష్టయింపవలసియున్నది. మిథ్యాద్వైతులలో కొందరు
 మాత్రము పైరెండు శ్లోకములతో ఈ శ్లోకమునకు సంబంధమున్నదని
 అంగీకరించెదరుగాని ఆ సంబంధమెటువంటిదను విషయముతో మాత్ర
 మీవిధముగా సమర్థించెదరు.

పై రెండు శ్లోకములలో జ్ఞానిపనిచేసినను చేయకున్నట్లు ప్రతి బంధకము లేదని నిరూపించి నీవు మందబుద్ధివి అనగా జ్ఞానాధికారినికాదు కాబట్టి ఆచార్యము నీవు కర్మలలో ప్రవేశింపవలసినదని గీతాకారుడు అర్జునుని హెచ్చరించినాడని సమర్థించును. అర్జునుడు మందబుద్ధియని ఈ మూర్ఖులు కల్పించినదేగాని గీతాకారుడట్లు చెప్పలేదు. ఉదాహరణ క్రిశ్లోకమును చూడుడు.

శ్లో॥ దైవీ సంపద్వి మోక్షయ నిబంధా యాసురీమతా
మాకుచస్సంపదం దైవీమఖి జాలోఽనిపాండవ. 18-5

అనగా నీవు దైవీ సంపత్తులో జన్మించినవాడవుకాబట్టి నీవు మోక్షార్హుడవేనని స్వప్రముచేసి యున్నాడుగదా? మరొక్క ఉదాహరణను చూడుడు.

శ్లో॥ ఇతితేజానమాభ్యాతం గుహ్యార్థవ్యతరంమయా
విమృత్యైతదకేషేణ యదేచ్ఛనితథాకురు. 18-83

అనగా రహస్యములలో తెల్ల అత్యంతరహస్యమైన జ్ఞానమార్గమును నీకు చెప్పితినిగదా నిరూపించుచున్నాడు? యింతస్వప్రముగా గీతాకారుడు అర్జునునిగురించి నీవు దైవాంశము గలవాడవనియు, ప్రయమైన భక్తుడవనియు, రహస్యములలో తెల్ల రహస్యములను నీకు చెప్పితినియు స్వప్రము చేయుచుండగా, అర్జునుడు మందాధికారి కనుకనే కర్మలలో ప్రవేశ పెట్టబడినాడనియు జ్ఞానులమైనమాకీలోకముతో సంబంధము లేదనియు, వ్యాఖ్యానించు వారెంతటి వగటిహంగలో ప్రజ్ఞావంతులే నిర్ణయింపవలసియున్నది.

అంతరూపేల : నానావిధ జీవనముదాయములతో గూడి ప్రత్యక్షముగ కనిపించునదేగాక తన బ్రతుకునకే మూలాధారమైన జగత్కార్యములలో పాల్గొనక యెవ్వరుగాని ఎట్లు జీవించగలరో మన మిథ్యాద్వైత్తులే

సమాధానము చెప్పవలసియున్నది. ఒకజేత వీరి వాదమునే నమ్మి వీరి వలెనే తోటి సమాజముకూడ కార్యకలాపములలో పాల్గొనకపోయినచో, సమాజమునకుగాని, వీరికిగాని, జీవనాధారమేమిటని మేము ప్రశ్నింపుచున్నాము. అట్టి పరిస్థితియే తటస్థించిననాడు భస్మాసురుని వరమువలె వీరిచే కల్పించబడిన మిథ్యాద్వైతవాదమే పీరి బ్రతుకును తుడిచిపెట్టుకొని పోవుననుటలో సందేహ మేముండును? ఈ పరిస్థితి నెదుర్కొనవలసి వచ్చునని మిథ్యాద్వైతులకు తెలియకపోలేదు. ఈ పరిస్థితిని సమర్థించుటకై తన మిథ్యాద్వైత సిద్ధాంతమునకు రెండు నాల్కలను కల్పించి అజ్ఞానులకు జగత్తు కలదని ఒక ముఖముతోను, జ్ఞానులకు జగత్తు లేదని మరొక ముఖముతోను ప్రచారము చేయజూచి నాడు. కాని ఈ మోస మెంతోకాలము విలువలేదు. జ్ఞాన-విజ్ఞానసహితముగ నడచుకొనువాడే జ్ఞాని యనువాద మీసోమరికి యెదురైనది. ఈపరిస్థితినుండి బయట పడుటకై మరొక తప్పుడువాదమునుకూడ ప్రచారములో పెట్టినాడు. అతనివాద మిది.

సామరులకు నైతము సులభముగ అర్థమగుటకై జీవేశ్వరులనే కృష్ణార్జునులనుగకల్పించినారనియు, విజమునకు జగత్తులేదు, కృష్ణార్జునులూలేరు, కురుక్షేత్రమూలేదని ప్రచారము చేయ సాగినాడు. అహ! స్వార్థ మెంతకు చాలదు? కృష్ణార్జునులు ఫలానా చోట ఫలానా ముహూర్తములో జన్మించి నారనియు అర్జునుడు కృష్ణుని మేనత్త కొడుకనియు శ్రీకృష్ణుని కంటె మూడు సంవత్సరములు మాత్రమే చిన్నవాడనియు, ఈనాడు పుణ్య క్షేత్రములుగా పరిగణింప బడుచున్న మథుర గోకుల బృందావన జగన్నాధ బదరీ కురుక్షేత్రాదులన్నియు ఆనాడు శ్రీకృష్ణుడు సంచారము చేసిన భూములే ననియు, ఆక్షేత్రములలోని భూమిపైత మీనాడు మనలను పవిత్రులను చేయుననియు, ప్రచారము చేయుచు ధనికులైన గృహస్థులను వెంట బెట్టుకొని యాత్రలు చేయు ఈ మిథ్యాద్వైతియే కర్మను చేయవల

యునను సిద్ధాంతము నెచుకొన వలసి వచ్చిన సమయములలో మాత్రము కృష్ణార్జునులు కల్పితపురుషులని వాదించుటకు సిద్ధపడినాడని సార్వర్థము మానవుని ఎంతటి పశువుగా మార్చగలదో స్వప్నపడుచున్నది గదా? అందుచేతనేగదా గీతాకారుడు “నాస్తిబుద్ధి రయుక్తస్య, సచాయుక్తస్యభావన” అని చెప్పినది?

ఇంతటి ఘోరమైన అసత్యమునకు పాల్పడినను అతడు పొందిన లాభ మేమియు లేదనియే చెప్పవలసియున్నది, ఎందుచేతననగా, కృష్ణార్జునులను జీవేశ్వరులని అంగీకరించినను, దేహములు లేకుండ జీవులును, జగత్తు లేకుండ ఈశ్వరుడును, ఉండనేరరుగదా? ఆట్లే దేహములున్నప్పుడేగదా హృదయక్షేత్రము లేర్పడునది? కాబట్టి వీరెంతటి నీచవాదములకు దిగినను, జగత్తు లేదని రుజువుచేయలేకపోయినారని స్వప్నపడుచున్నదిగదా?

ఒక్క మివ్వద్దై తియే యననేల? గీతమావాదమునే సమర్థింపుచున్నదని ప్రతి మతస్తుడును వాదించుటకు వెనుకాడరేను. నిజమున కానాటినుండి ఈనాటివరకు బయలుదేరిన యే మతసిద్ధాంతమునుగాని, గీత ఉన్నదున్నట్లంగీకరింపలేదనియే మా అభిప్రాయము. యిందని నిజానిజములను తెలుసుకొనవలసియున్నచో వివిధమత సిద్ధాంతములనుగురించి తెలుసుకొనవలసియున్నది కాబట్టి ఆ విచరములనుగురించి పరిశీలంతము.

మ త ము లు

ప్రపంచములోగల మతములన్నియు పరస్పర విరుద్ధవాదములతో గూడిన మూడువిధములైన సిద్ధాంతములతో గూడియున్నవని చెప్పవచ్చును. అందొకటి ఈ కనిపించు జగత్తున కన్యముగ మరొక శక్తి లేదనువాదము. ఈ వాదమును బృహస్పతి, చార్వాకుడు మొదలగువారు చేసిరి. ఈ కనిపించు ప్రకృతిని నియమించు పురుషుడొకడున్నాడను వాదమును శివాయుడు

మొదలగువారు చేసిరి. కనిపించునది పర్యమూ మిథ్యయని శంకరాచార్యులవారు వాదించిరి. నిజమునకు ఈ వాదములు వేదకాలమునుండి చేయబడుచునేయున్నదని స్పష్టపడుచున్నది. ఉదాహరణకు వేదము ఒక సంవత్సరములో ఈ విశ్వమును గురించి “తస్మాదే బ్రహ్మనామరూపమన్నంపజాయతే” అని వర్ణించినదికాబట్టి నామరూపఓషధులతో గూడిన ఈ విశ్వమునే బ్రహ్మమని, చెప్పవలసియున్నదనుభౌతికవాదము బయలుదేరినదని చెప్పవలసియున్నది. అట్లే బ్రహ్మమనువిశ్వపదార్థము శాశ్వతమై యున్నదనియు, ఈ విశ్వపదార్థమే పివిభజింపుటగా యేర్పడుచు జ్ఞానమును పొంది ఆనంద మనుభవించుచుండుననియు నిరూపించుటకై వేదము “సత్యంజ్ఞానంపతంతంబ్రహ్మ” అని చెప్పగా శాశ్వతుడు జ్ఞానపంతుడు అనంపస్వరూపుడైన బ్రహ్మమను దేవు దొకడున్నాడని నైవేద్యములు నిర్ణయించుకొనుటకు కారణమైవది. అదేవిధముగా ఈ విశ్వములోని పరమాణువుహత బ్రహ్మముకంటె అన్యముగ లేదని నిరూపించుటకై వేదము “ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ” అని చెప్పగా బ్రహ్మముకంటె అన్యముగా కనిపించు ఈ జగత్తులేనేలేదని అన్వేషించుట నిర్ణయించుకొనిరి.

ఈ కారణముగా వేదకాలమునుండి నేటివరకు మతరీత్యా మానవ సమాజములో ఐక్యత కలుగలేదునరిగదా, ఎన్నో చూరణహోమములు జరుగుటకుపూడ కారణమైనవని చరిత్ర నిరూపించుచున్నది. అంతదూరమేల! యేకఐదమైన భారతదేశము రెండుగా చీల్చబడుటకు కారణమేమిటి? హిందువుసాటి హిందువుని అంటరానివానిగా బహిష్కరించుటలోగలరహస్యమేమిటి? తూరువుగనోడి త్తరముగనో తిరిగిగాని ప్రార్థించని హిందువు పదమటగ తిరిగి ప్రార్థించు మహమ్మదీయుని హేళన చేయుట కేల సిగ్గుపడుటలేదు? శైవ వైష్ణవ సాంప్రదాయలేల అజన్మాంతర వైరులుగా స్థిరపడిపోయినారు? మతప్రభావమేగదా? యిన్నిమాటలేల! మతములు

మానవుడు సాచిమానవుని పచ్చిరక్తమునుత్రాగుటకు నైతము సిద్ధపడునట్లు చేసినవనిన అతిశయోక్తి లేదనియే మా అభిప్రాయము.

ఈ విధముగా మానవునకు చైవత్వమును ప్రసాదించుటకై బయలుదేరిన మతిములు, మానవుని మానవత్వమునే మంటకలుపుటకు సిద్ధపడిన సమయములో సర్వమతసమన్వయముద్వారా, సర్వమానవ సౌభ్రాతృత్వమును స్థాపించుటకై బయలుదేరినదేగీత. గీత యే మత సిద్ధాంతమునుగాని కాదనలేదు. కాని నాయా మతసిద్ధాంతములలోగల సంకుచితభావములకు సంబంధించినవాదములనుమాత్రము ఎత్తి చూపినది. యిదేగీతలోగల విశిష్టత. ఉవాహరణకు కనిపించు విశ్వపదార్థమొకప్పుడు సర్వభూస్యమైపోవుననిగాని. లేనిదేవు డెక్కడనుండియోచచ్చి రక్షించు చుండుననిగాని, వాదించు టవివేక వాదమును భౌతికవాదుల వాదమును గీతాకారుడామోషించినాడు. ఈ శ్లోకమును చూడుడు.

శ్లో॥ నానరోవిద్యతేభావో. నాభావోవిద్యతేనతః

ఉభయోరవిద్యతేఽస్తస్త్యనయోస్తత్సదర్శిభిః

216.

అనగా లేనిదేనాడును పుట్టనేరదనియు, అట్లేఉన్నదేనాడును నశించనియు అంగీకరించినాడు. కాని ఈ విశ్వపదార్థము, భూమి, నీరు, అగ్ని, గాలి, ఆకాశము, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారమును ఎనిమిది ప్రకృతులతో కూడియున్నదనియు, ద్రవ్యమును చైతన్యవంతముచేయు సత్తా కూడ ఆ ద్రవ్యములోనే అవినాభావసంబధముగా యిమిడియున్నదనియు తెలిసికొనదలసియున్నదని భౌతికవాదిని హెచ్చరించియున్నాడు. ఈశ్లోకములను చూడుడు.

శ్లో॥ భూమిరాపోఽనరో వాయుఃఖంఘనోబుద్ధిరేవచ

అహంకారఇతీయంమే. భిన్నాప్రకృతిరష్టదా.

7-4.

శ్లో॥ అపరేయమితస్త్యనాం ప్రకృతింవిద్ధిమేపరామ్

జీవహతాంఘనాహో. యయేదంధార్యతేజగత్.

7-5.

అదేవిధముగా బ్రహ్మాండ మంతయు ఒకే మూలశక్తికి సంబంధించినదనియు రెండవది లేదనియు వాదించు ఆస్త్వైతముల వాదమునుపాదగీతాకారు డామోదించినాడు. కాని జీవేశ్వర బ్రహ్మలు లేనేలేవని వాదించుట మాత్రము పశుత్వమనియు అష్టువాదించువారు నష్టాత్ములు అల్పబుద్ధులు క్షారకబ్బులు లోకనాశనముకొరకే అట్టివారు పుట్టుచున్నారని నిందింపు చున్నాడు ఈశ్వోకములను చూచుడు.

శ్లో॥ అసర్వ మప్రతిష్ఠంతే జగదాహార స్వీకరమ్
అపరస్పర సంమాతం కి మన్యక్కామహైతుకమ్. 16-8.

శ్లో॥ యేతాం దృష్టి మవష్టభ్య నష్టాత్మానోఽల్పబుద్ధయః
ప్రభవస్తుగ్ర కర్మాణి క్షయాను జగదోహితా. 16-9.

అదేవిధముగా క్షరస్వరూపమైన ఈ ప్రకృతిని నియమించు పురుషుడను శక్తి ఒకటున్నదనుచై వాచుల వాదమును గీత ఆంగీకరించినది. ఈ శ్లోకమును చూచుడు.

శ్లో॥ ద్వావిమా వురుషారోకే క్షరశ్చాక్షరపద
క్షర నర్వాని ధితాని కూటస్థోఽక్షర ఉచ్యతే. 15-16.

కాని విశ్వపదార్థమునకు వేరుగనేవున్న జీవులు, విశ్వపదార్థము ద్వారా వ్యక్తమగుచుండునను సాంఖ్యుల వాదమునుమాత్రము గీత నిరసించినది. చూచుడు.

శ్లో॥ అవ్యక్తం వ్యక్తిమావన్నం మన్యంతే మామబుద్ధః
పరంభావమజానంతో, మమావ్యయమను త్రమమ్. 7-24.

అనగా నాయొక్క (విశ్వసూర్తియొక్క) యథార్థస్వరూపమును తెలియనేరక విశ్వపదార్థములో నేను (జీవత్వము) లేననియు. పదార్థమునకు వేరుగ నుండి పదార్థముద్వారా నేను (జీవత్వము) వ్యక్తమగుచుండుననియు వాదించుటకు వారిబుద్ధితేనితనమే కారణమనుచున్నాడు.

గీతాచార్యునివంటి మహాపురుషుడు ప్రతి కక్షిని బుద్ధిలేనివాడని నిందించుట భావ్యమా యని పాఠకులు ప్రశ్నింపవచ్చును. గీతాకారుడు సాంఖ్యులను నిందించలేదు. గీతావాదమిది. విశ్వ వదార్థము పంచభూతములు, మనస్సు, బుద్ధి, అహములను ఎనిమిది ప్రకృతులతో కలసి యుండుననియు, ఆఎనిమిది ప్రకృతులలో నొకటగు అంతఃకరణ రూపమైన బుద్ధి ద్వారా ద్రవ్యము సుఖ దుఃఖముల ననుభవించుచున్నదనియు ద్రవ్యమున కన్యముగ పురుషుడొక డున్నాడనుకొను టవివేకమనియు దానివాదము. అనగాఎచ్చటెచ్చట బుద్ధిరూప అంతఃకరణ మేర్పడునో, అచ్చటెచ్చట ద్రవ్యము జీవత్వమునుపొంది, సుఖదుఃఖానుభూతులను పొందుచుండునని దీనిసారాంశము.

ఉదాహరణకు పేడఅను ద్రవ్యముపురుగుగా పరిణమించనివరకును అట్లేగుడ్డుఅనుద్రవ్యము పక్షిగారూపొంద నంతవరకును, శుక్లశోణితములను ద్రవ్యము శిశువుగా పరివర్తన జెందనంతవరకును మట్టి అను ద్రవ్యము చెడలుగా మారనంతవరకును అంతమారమేల చెమట అను ద్రవ్యము కిరీమిగా మార్పుజెందనంత వరకును, అద్రవ్యములు సుఖదుఃఖాను భూతులను పొంద నేరక అంతఃకరణమేర్పడినంతనే సుఖదుఃఖముల ననుభవించుచున్నవని సామాన్యునకు నైతము తెలియనిదికాదు గదా ? ఈ విధముగా ద్రవ్యమునకు సుఖదుఃఖానుభూతులను కలిగించు బుద్ధిని గుర్తించక ప్రకృతులు యేడనియే నిర్ణయించుకొన్నారు కాబట్టి వారిని గీతాకారుడు బుద్ధిని విడచినవారు లేకబుద్ధిలేనివారని వివరించుటకై చెప్పినాడుగాని వారిని నిందించుటకు కాదని చూ అభిప్రాయము.

ఈ విధముగా గీతాకారుడు పరస్పర విరుద్ధ సిద్ధాంతములతో గూడిన త్రిమతవాదుల సిద్ధాంతములలోని అనుసరింపదగిన మరియు నిరసంపదగినవాదములను, వివరించి మూడుమతవాదములలో అనుసరింప

నగిన వాదములను సమన్వయము చేసికొని ఒకే సిద్ధాంతముచో ఆభివృద్ధి చెందినది హెచ్చరించినాడు. యంతటి విశాలదృష్టితో కూడినవికాబట్టి యే గీతాసిద్ధాంతమును గురించి ప్రపంచవృక్షాంతి పొందిన స్వామి వివేకానందులవారి విధముగా ప్రశంసించినారు.

పూర్వతరములగు శాస్త్రగ్రంథములకును గీతాగ్రంథమునకును గలప్రభేదమేమి? గీతావైశిష్ట్యమేమి? గీతముందు యొక భక్తి శ్లాఘనసాంప్రదాయములను పూనికలో ఆవలంబించినవారులేకపోలేదు. కానివాడు చరన్పరములైన వైచర్యమును వహించి స్వమతశ్రేష్ఠతను యుపహాసించుచు వచ్చినారేగాని ఎట్టిసమన్వయప్రయత్న మొనర్పరైరి. గీతాకారుడే ఈసాంప్రదాయముల నన్నిటినుండియు ముఖ్యములను విషయములనుగ్రహించి గీతాహిత్రమున గూర్చెను.

ఈప్రశంసనుబట్టియే గీతా సిద్ధాంతముయొక్క ప్రత్యేకతస్పష్టపడుచున్నదిగదా? అంతేకాదు. గీతా కాదు త్రిమూల వాదుల సాధనలను కూడ సమన్వయము చేసి చూపినాడు. భౌతికవాదులు చెప్పుచున్న కృషి చేయకపోయినచో ఆహారము లభించనేరదు కాబట్టి, జ్ఞానికృషి చేయవలసినదేననియు, అట్లే వైవవాదులు చెప్పుచున్న ఉపాసన అనగా యేకాగ్రతను సాధించకపోయినచో, బుద్ధినమృత్పమును పొందనేరక చంచలుడై పోవుననియు, అదేవిధముగా బ్రహ్మజ్ఞానము అనగా ఒకేఒక ఈ విశ్వపదార్థమునుండియే సర్వులమూ వచ్చినామను శ్లాఘనము లభించనిచో, కుల, మత, వర్ణములను పితృవములు నిర్మూలించబడవనియు, కాబట్టి త్రిమతవాదుల సాధనలనుగూడ సమష్టిగా సర్వులూ ఆచరణలో పెట్టవలసియున్నదనికూడ నిరూపించినాడు. కాని మనమతవాదు లీ సత్యమును అంగీకరించరు, నిజమున కీసత్యమును శంకరాచార్యులవారుకూడ చెప్పి యేయున్నారు. ఉదాహరణకీ శ్లోకమును చూడుడు.

శ్లో॥ కర్మాణి చిత్త కున్ద్యర్థం. ఐకాగ్ర్యార్థము పానతే
మోక్షార్థం బ్రహ్మవిజ్ఞానం. ఇతివేదాంత దిండిమః

ఎవరెంతచెప్పినను సర్వమతసమన్వయ మార్గమునకు మనమత వారు లంగీకరించరు. పైగా ప్రతిమతకర్తయు తమ సిద్ధాంతములే దేశమును, దేశ ప్రజలను ఉద్ధరించుటకు తగిన సమర్థత కలిగియున్నవని వాదించుటకు వెనుదీయరు. ఈ మతప్రచారకుల సంకుచితవాదములను గీతాకారుడు గీతలో స్పష్టముగనే విరూపించుచు వచ్చినారు. గీతాసిద్ధాంత ముననుసరించి అద్వైతుల జగత్కామిభ్యా వాదములోని లోపములేమియో ముందు పరిశీలింతము.

అద్వైత ము

అద్వైతమనుపదమునకు రెండవదిలేదనియే అర్థముకాబట్టి, జగత్తులేనేలేదనియు, ఉన్నవాక్క-ఆత్మేననియు లేక బ్రహ్మమేననియు అద్వైతులువాదించెదరనిపదివితిమిగదా? ఆత్మతప్ప రెండవదిలేదను వాదమును మేముకూడఅంగీకరించెదము. కాని ఆత్మయననేమియనువిషయములోమాత్రము వారిలోయేకీభవింపజాలము. ఆత్మనుగురించి బృహదారణ్యోపనిషత్తు యేమిచెప్పుచున్నదోచూడుడు. “నవావీష ఆత్మా వాజ్మయ ప్రాణమయ మనోమయః” అనగాస్థూలదేహమును దానిలోని పాగ్రితాదులును, మరియుమనోబుద్ధులును కలసి, ఆత్మయనబడుననిగదా నిరూపించుచున్నది? స్థూలదేహమును ఆత్మయనజెల్లునాయనుప్రశ్నకు ప్రతి “అర్థంహ వైప్రజాపలే రాత్మానో, మర్త్యమాసీదర్థమమృతమ్” “అంతరంమృత్యోరమృతమ్, మృత్యోరమృతమాహితమ్” అనగాద్రవ్యములో మృతమైపోవునది కొంతయు, చైతన్యవంతమైనదికొంతయు, విభాగములేదనియు, ప్రతిపరదూఱుకూడ, అమృతమృత్యువుల అనగాజడచైతన్యముల సమిష్టియనియేగదా నిరూపించుచున్నది? గీతాకారుడుకూడ

ఈవాదమునే సమర్థించినాడని “ననత్త న్నానచ్యతే” అదినత్తనిగాని అనత్తనిగాని చెప్పబడు వీయలేనిది.) “మృత్యుస్సర్వ హరణ్మహం” (మృత్యువునుకూడ నేనే) అనుపదములే స్వష్టము చేయుచున్నవిగదా? ఈవాదమును బౌతికవాదులుకూడ అంగీకరించెదరనుటకు ప్రముఖ మార్కిస్టు శ్రీకంభంపాటి సత్యన్నారాయణ (సీనియర్) గారేమి చెప్పుచున్నారో చూడుడు.

ప్రతివస్తువులోను జీవింపజేసే శక్తి ఒకటి మరణింపజేసే శక్తి ఒకటిని రెండురకాల శక్తులుంటాయి. ఆ రెండింటిమధ్యా నిరంతరము జరిగే సంఘర్షణలవల్ల ఆవస్తువు మారుతూవుంటుంది. అందుచేత నూటికిసూరుపాల్లజీవించటంగాని నూటికిసూరుపాల్ల మరణించటంగాని జరుగుటలేదనిగదా నిరూపించుచున్నారు. (1)

ఈ విషయములో ఐతరేయోపనిషత్తు యేమిచెప్పుచున్నదో చూడుడు.

శ్లో॥ పృథివీవాయురాకాశ ఆహోహ్యోతీం

షేత్యేషవా ఆత్మేక్తమ్ పంచవిదమ్.

11-3-1.

అనగా పంచభూతాత్మికమైన సర్వ ద్రవ్యములును ఆత్మయనియే చెప్పబడుననిగదా నిరూపించుచున్నది? గీతాకారుడు కూడ

శ్లో॥ యదానర్వగతంసౌజ్ఞ్యే దాకాశంనోపలిప్యతే

సర్వత్రావస్థితోదేహ తథాత్మానోపలిప్యతే.

అను శ్లోకముద్వారా పైవాదమునే సమర్థించినాడుగదా? అంత దూరమే! గీతాకారుడు వ్యక్తిగతముగ తన్నుగురించి చెప్పుకొనవలసి వచ్చినప్పుడెల్లను “ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానమ్” (తన్నుతానే ఉద్ధరించుకొనవలయును) “తదాత్మానం సృజామ్యహమ్” అని అడుగడుగున ప్రయోగించినట్లు స్వష్టవడుచుండగా ఆత్మయన అవాఙ్మూలన గోచరమైనదనువాదము అవివేకవాదము కాదాయని మా ప్రశ్న?

(1) గతితార్కిక బౌతికవాదమును గ్రంథమునుండి.

అద్వైతీచేయు మరొక వాదమేమనగా “ ఏక మేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ ” అను మహావాక్యమునూడ బ్రహ్మముతప్ప రెండవది లేదని నిరూపించుచున్నదికాబట్టి, జీవజగత్తులు మిథ్యలని అంగీకరింప వలసి యున్నదని వారువాదించెదరు. వీరికి వేదాంతగ్రంథ పరిచయముకూడ లేదనియే నూ అభిప్రాయము. కారణమేమనగా అనేకములుగా కనిపించు ఈ విశ్వమును బ్రహ్మమని చెప్పబడునభియు దేహరూపములోనున్న ఈ ఆత్మలును, విశ్వరూపములోనున్న ఆబ్రహ్మమును ఒక్కచేసనియు శ్రుతి “ అథుషాంతాబ్రహ్మ ” “ ప్రజ్ఞాస్థంబ్రహ్మ ” “ తత్త్వమసి ” అను వాక్యముల ద్వారా నిరూపించుచుండగా, బ్రహ్మమన అవాఙ్మానన గోచర మైనదనియు, రెండవది లేనిదనియు వాదింపుట విపేక వాదమనుటలో అతిశయోక్తి యేముందును? బ్రహ్మమనలేమి యనువిషయములో గీతా కారు దేమిచెప్పుచున్నాడో చూడుడు.

గీ. అ. ౧౩. ౧. జ్ఞేయం య తత్ ప్రవక్ష్యామి యజ్ఞాత్వాఽమృత మస్తుతే
అనాదిమత్ పరంబ్రహ్మ నసత్ తన్నాన దువ్యతే.

అథగ్గా యోది జ్ఞేయమనబడునో దేనిని తెలుసుకొనిన అమృతత్వ మును పొందునో యేది అనాదియైనదో దేనిని నత్తనిగాని అనత్తని గాని చెప్పుటకు వీలులేదో అట్టి పరబ్రహ్మను గుర్తించి చెప్పెదనువినుము అది అన్నియొద్దను క్కాలు చేతులు శిరములు చెవులు ముఖములు గల్గిది మరియు లోకమంతయు నావరించి యున్నదనిగదా నిరూపించుచున్నది : ఈవిషయములో ఉపనిషత్తు లేమి చెప్పుచున్నవో చూడుడు.

“ ఏకశ్చై నేదంపూర్ణం పురుషేత్య సర్వమ్ ”

(అతడొక్కఁడై యుద్దడియుఁ జగమంతయు నావరించెను)

“ భోక్తా భోజ్యం ప్రేరితారం చ మత్వా

సర్వంప్రోక్తం త్రివిధం బ్రహ్మమేతత్ ”

(భుజించువాడు, భుజింపబడుపదార్థము భుజించుక్రియ అను సర్వమూ బ్రహ్మమే)

“ ఐతదాత్మ్య మిదగ్ంసర్వమ్ ”

(ఈకనిపించునదెల్లయు నాత్మయే)

“ జీవోబ్రహ్మైవనాపరః ”

(ఈ జీవు డాబ్రహ్మమే)

“ బ్రహ్మైవేదగ్ం సర్వమ్ ”

(బ్రహ్మము కానిదానివలెనున్న యిదిఅంతయు బ్రహ్మమే)

“ ఏకస్యైక విహుధావిచార ”

(అతడొక్కడే అయ్యు వలువిధములుగ విహరించెను)

“ ఏక స్తథా సర్వభూతాంతరాత్మా ”

(నకల భూతాంతర్వర్తియైన ఒక్కడే ఆత్మయున్నది.) అనిఈవిధముగా కనిపించు విశ్వపదార్థమంతయు బ్రహ్మమనబడును. లేక ఆత్మయనబడు నని బహుముఖముల నిరూపించుచుండగా జీవేశ్వర జగత్తులే లేవని వాదించువా రెంతటి వివేకులో పాతకులే నిర్ణయింప వలసియున్నది.

మిథ్యావాదులుచేయు మరొకవాద మేమనగా ఆత్మను యెవ్వరును నాశనము చేయలేరనియు (2-17) ఈ ఆత్మ పుట్టటగాని మరణించుటగాని మరొకప్పుడు లేకపోవుటగాని లేదనియు, అందువలన శరీరములు మార్పు జెందినను లేక నశించినను ఆత్మకేవిధమైన మార్పులేదనీయు (2-20,) ఈ ఆత్మను శక్త్రుములు భేదించలేవనియు అగ్ని కార్మజాలదనియు వాయువు ఎండింపజేయలేదనియు (2-23) అంతేకాదు; ఈఆత్మయింద్రియములకు కనబడబడనియు మనస్సుచే పైకము ఊహింప బడజాలని దనియు, (2-25) గీతాకారుడు విరూపింపినాడుగదా యని వాడు వాదించెదరు.

పై శ్లోకములలో గీతాకారుడు వర్ణించినది, దేహమును నియమించు దేహియనబడు సత్తాచైతన్యమునేగాని ఆత్మనుగురించి కాదనియు అందుచేతనే ఆ శ్లోకములలో యెచ్చటను ఆత్మయను వదమును ప్రయోగించలేదనియు మా వాదము. ఈ సందర్భములో పాఠకులొక ప్రశ్న వేయవచ్చును. అదేమనగా జీవేశ్వర జగత్తులనశించునవేననియు దేహియనబడు నిత్యనత్యమైన దానినే జ్ఞానిదర్శింప వలసియున్నదనియు తెలియజేయుట కొరకే గీతాకారుడు దేహినిగురించి వర్ణించినాడని ఎందుకు నిర్ణయించుకొనగూడదని వారు ప్రశ్నింపవచ్చును.

మా సమాధానమేమనగా దేహియనబడు అనిర్వచనీయమైన శక్తియే నానాదేహములుగను, విశ్వరూపముగను, రూపొందినదనియు, ఈదేహములతోపాటు విశ్వము నైతము లయించిపోయినను ఆదేహియనబడు సత్తాచైతన్యమున కణుమాత్రమేని మార్పు రాదనియు; ఆందువలన ఈ యుద్ధములో నేనెవరినోచంపుచున్నానని దుఃఖించు టవివేకమనియు నిరూపించుటకే దేహినిగురించి వర్ణించినాడుగాని జ్ఞానులుదర్శింప దగినదని చెప్పలేదనియు, జ్ఞానులు తెలుసుకొనదగినవని మాత్రమే నిరూపించి నాడనియు పాఠకులు తెలుసుకొనవలసియున్నదనియే మాసమాధానము.

మిథ్యావాదులలో మరికొందరుచేయువాదమేమనగా గీతాకారుడు జగత్తుకలదని అంగీకరించినది నిజమైనచో “సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకంశరణం వ్రజ ” అనగా జగత్ సంబంధమైన సర్వధర్మములను పరిత్యజించవలసినదని యెందుకు హెచ్చరించినాడని వారు వాదించెదరు ఈవాదములో ఎంతవరకు సత్యమున్నదో పరిశీలింతము.

ధర్మ ము

దేశ కాల పరిస్థితులనుబట్టి ధర్మములు మారుచుండును కాబట్టి సర్వధర్మములను పరిత్యజించి యుద్ధకార్యములో పాల్గొనవలసినదని హెచ్చరించుటకును, జగత్ మిథ్యావాదమునకును, యేవిధమైన సంబంధము

లేదనియే మూలభిప్రాయము. ఉదాహరణకు శ్రుతి "మాతృదేవోభవ" (తల్లియే వైవము) "పితృదేవోభవ" (తండ్రియే వైవము) "అచార్యదేవోభవ" (గురువుయే వైవము) అనిగదాచెప్పినదో కాని భారతమును చిన్నచున్నదో చూడుడు.

శ్లో॥ పితృచార్యస్సహస్మాతః భార్యపుత్రపురోహితః
సాధ్వ్యో నామరాక్షోఽన్త్యియస్సదర్శన తిష్ఠతి.

అనగా తనవంశమునకో, దేశమునకో, జాతికో, హానినికలపెట్టి నచో ఆపూజింపదగిన తల్లినిగాని, తండ్రినిగాని, గురువునుగాని, అతిథినిగాని, అన్యనుగాని, భార్యనుగాని, దండింపవచ్చుననియేగదా నిరూపించుచున్నది? అందుచేతనే వైశేషికులు

శ్లో॥ "యతోఽధ్యుధ్యయన్తి శ్రేయస సిద్ధిః సధర్మకః"
అనగా ఆధ్యుధ్యయ (శరీరారోగ్య) నిశ్శ్రేయసము (హృదయ శ్లాంధి) లేకార్యములవల్లకలుగునో, అకార్యములే ధర్మమనిగదా నిష్ఠ్యుంపుచున్నారు? భారతకారుడుకూడా

శ్లో॥ సత్యస్వతపనం శ్రేయస్సత్కాదపి హితం వదేత్
యహృతహిత మత్యంత మేతత్సత్యవదేత్

అనగా సత్యముచెప్పుటయే ధర్మమనియు, కాని యేదీసత్యమనగా యేదీ సమాజమునకు మేలునుసమకూర్చునో అదే సత్యమనిగదా నిర్ణయించుచున్నది? ధర్మమునకు స్వరూపమేదన్న ప్రశ్నకు భీష్ములవారేమి చెప్పుచున్నారో చూడుడు

శ్లో॥ సహసర్యహితఃకర్మ దాచార్యస్సంప్రవర్తతే
తేనైవాన్యఃప్రభవతి సోఽభవరాచీదతేపునః

అనగా ఒకఅచారమును ధర్మమని సమాజమునసరింపచూ వచ్చుచున్నప్పుడు, సురొకఅచార మంతకంటె ధర్మబద్ధమైనదిగా కనిపించుననియు, సమాజమీరెండవఅచారమునుచేపట్టినచో, దీనికంటె ధర్మమైనదిగా

మూడవ ఆచారము బయలుదేరు పనిగదాచెప్పుచున్నాడు? యింతయో అనుభముతో చెప్పినమాటయనియే నిర్ణయింపవలసియున్నది. ఉదాహరణకు ఒకప్పుడు భారతావనిలో వివాహమర్యాద లేదనియు ఆకాలమున అదే పరమధర్మముగా కనిపించినదనియు కొంతకాలమునకు శ్వేతకేతు వనుముని వివాహనిబంధన లేర్పరచినాడనియు అట్లే సురాపానము చేయుటకొంతకాలము ధర్మముగా అంగీకరింపబడినదనియు, తర్వాతకు త్రాచాచ్యులవారు దానిని నిషేధించుటయే ధర్మముగా నిర్ణయించినాడనియు, అదేవిధముగా చనిపోయిన భర్తయొక్కచితిలో చూకి కాస్తోపుట సత్తి ధర్మముగా పరిగణింపబడుచూపచ్చినదనియు, రాజారామమోహనరాయ్ గారికృషితో నా యాచారము దురాచారముగ పరిగణింపబడినదేగాక, యిష్టమైనదో, వికంతువు వివాహమూడుటకూడ ధర్మమని సమాజము నిర్ణయించినదనియు, చరిత్ర నిరూపించుచున్నదిగదా ?

దీనినిబట్టి అంతెంతటిసద్ధర్మమైననోగాక, దేశకాలపరిస్థితులనుబట్టి మార్పుజెందుననియే నూ అభిప్రాయము. ఉదాహరణకు, సమాజాభివృద్ధి కవనరమైనకార్యకలాపములలో పాల్గొననివాడుపాపియనిగదాగీతాచార్యుడు నిర్ణయించినది?(3-16) కాని పరిస్థితులనుబట్టి ఒక్కొక్కప్పుడు సమాజాభివృద్ధి కవనరమైన పనులలో పాల్గొనకపోవుటయేగాక, సమాజాభివృద్ధి కవనరమైన ధనదాన్య వస్తువాహనాలను పాడుచేయుటకూడ మహా పుణ్యమనియే భారతకారుడు నిరూపించుచున్నాడుగదా? (1) అంతదూరము

(1) శత్రురాజులు తమదేశములో కొంతభాగము నాక్రమించుకొన్నప్పుడు నాయాక్రమిత ప్రాంతముననున్న ప్రజలప్రాంతములోగల అవసరవస్తువుల నెల్ల ద్వంసము చేసియే వెనుకకు రావలసియున్నదనియు, ఎందుచేతననగా అవస్తువులు శత్రువులకు చిక్కినచో, వాటితోనే వారు బలవడి మిగిలిన దేశమునుకూడ ఆక్రమించుకొను ప్రమాద మేర్పడుననిగదా? భీష్మలవారు ధర్మరాజులవారితో చెప్పినది: (శాంతిపర్వము)

పోనేల? గడచిన ప్రపంచయుద్ధములో హిట్లరుచే ఆక్రమింపబడిన చూడా
గములోని రష్యన్ ప్రజలు చేసిన, దిదేగదా ?

అచేదముగా దేశకాలపరిస్థితులనుబట్టి ఒక్కొక్కప్పుడు దేశము
లోని ప్రజలెల్లరుహద వారివారి పృథ్విచర్యములనెల్ల పరిత్యజించుట
కూడ మహాధర్మమనియే మహాపురుషులు నిర్ణయించినట్లు చరిత్ర బ్రుజువు
చేయుచున్నది. ఉదాహరణకు, 1921, 1930, 1932, 1940, 1942,
సంవత్సరములలో బ్రిటీష్ ప్రభుత్వముపై సత్యాగ్రహసమరము చేయించి
నప్పుడు మనశాటికరియైన, మహాత్మాగాంధీగారిచ్చిన సందేశమేమిటి ?
ఉద్యోగులారా ! కార్మికకర్షకులారా ! విద్యార్థులారా ! మీ మీ పృథ్వి
ధర్మములను వదలి, సత్యాగ్రహసమరములో చాగ్గానుడనియేగదా హెచ్చ
రించినది ? వా రెండుకట్లాడేయించినాడు ? మిథ్యాజగత్తులోని కార్యకలాప
ములలో పాల్గొనరాదనియూ ? లేక, ఆరెవారిచేచిత్కిన దేశమును
రక్షింపవలయుననియూ ? జన్మబూమిని రక్షించుటకేగాని, జగత్తు మిథ్య
యని కాదుగదా ?

ఇప్పుడు నిర్ణయింపుడు ? అట్లునుడు యుద్ధవిముఖుడైన ఆ సమ
యములో శ్రీకృష్ణుని కర్తవ్య మేమిటి ? అట్లునునిచే యుద్ధమును
చేయించి దేశమును రక్షించుటయూ ? లేక భీష్మవ్రోశాసులదంటి పెద్ద
లను చంపవలసివచ్చినదని, యుద్ధమును విరమించి దేశమును ఆరణ
యాలపరము చేయుటయూ ? యేది కర్తవ్యమో ప్రజ్ఞావంతులే నిర్ణయింప
వలసియున్నది ?

మిశ్రవాదులుచేయు మరొకవాద మేమనగా ఈ జగత్తునుగురించి
కొంచుప్రపక్తలుమిగ్గయున్నను, మరికొందరు శుణికమన్నను, మొత్తము
మీద జగత్తు లేనిదనియే ఆధికంకటాలవారిచగ్గరనుండి విధ్యారణ్యస్వా
ములవారివరకును, బుద్ధునిచగ్గరనుండి నాగార్జునులవారివరకును యేకగ్రీవ

ముగ నిర్ణయించియున్నారనియు, మాకామహాపురుషులే ఆదర్శముగాని మీవంటి కుతర్కవాదుల నెట్లనుసరించెదమని వారు వాదించెదట.

ఈ వాదము కేదలము సంచలనమౌగూడినదనియే మా అభిప్రాయము. కారణ మేమనగా జగత్తునకు మూలమేది యను విషయములో షరీరమన్నను, భూమిన్నను, మిశ్రమన్నను, వర్తమానజగత్తులేదని గాని. తీరికే సంబంధించిన వార్యకూటములలో పార్శ్వనరాదనిగాని చెప్పు లేదనియే మా అభిప్రాయము. ఉదాహరణకు బుద్ధభగవానుడు వర్తమాన జగత్తును క్షణికుగా నిర్ణయించినదో, “బుద్ధం శరణంగచ్ఛామి” “సంఘం శరణంగచ్ఛామి” “భర్మం శరణంగచ్ఛామి” యని యేల ప్రవచనము చేయును? ఖండఖండారకములలోని ప్రజానీకమును పైతము ఆకర్షింపగల విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించి శ్రీ నాగార్జునుల వారేల నడిపించెదరు? అట్లే విజయనగరసామ్రాజ్యస్థాపనద్వారా హిందూ భక్తోద్ధరణ చేయుటకై శ్రీ విద్యారణ్యస్వామిలవారేల తీవితమెల్ల కృషిచేయుదురు? అంతమారమేల! జగత్తు లేనేలేదని స్పష్టమదో శ్రీ శంకరాచార్యులవారు అనేకు హిమావల పర్యంతము పర్యటించి ప్రదోభములు చేసినచేగాక, రమ సిద్ధాంతములు కలకాలము నిలచియుండుటకై వారత సంసార్తులలో నాలుగు వైపుల నాలుగు దురములనేల స్థాపించెదరు? అట్లే వివేకానందరామకీర్తానులు ప్రపంచమెల్ల పర్యటించి సమాధోన్నతికై వారి తీవితముల నేల బలపెట్టెదరు? అట్టి మహానీయురీ పరమసోమరుల కాదర్శపురుషులనుటకంటె హాస్యాస్పదమైన వాదము మరొకటుండదోదనియే మా అభిప్రాయము. అంతమారమేల! వీరి వాదములే వీరు సోమరులని నిరూపించుచున్నవి. ఉదాహరణకు వీరి వాదము లెట్లుండునో చూచుడు. జగత్తు లేనేలేదట. తనకు అన్యముగ మరొక్కటి లేదట. అందుచేత వారికివారే నమస్కారములు చేసుకొందురట, ఇదీ వీరి వాదము. మా అభిప్రాయ మేమనగా పై వాదములతో

పాము మా పొట్టకు మేమే తంటాలుపడుచున్నామను పదమునుబాద చేర్చుకొన్నచో వీరు నిజమును చెప్పినవారగుదురని చూ అభిప్రాయము. ఎంచుచేతననగా, నా కన్యముగ మరొక్కటిలేదనిచెప్పుచునే మరొక ప్రక్క మట్టపల్లి సరశింహస్వాముల కరుణచేతనే నేనింక ఆర్తింకగనిగితి ననియో, తిరుపతి వేంకటేశ్వరస్వాములవారి ఆశీర్వాదముచేతనే నేనింక సంస్థను నడుపుచున్నాననియో, చెప్పుకొనుచు మా యిష్టవైషముయొక్క నిత్యమైన వేద్యములకును, అఖండ దీపారాధనలకును. ఎవరెంతెంత సమర్పించుకొందురో వారి కంతంత మహాసుఖములు కలుగునట్లు మా యిష్ట వైషము ద్వారా ఆశీర్వాదములను పంపించెదమనియు ప్రచారము చేయు వారు, రామతీర్థులవారు చెప్పినట్లు ఒకప్రక్క శుద్ధాద్వైతమును చెప్పుచు మరొకప్రక్క జుడ్రదేవతారాధనలు చేయు వీరు “రాజువేషమును ధరించిన బిక్షగాండ్రవంటివారనుటలో” అతిశయోక్తి యేమున్నది?

ఒకప్రక్క జగత్తు మిథ్యయని ప్రబోధించుచు, మరొకప్రక్క ఆశ్రమములపేరుతో విక్రాంతిమందిరములను కట్టించుకొనుటకును, శిష్యుల పేరుతో ప్రచారకులను సంపాదించుకొనుటకును, ఆరాధనలపేరుమీద స్థిరచరాస్తులను ఆర్జించుకొనుటకును, వీరుచేయు విజ్ఞాపనలు, ప్రకటనలే వీరు అద్వైతులశ్రేణిలో చేరినవారో, అడుక్కుతినువారి శ్రేణిలో చేరినవారో, స్వప్రపడుచున్నవి కాబట్టి, ఎవ రెంత సవిమర్శనలద్వారా వీరి మోసమును బహిర్గతము చేసినను సమాజము బహిష్కరించవంత వర కీ మోసగాండ్రు వారి సోమరి జీవితమునకు స్వస్తి చెప్పరు కాబట్టి వీరికి సంబంధించిన చర్చలను విరమించి, వైషవాదులవాదమును గీతా కారు డెంతవరకామోదించినాడో పరిశీలింకము.

దేవతలు

“ఏకమేవాద్వితీయంబ్రహ్మ” అను హింసాసాంప్రదాయములో

యిందరిచేపుళ్ళను సృష్టించుటకెట్లవకాశము కలిగినదను విషయమును గురించి ముందు పరిశీలించము. ఒక యంత్రములోగల వివిధభాగములు కూడ ఒకేఒక శక్తితో పనిచేయుచున్నను, వాటి క్రియాస్వభావములను బట్టి, నాయా భాగములు వివిధనామములతో పిలువబడుచున్నట్లే ఈ బ్రహ్మాండమంతయు ఒకే ఒక శక్తికి సంబంధించినదైనప్పటికిని, నాయా భాగములలో పనిచేయు ద్రవ్యముయొక్క గుణ, కర్మ, క్రియాదుల ననుసరించి వివిధనామములతో పిలువబడినదనిగదా శబ్దశాస్త్రజ్ఞుల నిర్ణయము? ఉదాహరణకు ఒక సమయములో వివిధగోళాకారములలోను మరొక సమయములో అణురూపములలోను సంకోచ వికాసములనుజెందు పిశ్వు పదార్థమును వృద్ధిపొందించుకొని “బృంహతివర్ధయతిప్రజాయతిబ్రహ్మ” అను శబ్దార్థమునుబట్టి బ్రహ్మమనవచ్చుననియు, అట్లే, విశ్వపదార్థమును నియమించు శక్తిని “విశ్వంవే శ్శివ్యాప్నోతీతివిష్ణుః” అను శబ్దార్థమును బట్టి విష్ణువనవచ్చుననియు, అదేవిధముగా ద్రవ్యమును పరిపక్వమును పొందించు శక్తిని “ఈష్టశతీశ్వరః” అను శబ్దార్థమునుబట్టి ఈశ్వరుడనవచ్చుననియు, అవిధముగనే పై మూడు శక్తులకు కేంద్రమైన అవ్యయ శక్తిని “ఈశ్వరేషు సమర్థేషు పరమః శ్రేష్ఠః పరమేశ్వరః” అను శబ్దార్థమునుబట్టి పరమేశ్వరుడనవచ్చుననియు, అమరుడు నిర్వచించియున్నాడు కాబట్టి, ఆ యవకాశమును తీసుకొని దేవతలనువాడు. కల్పించబడినారని స్పష్టపడుచున్నది. కాని దేవతలనబడువారు అంతఃకరణ కలిగి ద్వ్యక్తి ర్వస్తులతో లోకపాలనము చేయుచున్నారని వాదించుట కేవల మపివేక మనియే నూ వాదము. దైవవాదుల వాదమిది.

శ్లో॥ అధిష్ఠానం తథాకర్తా కరణంచవృత్తగ్విభవమ్

వివిధాశ్చపుతకేష్టా దైవం చైవాత్ర పంచమం 18-14.

అనగాశరీరము, జీవుడు, యింద్రియములు, కార్యములకు సంబంధించిన దస్తువులు, కలిగి ప్రయత్నించువారియొక్క ప్రయత్నములు సఫలీ

కృతచగుటకు అయిదవదిగా దైవము నహాయపడునని చెప్పుచున్నాడ కాబట్టి దైవమొకడున్నాడని అంగీకరించవలసినదేనని వారివాదము చూచాడ మేమనగా దైవము సర్వస్వకంత్రమై శక్తిగలదైనచో మన బ్రయత్నములతో సంబంధములేకనే యెందుకు సహాయపడరాదని చూపెన్న? వారి వాద మేమనగా, నూనపులు సోమరులు కాకుండు జేయుటకై మీరు కార్యములను చేసినచో, నేను సహాయపడెదనని చెప్పినాడు గాని, స్వకంత్రముగ సహాయపడలేక కాదని వారి వాదము. ఈ విషయములో గీతాకారు డేమిచెప్పుచున్నాడో చూచుదు.

శ్లో॥ దేవాన్యపయాసేన. తేదేవాభవయన్తువః

సరస్వరం భవయన్త్రేయః పరిమవాప్స్యవః

3.11.

అనగా మీరు దేవతలకు సహాయపడినప్పుడే (1) వారు మీకు సహాయము చేయగలరనియు, యిద్దోకరికొకరు సహాయపడుచూ, పుభయుడూ అభివృద్ధి చెందుడనిగదా హెచ్చరించుచున్నాడు? దీనినిబట్టియే, దేవతలన, జడశక్తులని, స్వష్టపడుచున్నదిగదా? అంతహూమేల! ఆదేవతల పేర్లనుబట్టియే అవి జడశక్తులని నిర్ణయంపవలసియున్నదని చూచి ప్రాయము. ఉదాహరణ కా ముప్పదిముగ్గుర దేవతలపేర్లను చూచుడు.

ఒక దేవత ఆరాకము. అగ్నే వాయువు, అగ్ని. ఇంద్రుడు, భూమి, చంద్రుడు, నక్షత్రములు పన్నెండుమంది సూర్యులు (పన్నెండునెలలలో పన్నెండు లక్షములతో వ్యవహరించును కాబట్టి, ద్వాదశాచిక్యలందురు) యేకాదశ చంద్రులను పదకొండువాయువులు (ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, దాన, ఉదాన, సహన, నాగ, కుకుర, దేవదత్త, ధనుంజయ, జీవాత్మలనునవి) మెరుపులు, మేఘములనేగదా ముప్పదిముగ్గురు దేవతలనునది? యివి

(1) భావించుటన్నను. వృద్ధిచెయుట. పోషించుట. ఆరాధించుట. సంతోష పెట్టుటన్నను ఒక్కొక్క ఆర్థము.

జడశక్తులో, లేక వ్యక్తిత్వముగలవివో, పాతకులే నిర్ణయింపవలసి యున్నది. జడశక్తుల దేవతలు, లేక దేవుళ్ళని ఎందుకు పిలువబడిన వని పాతకులు ప్రస్తుంపవచ్చును. "దివ్" అను ధాతువునుండి "దేవః" అను పదము యేర్పడినది కాబట్టి "దివ్" అన నత్తా లేక ప్రకాశమని అర్థమున్నంచువలన, నత్తా గల ఈ జడశక్తులను దేవతలని పిలువ నప్పును గనుక, అట్లు పిలువబడినవిగాని, అంతఃకరణతో వ్యక్తిత్వము కలిగియుండి, మన కోర్కెలను నెరవేర్చు నర్హజ్జిమూర్తులని, అట్లు పిలువ లేదని మా అభిప్రాయము. ఒకవేళ, దైవవాదులు చెప్పినట్లు ఈ దేవ తలు నర్హజ్జిమూర్తులైనచో, నచాచారిని పూజించు భారతీయులకు తగిన దర్శమును పంపిలను ప్రసాదించక, ఆ దేవుళ్ళను సరిహద్దులను దాటొట్టి నారని చెప్పబడు రష్యనులకు, చైనావారికి, కోరినంత పంపిను, వర్షము నేలనీయవలయునని మేము ప్రశ్నింపుచున్నాము. మా వాదమేమనగా జడశక్తులైన, ధూమికి, మేఘములకు, తగిన పుష్టిని కలిగించు ఎరువు లను, వనములను యేర్పరచుటచేతనే వారికి తగిన ఫలితము లిచ్చు చున్నవని మా వాదము. పై క్లౌకములో గీతాకారుడు చెప్పినదిహడ యిదేగదా ?

దైవవాదులు మరొకవాదమునుహడ చేయుదురు. అచేమనగా ఉపాసనలద్వారా దేవతల దయకు పాత్రులై అనేకులు సత్ఫలితములను పొందుచున్నట్లు మేము ప్రత్యక్షముగ చూచుచుండగా, దేవతలనువారు జడశక్తులనువాదమును మేమెట్లు నమ్మగలమని వారు వాదించెదరు. మా వాద మేమనగా జడశక్తులైన దేవతల నుపాసించి వివిధలాభములను పొందినంతమాత్రమున వారు నర్హజ్జాలని నిర్ణయించు టవివేకమనియే మా అభిప్రాయము. ఎందుచేతననగా ఒకడు సూర్యునుపాసించి ఆరోగ్య మును పొందినాడనిన, సూర్యుని విగ్రహమును గదిలోనో మెడలోనో స్థాపించుకొని పూజార్చనలు చేయుటవల్లనే పొందినాడో, లేక రోగ

సంబంధమైన తన అంగములను సూర్యకిరణములందు కేంద్రీకరించి ఉపాసించుటవల్లనే పొందినాడో ప్రకృతి వైచ్యుల నడిగిన తెలియును. అట్లే ఒకడు అసాధారణమైన విద్య నార్జించినాడనిన సరస్వతీదేవి విగ్రహమును అర్పించుటవల్లనే పొందినాడో, అక్షరరూపములోనున్న సరస్వతిని తన జిహ్వోద్రియముతో కేంద్రీకరించి ఉపాసించుటవల్లనే పొందినాడో వండితుల నడిగిన తెలియును. అట్లే ఒక రైతు ఎక్కువఫలసాయమును పొందినాడనిన భూదేవికి అర్చనాదుల చేయుటవల్లనే పొందినాడో, తన శక్తిని భూదేవిపై కేంద్రీకరించి కృషిచేయుటవల్లనే పొందినాడో, వారి నడిగిన తెలియును. అంతమాత్రమున మేము విగ్రహోపాసనలకు వ్యతిరేకులమని తలచరాదు. కాని ఉపాసన యన విగ్రహములను శోడశోపచారములతో అర్పించుటనిమాత్రమంగీకరించము. ఏ మహాపురుషుల లేక, దేవతాశక్తుల శక్తినార్జింపదలచితిమో, వారి ప్రతిమలద్వారా వారి గుణశీలశక్తులయందు మనస్సును కేంద్రీకరించి మననముచేయుటే ఉపాసనయనబడునని మా అభిప్రాయము. మనస్సును దేనిపై కేంద్రీకరించెదమో దాని శక్తిని పొందవచ్చుననియేగదా మానసిక శాస్త్రజ్ఞులు చెప్పుచున్నది? ఈ వాదమును భౌతిక వాదులు నైత మంగీకరించెదరనియే చెప్పవలసియున్నది. కారణ మేమనగా రష్యన్ ప్రజలు. వారి క్రియతమనాయకులైన లెలిన్, ప్లానినుల మృతదేహములను భద్రపరచి, అన్యుతశరీరముల ముందు నమృలై నిలువబడి ఉపాసించున వెందులకు? వారిశక్తిసామర్థ్యముల నార్జించుకొనుటకేగదా?

ఈ సందర్భములో ఆర్యసహజమువా రొకవాదమును చేయుదురు. అదేమనగా, విగ్రహార్చనలు చేయరాదని మేముహాడ అంగీకరించెదమనియు, కాని ఈశ్వరుడొకడున్నాడనియు, యజ్ఞములద్వారా వారిని తృప్తిపరచవలసియున్నదనియు, ఈ సత్యమును గీతాకారుడుకూడ కాదనలేదనియు వారు వాదించెదరు. మా వాదమేమనగా, గీతాకారుడు

త్యాగముద్వారానే అనగా పరస్పరము ఒకదానికొకటి నొకదానికి అందించుటద్వారానే సృష్టి, నియమబద్ధముగ నడచుచున్నదనియు, అట్లే మీరును పరస్పర సహకారములతో అభివృద్ధి చెందుచే యజ్ఞమని చెప్పినాడుగాని అగ్నిహోత్రములో నేతిని అహుతిచేయుట యజ్ఞమని చెప్పలేదనియే మా వాదము. (3వ అధ్యాయములోని 9వ శ్లోకమునుండి 16 పరకు చూడుడు) ఈ విషయములో ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి పొందిన శ్రీ రామతీర్థుల వారేమి చెప్పుచున్నారో చూడుడు.

వైదాంతికమైన వైదికభాషననుసరించి ఏకవచనంలో చెప్పాలంటే, దేవతలంటే ఒకవ్యక్తికి, లేదాన్ని లేక త్రాణను, యిచ్చే శక్తులని చెప్పాలి. దీనినే బహువచనంలో చెప్పాలంటే విశ్వానికి లేదాన్ని లేక త్రాణనిచ్చే శక్తులని చెప్పాలి. ఉదాహరణకు, కన్ను ఒకవ్యక్తికి వెలుగునిచ్చునది కాబట్టి, ఏకవచనంలో చెప్పాలంటే కన్ను దేహమునకు అధిదేవతని చెప్పాలి. దానినే బహువచనంలో చెప్పాలంటే విశ్వమునకు వెలుగునిచ్చునది కాబట్టి విశ్వమూర్తికి సూర్యుడధిదేవతని చెప్పాలి, అదేవిధముగా సర్వభాహువులలో నున్న సమిష్టి శక్తికి యింద్రుడని సాంకేతికంగా చెప్పబడింది. దేహమునకు యింద్రియములు అధిదేవతలని, యే అర్థంలో చెప్పబడిందో, బ్రహ్మాండమునకు సూర్యచంద్రవాయాది శక్తులధిదేవతలని ఆ అర్థంలోనే చెప్పబడింది. దీనినిబట్టి యజ్ఞంలో దేవతల కర్పణచేయటమంటే, వ్యక్తిగతమైన తన్ను సమష్టిగతమైన సమాజమునకు అర్పణచేసుకోవటం. దీనినే ఉదాహరణపూర్వకముగా చెప్పాలంటే, తన యింద్రియములలో ప్రతిఒక్కటి చేయు పనియు; తన మేలునకే ఎట్లు చేయుచుండునో, అట్లే లాసి విశ్వశరీరములోని ఒక్క యింద్రియముననియు, నే నేవనిని చేయబూనినను, విశ్వశ్రేయస్సునకు సంబంధించిన వార్యములనే,

చేయదలయుననియు విశ్వనించి పని చేయటం. యిదే అర్పణము, రేక యజ్ఞము. ఈ విషయాన్నే క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే, యజ్ఞము ద్వారా చేదలలను ట్టప్తిపరచటమంటే, తనహస్తాలతో చేయటమ ప్రతికార్యమును సర్వప్రాణుల శ్రేయస్సుకొరకై అర్పణచేయటం దీనినే యంధ్రయజ్ఞమంటారు. అట్లే తననేత్రాల ప్రయోజనాన్ని సర్వప్రాణి లోకాని, కర్పించటమే ఆచార్య యజ్ఞమని చెప్పబడింది. అట్లే తన మనస్సుమొక్క ప్రయోజనాన్ని అందరి మేలున కుపయోగపడునట్లు చేయటమే బ్రహ్మయజ్ఞం. యిదే వేదాంతం. ఓ హింసూదేశదూ ! యిది ఆచరిస్తే ఆచరించు. రేదా మరచించు. ఎందుకంటే ఎన్నివిధముల ఆలోచించినా యజ్ఞమనేదానికి మరొకపరమార్థం లేదు.

కొందరు యజ్ఞానికి ముఖ్యలక్షణము హవిస్సంటారు. హవిస్సు గాలిని నిర్మలంచేస్తుందనియు, మంచిపరిమళాన్నికూడా యిస్తుందనియు, అందుచేత యజ్ఞాలను విధిగా చేయాలంటారు. నిజానికి యితర పరిమళములవలెనే ఈ పరిమళములుకూడ మన అంతర్భావాన్ని రంజింపజేస్తాయి. యదాథాన్ని చెప్పాలంటే ఉద్రేకాన్నిచ్చే ఈ పరిమళములు మన శక్తిని ఓసుకుంటాయిగాని తిరిగి యివ్వలేవు. హవిస్సునుండి ఆహ్లాదకరమైన వాసన కొద్దిగానే వస్తుంది. ఎక్కువగా వచ్చేది బొగ్గువులుసువాయువే సుమా ? యిది అపాయకరము. ఒకప్పుడు భారతదేశంలో జనాభాకంటే అడవులు ఎక్కువగా వుండేవి. ఆ రోజులలో నేయి మొదలగు పదార్థాలు అగ్నిలో ప్రేర్చబందల్ల వచ్చిన బొగ్గువులుసువాయువు సస్యాలకు సహాయపడివుండవచ్చును. కాని యిప్పుడు జనాభా పెరిగింది. కాబట్టి యిప్పటి వాతావరణములో కావలసినంత బొగ్గువులుసు వాయువుంది. ఇదిమానవులనుసోదరులనుచేస్తుంది.

ఇప్పుడు ఇండియాకు కావలసినది ప్రాణవాయువు. ఈనాడు ప్రాణులకు పుష్టికరమైన చారినంత అన్నమును ఉత్పత్తి చేయ గలిగితే ప్రాణవాయువు లభిస్తుందనిగదా నిరూపించుచున్నారు?

ఇప్పటికి అరువదినందత్సరములనాడే, శ్రీరామతీర్థులవారు వైవిధ్యముగా చెప్పియుండగా, ఈనాటి జనాభానుబట్టి యజ్ఞాలు సురరాం పనికి రాదని వేరుగ చెప్పనక్కరలేదుగదా? ఈ పరిస్థితులలోకూడ, యజ్ఞములు చేయదలసినదని వాదించువారు సమాజమున కెంతటి ఉపకారులో పాతకులే నిర్ణయింపవలసియున్నది.

అర్యసమాజకులు చేయు మరొకవాదమేమనగా. గీతాసిద్ధాంతము లాచరణయోగ్యములై నవేగాని, నేనేకర్తను, నన్నే అర్చింపుమను మాటలు మాత్రము స్వార్థముతోగూడినవనియు, కారణమేమనగా సృష్టినియామకుడు ఈశ్వరుడేగాని శ్రీకృష్ణుడు కాదనియు వీరు వాదించెదరు. ఈవాదమునకు విరుద్ధముగా, శ్రీకృష్ణుడే వైకుంఠవాసుడనియు, ఆయన నర్చించినవారికే వైకుంఠమనియు దైత్రవాదులు వాదించెదరు. ఈ వాదములు రెండును అవివేకమైనవేయని మా అభిప్రాయము. మా అభిప్రాయమే కాదు,

నే న న ఎ వ రు ?

అను విషయములో స్వార్థపరులైన మతవాదులిట్టి అవివేకమైన వాదనలు చేయుచున్నచే గీతాకారుడు. "నేనను" ఈ ఒక్కపదమునుగురించి వివరించుదురారకే గీతాప్రదోధ సమయములో దాదాపు సగముకాలమును ఖర్చుపెట్టినాడు. అంతేకాదు, వ్యాసులవారీ ఒక్క విషయమును పరిచయము చేయుటకొరకే మూడు అధ్యాయములను (9, 10, 11) ప్రత్యేకించినాడనిన శ్రీకృష్ణ వ్యాసభగవాను లీ విషయమున కెంతటి ప్రాముఖ్యత నిచ్చినారో స్పష్టపడుచున్నదిగదా? నేనను పదమునకు గీతాకారుడెచువంటి నిర్వచనము చేయుచున్నాడో చూడుడు.

అర్జునా ! ఎట్లు అంతటను సంవరించు గొప్పదియగు వాయువు
అకాశమునందు నిలిచియున్నాడో, అట్లే సమస్త హితములయందును
సేనున్నా ననితెలియుము (9-6) సమస్త ఘాతములు ప్రళయకాలమున
నా ప్రకృతియందు చేరగా సృష్టికాలమున మరల సేను వృద్ధింప
చుందును (9-7) ఈజగత్తునకు సేనేగతిని, ధరించువాడను, సాక్షిని,
వాసస్థానమును, అధారుడనై యున్నాను. (9-18) మరియు
మృత్యువును, నత్తును, అసత్తును సేనే, సేనే వర్షమును వేడిమిని
యిచ్చుచున్నాను (9-19).

దీనినిబట్టి సర్వములో ప్రకాశించుశక్తికి పర్యాయపదముగ సేనను
పదమును ప్రయోగించినాడో, జ్యక్తిగతముగ లానే చేవుడనని చెప్పినాడో,
ప్రజ్ఞావంతులేనిర్ణయింపవలసియున్నది. విశ్వమూర్తికి, పర్యాయపదముగ
సేనను పదము సేల ప్రయోగింపవలయునని పాఠకులు ప్రశ్నింపవచ్చును.
తత్త్వోపదేశము చేయునప్పుడు విశ్వమూర్తికి పర్యాయపదముగ సేనను
పదమును ప్రయోగించెదనని వేదాంతగ్రంథపరిచయస్తులకు తెలియనిది
కాదుగదా ? ఉదాహరణకు ముక్కుటి అంధ్రముముజువుల కచిహూన
గ్రంథమైన సీతారాహంజనేయములో శ్రీరాముడు అంజనేయునకు తత్త్వో
పదేశము చేయుచు విశ్వమూర్తిని గురించి యేమి చెప్పుచున్నాడో
చూడుడు.

కం॥ సర్వోపాధిస్థుడనై

సర్వవ్యాపారములు వెనంజేయుచు త

త్సర్వమునంచు వెలింగెడు

సర్వాత్ముడ నేన జామ్ము నజ్జనతిలకా.

కం॥ సేననిన దనువునకు, నభి

మానమునకు నర్థమగు ప్రమాదమువలనం

గాన యివిరెండనర్థము

లానేనన, సేన, కేవలాత్ముడ ననభూ.

ఇంతకంటె ప్రమాణమేమికావలయును ? అంతమాత్రమున గీతా కారుడు వ్యక్తిగతముగ నేనను పదమును ప్రయోగించలేదని మా అభి ప్రాయము కాదు. అయితే నేనను పదమును యే సమయములో వ్యక్తి గతముగ ప్రయోగించినాడో గీతలో స్వప్తముగనే విరూపించబడినదని మా వాదము. ఉదాహరణ కీ శ్లోకములను చూచుడు.

శ్లో॥ నమేపార్థాస్తికర్తివ్యం. త్రిపురోకేపకించన

నానవాప్తమవాప్తవ్యం. వర్తనవచకర్మణి.

9-22.

ఈ శ్లోకములో నేననుపదమును వ్యక్తిగతముగ ప్రయోగించి నాకు కాబట్టియే, నాకు ముల్లోకములలో పొందనివిగాని, పొందవలసినవి గాని లేదనియు. అయిననునేను సమాజక్షేమముకొరకై నిరంతరము నిష్కామముగ కర్మను చేయుచున్నాననియు వివరించినాడు గదా? ఈ శ్లోకమును చూచుడు.

శ్లో॥ యత్కరోషియదన్నాసి యజ్ఞహోపిదదాసియత్

యత్రపశ్యసికౌతేయ తక్కురుష్యమదర్పణం.

9-27

ఈ శ్లోకమును విశ్వమూర్తి పరముగా చెప్పినాడు కాబట్టియే, నీ శ్రమఫలితములను, నీవు భోగించు భోగములను నీవు చేయు దానములను సమాజాభివృద్ధికొరకై సమర్పింపవలసినదిగా హెచ్చరించుచున్నాడు. ఒక వేళ ఈ శ్లోకమునుపూడ వ్యక్తి పరముగనే చెప్పినాడనిన మొదటిశ్లోకములో నేనేమియు ప్రతిఫలమాశింపకుండగనే కర్మచేయుచున్నానని చెప్పినానే ఈ శ్లోకములో నీ శ్రమఫలితమును నీభోగములను, నాకేకట్టబెట్టవలసిన దని చెప్పునంతటి మూర్ఖుడాయని మా ప్రశ్న? ఈ సందర్భములో పైచ వాదులిట్లు ప్రశ్నించెదరు

శ్లో॥ పత్రం పుష్పం ఫలంతోయం. యోమే భక్త్యా ప్రయచ్ఛసి

తదపాం భక్త్యపహృతమన్నామి ప్రియతాత్మనః

9-28.

అనగా భక్తితో, పత్రముగాని, ఫలముగాని, జలముగాని, నాకు

అట్టనా ! ఎట్లు అంతటను నందరించు గొప్పచియగు వాయువు
అకాశమునందు నిలిచియున్నాడో, అట్లే సమస్తచూడములయందును
నేనున్నానని తెలియుము (9-6) సమస్త చూడములు ప్రళయకాలమున
నా ప్రకృతియందు చేరగా సృష్టికాలమున మరల నేను వుట్టించు
చుందును (9-7) ఈజగత్తునకు నేనేగతిని, భరించువాడను, సాక్షిని,
వాసస్థానమును, ఆధారుడనై యున్నాను. (9-18) మరియు
మృత్యువును, సత్తును, అసత్తును నేనే. నేనే వర్షమును వేడిమిని
యిచ్చుచున్నాను (9-19).

దీనినిబట్టి సర్వములో ప్రకాశించుకత్తికి పర్యాయపదముగ నేనను
పదమును ప్రయోగించినాడో, చ్యక్తిగతముగ రానే దేవుడనని చెప్పినాడో,
ప్రజ్ఞావంతులేనిర్జయింపవలసియున్నది. విశ్వమూర్తికి, పర్యాయపదముగ
నేనను పదము నేల ప్రయోగింపవలయునని పాఠకులు ప్రశ్నింపవచ్చును.
తత్త్వోపదేశము చేయునప్పుడు విశ్వమూర్తికి పర్యాయపదముగ నేనను
పదమును ప్రయోగించెదనని వేదాంతగ్రంథపరిచయస్తులకు తెలియనిది
కాదుగదా ? ఉదాహరణకు ముక్కోటి అంద్రముముత్యపుల కచిహూన
గ్రంథమైన సీతారాహంజనేయములో శ్రీరాముడు అంజనేయునకు తత్త్వో
పదేశము చేయుచు విశ్వమూర్తిని గురించి యేమి చెప్పుచున్నాడో
చూడుడు.

కం॥ సర్వోపాధిస్తుడనై

సర్వవ్యాపారములు వెనంజేయుచు త

త్సర్వమునందు వెలింగెడు

సర్వాత్ముడ నేన జమ్ము నజ్జనతిలకా.

కం॥ నేననిన దనువునకు, నభి

మానమునకు నర్థమగు ప్రమాదమువలనం

గాన యివిరెండనర్థము

లానేనన, నేన, కేవలాత్ముడ ననఘా.

ఇంతకంటె ప్రమాణమేమికావలయును ? అంతమాత్రమున గీతా కారుడు వ్యక్తిగతముగ నేనను పదమును ప్రయోగించలేదని మా అభి ప్రాయము కాదు. అయితే నేనను పదమును యే సమయములో వ్యక్తి గతముగ ప్రయోగించినాడో గీతలో స్వష్టముగనే నిరూపించబడినదని మా వాదము. ఉదాహరణ కీ శ్లోకములను చూడుడు.

శ్లో॥ సమేపార్థాన్తికర్తివ్యం. త్రిపురోశేషకించన

నానవాప్తమవాప్తవ్యం. వర్తవవచకర్మణి.

3-22.

ఈ శ్లోకములో నేననుపదమును వ్యక్తిగతముగ ప్రయోగించి నాకు కాబట్టియే, నాకు ముల్లోకములలో పొందనిదిగాని, పొందవలసినది గాని లేదనియు. అయిననునేను సమాజక్షేమముకొరకై నిరంతరము నిష్కామముగ కర్మను చేయుచున్నాననియు విచరించినాడు గదా? ఈ శ్లోకమును చూడుడు.

శ్లో॥ యత్కరోపియదత్నాసి యజ్ఞహోపిదదాసియత్

యత్రపశ్యసికౌతేయ తత్కురుష్యమదర్పణం.

3-27

ఈ శ్లోకమును విశ్వమూర్తి పరముగా చెప్పినాడు కాబట్టియే, నీ శ్రమఫలితములను, నీవు భోగించు భోగములను నీవు చేయు దానములను సమాజాభివృద్ధికొరకై సమర్పింపవలసినదిగా హెచ్చరించుచున్నాడు. ఒక వేళ ఈ శ్లోకమునుపూడ వ్యక్తి పరముగనే చెప్పినాడనిన మొదటిశ్లోకములో నేనేమియు ప్రతిఫలమాశింపకుండగనే కర్మచేయుచున్నానని చెప్పినతానే ఈ శ్లోకములో నీ శ్రమఫలితమును నీభోగములను, నాకేకట్టచెట్టవలసిన దని చెప్పునంతటి మూర్ఖుడాయని మా ప్రశ్న? ఈ సందర్భములో వైవ వాదులిట్లు ప్రశ్నించెదరు

శ్లో॥ పత్రం పుష్పం ఫలంతోయం. యోమే భక్త్యా ప్రయచ్ఛసి

తదహం భక్త్యపహృతమత్నామి ప్రయతాత్మనః

3-28.

అనగా భక్తితో, పత్రముగాని, ఫలముగాని, జలముగాని, నాకు

సమర్పించవలసినదని గీతాకారుడు చెప్పలేదాయని వారు ప్రశ్నించెదట. చేవునిపేరుమీద కట్టుములను, కానుకలను, పూజారులకో, బ్రహ్మిణికో, వర్మకర్తలకో, చెంచజేయుట విశ్వనాథుని సేవయని గీతాకారుడు చెప్పలేదు. చూపుచు తనస్వభావానుగుణ్యమైన కర్మలయందు పాల్గొనుచు నిశ్చయూర్తికి అనగా సమాజరూపుని కా ఫలితమును అర్పించుటే సిద్ధియని చెప్పినాడు. ఈ శ్లోకమును చూడుము.

శ్లో॥ స్వేచ్ఛేకర్మజ్ఞాభిరతః సంసిద్ధిం లభతేనరః

స్వకర్మణా తమ భక్త్యర్హ్య. సిద్ధింవిందతి మానవః 18-45.

ఇంతకంటెఉదాహరణ మేమి కావలయును ? గీతాకారుడే యననేల : హిందూజాతికి ఆత్యంత ప్రీతిపాత్రములైన నిత్యపారాయణ చేయబడుచున్న భారత భాగవత రామాయణములుకూడ ఈ సత్యమునే చాటుచున్నవి. ఉదాహరణకు ధర్మజుని అశ్వమేధయాగకాలవద్దకు వచ్చిన ముంగిస, ధర్మరాజులవారిచో నీవు అంటులేని ధనధాన్యములను ఖర్చుచేసి లక్షలాది బ్రాహ్మణ్యమునకు నిరతాన్న కనక వస్త్ర దానములు చేసినను, వుంఛవృత్తి (రాలిన వెన్నుల దాన్యమును యేరుకొని టీవించు వృత్తి) చేత జీవించు సక్తుప్రస్థుడు ఒక్క అతిథికి ఒక్కసారి భోజనము పెట్టిన దానివిలువలో సహస్రాంశముమాడ నీకు పుణ్యముమాడని యెందుకు ఆక్షేపించినది ? కష్టార్థితమునుండి ఒక్క ప్రాణితైన సహాయపడుటే చూనవుని ముఖ్యకర్తవ్యమని నిరూపించుటకేగదా భారతకారు డీ కథను చెప్పినది ? అట్లే, అగస్త్యులవారు భరతుని వైశ్యమునకు మంత్రప్రభావముచే దేవతలుకూడ ఆశ్చర్యపడునట్టి విందును చేసినారుగదా ? ఆ కథను విస్మరించి, రామునకు శబరి యిచ్చిన ఎంగిలి రేగుపండ్ల కథనే సమాజ మింతకాలము ఎందుకు జ్ఞప్తిలో పెట్టుకొన్నది ? మంత్ర తంత్రములతో ఆర్జించిన ధనమునకును, కష్టార్థితముతో రూచిన ధనమునకును గల వ్యత్యాసమునుగుర్తించుటచేతనేగదా ? అంతదూరమేల! పండిదేవుడు

ధార్యాపిల్లలతో తిండికిలేక నలుబది దినములు తిరిగి తిరిగి ఎట్లకేలకు వారి కుటుంబమునకు ఒక్కఁఁడైన సరిపడు అన్నపానీయములను మాత్రము సంపాదించుకొని సవనము చేసుకొని భుజింపదలచినంతలో, బ్రాహ్మణ, పూద్ర జాతులకు సంబంధించిన ఆతిథులు రాగా, వారి కా వదా ర్థమంతయు యిచ్చినదేగాక, అంతలో కుక్కల గుంపుతో ఒక ఛండాలు పుచ్చి ఆహార మర్థింప,

ఉ. అన్నములేదు కొన్ని మధురాంబువులున్నవి త్రావుమన్న ర
మృన్న శరీరధారులకు నాపడవచ్చిన వారి యాపదల్
గ్రన్నన మాన్చి వారికి సుఖంబులు చేయుటకన్న నొండు మే
లున్నచె ?....

అని మిగిలిన నీటినిచూడ ఎందుకు దానము చేసెనని భాగవతము చెప్పుచున్నది ? ఈ కథలు మానవసేవయే దూధవసేవయని చెప్పుచున్నవో. విగ్రహార్చనలే విష్ణుసేవయని నిరూపించుచున్నవో. పాఠకులే నిర్ణయింప వలసియున్నది ? ఈ సందర్భములో చైనవాదులు మరొక వాదమునుకూడ చేయుదురు. అదేమనగా శ్రీకృష్ణుడు భగవంతుడగుటచేతనే, శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడని వ్రాయదలసినవచ్చినప్పుడెల్లను “భగవానువాచ ” యని వ్యాసులవారు వ్రాయుచు వచ్చి నారనియు, అంతమారమేల : శ్రీకృష్ణోప దేశములకు భగవద్గీత యని నామకరణము చేయుటలోనే శ్రీకృష్ణుడు భగవంతుడని స్వప్రకటించుచున్నదనియు వారు వాదించెదరు. వ్యాసులవారు శ్రీకృష్ణోపదేశములకు భగవద్గీతయనియే కాదు, గీత, భగవద్గీత, ఉపనిషత్తులు, బ్రహ్మవిద్య, కృష్ణార్జున సంవాదమనికూడ నామకరణములుంచి నట్లు గీతలోని ప్రతి అధ్యాయాంతములోని గద్యయే నిరూపించుచున్నది గదా ? ఒకే ఒక గ్రంథమున కిన్ని నామకరణము లెందుకు చేసినారో చూతము.

గీతా నామములు

ఈనాడు ప్రచారములో లేకుండపోయిన గీతాసిద్ధాంతముల నొకప్పుడు సమాజమునుసరింపజూపచ్చినదనియు, దానినే యిప్పుడు నీకు బహిర్గతము చేయుచున్నాననియు, గీతాకారుడు నాలగవఅధ్యాయ ప్రారంభములో చెప్పినదానినిబట్టియే గీతయన " బహిర్గతము చేయబడిన " అను అర్థమునే తెలియజేయును కాబట్టి, వ్యాసులవా రీ గ్రంథమునకు గీతయని నామకరణము చేసినారని తెలియపరిచియున్నది. ఇంక గీతను భగవద్గీతయని ఎందుకు పిలిచినారో చూతము. పతంజలిమహర్షి "అపిద్యాస్మితారాగద్వేషాభినివేశాః క్లేశాః" అనగా అవిద్య, అస్మిత, రాగద్వేషములు, అభినివేశము, అను నాలుగులక్షణములు గలిగినచో క్లేశమని చెప్పినాడు గదా? ఈ క్లేశములకు ప్రతిద్వంధులైన భగవద్గుణములేమనగా —

శ్లో॥ ఐశ్వర్యస్య సమగ్రస్య వీర్యస్య యశసః క్రియః

జ్ఞానవైరాగ్యయోక్తైశ్చ. షడ్జాంభగఇతీరజా.

అనగా, ఐశ్వర్యము, జ్ఞానము, వైరాగ్యము, ధైర్యము, యశస్సు, శ్రీ, లను ఆరుగుణముల సంపుటిని భగవద్గుణములనిగదాఈశ్లోకము నిరూపించుచున్నది? ఇప్పుడు చూడుడు! క్లేశగుణములలో నొకటగు అవిద్యకు (తెలియని తనమునకు) దైవగుణములలో నొకటగు జ్ఞానము ప్రతిద్వంది గదా? ఎందుచేతననగా జ్ఞానము అవిద్యను పారదోలునుగదా? అట్లే రాగద్వేషములకు వైరాగ్యమును, అస్మితకు (సంకుచిత్యములేక స్వార్థము) ఐశ్వర్యమును, (వికారత్వమతఃసమాజమే నేననుభావము) అభినివేశమునకు (పిరికితనము) ధైర్యమును, ప్రతిద్వంధులే కదా? ఈ విధముగా భగవద్గుణములలోని నాలుగు గుణములతో క్లేశగుణములు నాలుగును విర్మూలంపబడినచో అట్టివానికి యశస్సును, శ్రీ యనగా సుఖశాంతులును, వాటంతటవియ్యే వచ్చుననిగదా షాస్త్రనిర్ణయము? అట్టి దైవ

గుణములను వివరించు గ్రంథమగుటచేతనే వ్యాసులవారు గీతకు భగవద్గీత' అని పేరుపెట్టినారని తెలియవలసియున్నది. ఇంక గీతను ఉపనిషత్తులని ఎందుకు చెప్పవలసివచ్చినదనగా—

“సర్వే అర్థాఉపనిషీద స్తస్యామితి ఉపనిషత్”

అను సూత్రము, మానవుని అభ్యుదయ నిశ్చేయనములకు సంబంధించిన మాటలే ఉపనిషత్తులనబడునని నిరూపించుచున్నది గనుక, గీతావాక్యము లట్టివికాబట్టియే గీతకు వ్యాసులవారు ఉపనిషత్తులని పేరు పెట్టినారుగాని, గీత వేదోపనిషత్తుల ననుసరించి వ్రాయబడినది కాదని తెలుసుకొనవలసియున్నది. ఇంక బ్రహ్మవిద్య యని ఎందుకు నామకరణము చేయవలసివచ్చినదనగా త్రిమతకర్తలునూ, బ్రహ్మమునుగురించి ఒకరు విశ్వమే బ్రహ్మమనియు, మరొకరు విశ్వమును నియమించు శక్తియే బ్రహ్మమనియు, మరొకరు ఈ రెంటికి కారణమైన అవ్యయ శక్తియే బ్రహ్మమనియు వాచులాడుచున్నారు కాబట్టి, వారిని సమన్వయపరచుటకై ప్రబోధించబడినది కాబట్టియే, గీతకు బ్రహ్మవిద్యయని నామకరణము చేయబడినదని తెలియవలయును. (1) ఇంక గీతను యోగశాస్త్రమని ఎందుకు పిలిచినారో చూడము,

ఒక పని చేయవలయునన్న, క్రియ చేయుట, ఆపనియందు భక్తి శ్రద్ధలు కలిగియుండుట, దానివల్ల కలుగుప్రయోజనమును తెలుసుకొని యుండుట, ఆ పని యెట్లు చేయవలయునని ఆలోచన చేయుట. మున్నగు

(1) “మహత్ బ్రహ్మ” అనుపదముతో సౌతకవాదుల బ్రహ్మమును, “అక్షరం బ్రహ్మపరమం” అనుపదముతో దైవవాదుల బ్రహ్మమును, “అనాది మత్పురం బ్రహ్మ. ననర్తనాన దుచ్ఛతే” అనుపదముతో అద్వైతుల బ్రహ్మమును అంగీకరింపుచున్నాము. ఈ బ్రహ్మములు పేరు పేరు కావనియు, మూటి నముష్టి నే బ్రహ్మమనవలసియున్నదనియు గీతాకారుడు. నిరూపించినాడు.

నాపనియందు కేంద్రీకరించుట, పట్టువల కలిగియుండుట, అవసరమే కాబట్టి, కర్మ, భక్తి, జ్ఞాన, మంత్ర, లయ, హత, సాధన లవసరమని అంగీకరించుచు, అవి సాధనలేగాని యోగములు కావనియు, యోగ మనున దొక్కబుద్ధికే వర్తించుననియు వివరించుచు సర్వసాధనల స్రయోజనములనుగురించి నిరూపించినారు. కాబట్టియే గీతకు వ్యాసుల వారు యోగశాస్త్రమని పేరుపెట్టినారని తెలియవలసియున్నది.

ఇంక శ్రీకృష్ణాచున సంవాదేయని ఎందుకు పేరుపెట్టినారనగా దైవగుణములుగలవాడగుటచేతనే శ్రీ భగవానువాచ యని వ్రాయబడి నదిగాని, గీతాసంబంధమైన ప్రశ్నోత్తరములు జరిగినవి శ్రీకృష్ణార్జును లకే సుమాయని తెలియజేయుటకొరకే, శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదేయని నామ కరణము చేసినాడని చూ అభిప్రాయము.

అంతేకాదు, చంపకులైన మతవాదులు శ్రీకృష్ణుని భగవంతునిగా, చిత్రించెడరనికూడ హెచ్చరిక చేసియున్నాడని చూ అభిప్రాయము. నిజమునకు, శ్రీకృష్ణుడు, నాలుగుచేతులచో, శంఖు, చక్ర, గదా, పాణిగ, అర్జునునకు దర్శనమిచ్చినట్లొక శ్లోకమును సృష్టించి 700 శ్లోకములచో గూడిన గీతలోని పదకొండవ అధ్యాయములోని నలుబదిఆరవ శ్లోకముగ జొప్పించి గీత 701 శ్లోకములు గలదని ప్రచారము చేసిన ఈ ద్రోహులవకాశమున్న యింతెంతవని చేయరు? శ్రీకృష్ణుడు భగవంతుడను అభిప్రాయములేనిచో వ్యాసులవారేల భగవానుడని సంభోదించినాడని పాఠకులు ప్రశ్నింపవచ్చును. పైన చెప్పిన దైవగుణములు గలవారిని భగవంతులనిపించినట్లు, పురాణములలో వ్యాస, వశిష్టాది ఎందరిపేర్లను మనము చూచుట లేదు? అంతదూరమేల? రామకృష్ణ పరమహంస, రమణమహర్షులదగ్గరనుండి, మెహర్ బాబాలవరకుగల పుణ్యపురుషుల నెందరిని మనము భగవాన్ అనిపిలుచుట లేదు? అట్లే శ్రీకృష్ణుడు భగ

వాన్ అని పిలువబడినాడని తెలియవలసియున్నది? ఈ సందర్భములో మతవాదులొక ప్రశ్న వేయవచ్చును. అదేమనగా, కర్మ, భక్తి, జ్ఞానాదులు సాధనలేగాని, యోగములు కావని వాదించుట కేవల మవివేక మనియు, గీతాకారుడు పడునెనిమిది యోగములను గురించి గీతలో వివరించలేదా యనియు, వారు వాదించెదరు. వారి వాదములో యెంత వరకు సత్యమున్నదో చూతము.

యో గ ము

“యోగః శ్చిత్తవృత్తినిరోధః” “యుజతీతియోగః” “యోగస్స న్నహనోపాయజ్ఞాన సంగతి యుక్తిః” అను సూత్రములు యోగమన ఉపాయము, జ్ఞానము, యుక్తి, కూడిక, నిరోధము, సంగతి. అను అర్థములను తెలియజేయుచున్నవి గనుక, వ్యాసులవారు “సంగతి” అను అర్థములోనే యోగమను పదమును ప్రయోగించినారని చెప్పవలసియున్నది. ఎందుచేతననగా, యోగమన చిత్తవృత్తుల సరికట్టునదను అర్థము చెప్పు కున్నదో, అర్జునుని దుఃఖ కథకు సంబంధించిన విషాదయోగముకూడ ఆత్మశాంతిని సమహృచ్చనని చెప్పవలసియున్నదిగదా? అందుచేత, ఆ అర్థములో ప్రయోగించలేదనియు గీతలోని మొదటి అధ్యాయములో విషాదమునకు సంబంధించిన సంగతియు, రెండవ అధ్యాయములో జ్ఞానము నకు సంబంధించిన సంగతియు, మూడవ అధ్యాయములో కర్మకు సంబంధించిన సంగతియు, ఈ విధముగా ఆధ్యాయమున కొక సంగతి వివరించబడియున్నది కాబట్టి, యోగమన సంగతను అర్థములోనే వ్యాసుల వారు ప్రయోగించుచూ వచ్చినారని నిర్ణయింపవలసియున్నది.

ఇంక గీతాకారు డీ యోగమను పదమును యే అర్థములో ప్రయోగించినాడో చూతము. గీతావ్యాఖ్యానకర్తలలో అనేకులు తలచినట్లు

యోగమన కర్మయనిగాని జ్ఞానమనిగాని, ధ్యానమనిగాని, తపస్సనిగాని, గీతాకారు డంగీకరించినచో,

శ్లో॥ తపస్విభ్యోఽవికోయోగీ, జ్ఞానిభ్యోఽపిమతోధికః

కర్మిభ్యశ్చాధికోయోగీ, తస్మాద్భ్యోగీభవాత్తున.

6-46.

శ్లో॥ వేదేషుయత్క్షేపితపస్సు చైవ, దావేషుయత్పుణ్యఫలం ప్రదిష్ఠం.

అత్యేతితత్సర్వమిదంపిచిత్వా యోగీపదం స్థానముపైతిచాద్యం 8-28.

అనగా, కర్మ, జ్ఞాన, భక్తి, తపస్యాది సాధనలకంటె యోగము శ్రేష్ఠమైనదనియు, అందుచేత నీవు యోగివి కమ్మనియు ఎందుకుచెప్పును? అంతనూరమేల : కర్మ, జ్ఞానములు వేరువేరుని తలచువారు పసిబిడ్డల వంటివారని యేల చెప్పును? (1) ఈనాటివరకు వెలుచడిన గీతా వ్యాఖ్యానములలో శ్రీ వినోభావేగారొక్కరు మాత్రము బరీషముక్క యొక్క మాధుర్యము, దానిఆకారము, బరువు ఎట్లు వేరువేరుకావో, అట్లే కర్మ భక్తి జ్ఞానములు వేరువేరు కావను సత్యమును తెలియజేసినారు. కర్మ, భక్తి, జ్ఞానముల సమష్టినికూడ యోగమనరాదనియే మా అభిప్రాయము. కారణమేమనగా గీతాకారుడు

శ్లో॥ యోగస్థ కురుకర్మాణి, సంగత్యక్త్వాధనంజయ

సిద్ధ్యసిద్ధ్యోపమౌహర్వా, సమత్వం యోగఉచ్యతే.

2-48.

అనగా చేయబడు కర్మలు సిద్ధించినను సిద్ధించకున్నను సమత్వములో నుండుటయే యోగమనిగదా నిరూపింపుచున్నాడు? ఇప్పుడు నిష్ఠ యింపుడు? యోగమన సమత్వమైనప్పుడు సమత్వము కావలసినది దేనికి? విషమత్వము చెందిన బుద్ధికా? బుద్ధ్యానుసారముగ ప్రవర్తించు కర్మ, భక్తి, జ్ఞానములకా? ఉదాహరణకు అర్జునుడు యుద్ధమును చేయనని

(1) “సౌఖ్యయోగో వృతగ్నాఃప్రపదంతినపండితాః”

“ఏకం సౌఖ్యంచయోగంచ యఃపశ్యతిసపశ్యతి”

నిరాకరించినది బుద్ధి నిశ్చయములేకనా ? యింద్రియములు నిరాకరించినందువల్లనా ? బుద్ధి నిశ్చయములేకనేగదా? అందుచేతనేగదా గీతాకారుడు

శ్లో॥ ఏషా తే_భి హితాసాంఘ్యే బుద్ధిర్లోకో ల్విమాంశ్రుణు

బుద్ధ్యా యుక్తో_య_చూ పార్థ, కర్మబంధం ప్రహాన్యసి. 2-39.

అనగా నీకు జ్ఞానయోగమును గురించి చెప్పితినిగదా ? ఐనను ఎవ్వనిబుద్ధి సమత్వముతో నుండవో, అట్టివాడెంతటి మంచిమార్గమును గురించి విన్నను, అనుసరింపనేరడు కాబట్టి. నీకు బుద్ధియోగమును, అనగా సమత్వమును గురించి చెప్పెదను వినుమని హెచ్చరించినాడనియే గదా దీని అర్థము ? అంతేకాదు! నీ బుద్ధి ఎందుకు విషమించినదనగా! వేదములలోని ఆతిశయోక్తులతో గూడిన వివిధ లోకభోగములను గురించి వినుటచేతనేననియు (1) ఎప్పుడు అవివేకరూపమైన, ఆ మోహము తొలగి, నీబుద్ధి పరిశుద్ధమగునో, అప్పుడే నీవు సమత్వమును పొందగలవని గదా (2) హితోపదేశము చేసినది ? అంతమారమేల ? నాబుద్ధి కార్పణ్యదోషముచేత విషమించినది కాబట్టి నీ శిష్యుడనయ్యెదను, నా బుద్ధి సమత్వమును గురించి తెలుపవలసినదని అడుగుటయేగాక, (2-7) బుద్ధిసమత్వమును పొందినవాని ననుచుడిక లెట్లుండునని అర్జును డడిగిన దానినిబట్టియు (2-5-4) ప్రవోధానంతరమున నీ బుద్ధి వ్యామోహము తొలగిపోయినదా ? యింక నీ కర్తవ్యమును నెరవేర్చెదవాయని శ్రీకృష్ణుడు ప్రస్తావించినదిబట్టియు (18-72) నీ అనుగ్రహముచేత నామోహమెల్ల తొలగిపోయి నా సంచేహములన్నియు సమసిపోయినవనియు.

(1) శ్లో॥ భృతివిప్రతి చన్నా తే. యదాస్థాన్యతి నిశ్చరా

సమాధావవలాబుద్ధి స్తదాయోగ మువాప్స్యసి.

. 2-53.

(2) శ్లో॥ యదా తే మోహకలిలం. బుద్ధిర్వ్యతితరిష్యతి

తదా గంతాసి నిర్వేదం శ్రోతవ్యస్య శ్రుతస్యచ.

2-52.

యిప్పుడు నీవు చెప్పినట్లే యుద్ధములో పాల్గొంచుననియు అర్జునుడు చెప్పినవానివిబట్టియు (18-79) గీత మిద్ధి సమత్వ యోగమునే ప్రతిపాదించినదని స్పష్టపడుచుండగా, గీతాకారుడు, కర్మ, భక్తి, జ్ఞానాది సాధనలలో దేనినో యోగముగా, నిరూపించినాడని వాదించువారెంతటి వివేకులో ప్రజ్ఞావంతులే నిర్ణయింపవలసి యున్నది.

ప్రతికక్షలు చేయు మరొకవాడ మేమనగా “నిర్దోషంహి సమం బ్రహ్మ” అనగా బ్రహ్మమను విశ్వపదార్థము యేదోషములేనిదని గీతాకారుడే చెప్పినాడుగదా? అట్టి దోషరహితమైన బ్రహ్మపదార్థమునుండి కలిగిన మిద్ధి, విషమించుటకు కారణమేమని ప్రశ్నింపుచుండురు. బ్రహ్మమను విశ్వపదార్థము యేదోషము లేనిదైనను, నిర్మలమైన సరోవరము తోని నీరు, గాలియొక్క స్పర్శచేత అలలుగలిగి, తద్వారా, సురుగు, పాచి, నాచు, క్రిమి, యేర్పడునట్లు, ద్రవ్యముతోగల వివిధ ధాతువుల సంఘర్షణలచేత, వివిధ ప్రకృతులుగా మారుటకు కారణమైనదని మా అభిప్రాయము. ఆ కారణమువల్లనే, మానవు లెల్లరును ఒకే లక్షణములు గల శుక్ల శోణితములవల్ల కలుగుచున్నను, వివిధ స్వభావములతో గూడి వ్యవహరించుటకు కారణమైనది. నిజమునకు శిశువు జన్మించక పూర్వమే అత డనేక సంస్కారములచేత బంధింపబడుచున్నాడని చెప్పవలసియున్నది.

ఉదాహరణకు జీవియొక్క దేహోత్పత్తికి కారణమైన శుక్ల శోణితములలోని దోషాదోషము లా బిడ్డకు సంక్రమించుననియు, తల్లి తిను ఆహారముయొక్కయు, సంకల్పములయొక్కయు దోషాదోషము లాబిడ్డకు చెంచుననియు, అంతచూరమేల! ఆ శిశువు జన్మించు కాలప్రభావమునూడ ఆ శిశువును విడిచిపెట్టదనియు శాస్త్రజ్ఞులు నిరూపించుచున్నారుగదా? ఈ విధముగా శిశువు జన్మింపకపూర్వమే, శుక్రదోష, శోణితదోష,

అన్నదోష, సంకల్పదోష, కాలదోషములకా శిశువువారసుడగు చుండగా, ఆ బిడ్డ జన్మించిన వెనుక సంక్రమించు, దేశపరిస్థితుల ప్రభావము, అల్లె యింటి పరిస్థితుల, పరిసరపరిస్థితుల, స్నేహ పరిస్థితుల, ప్రభావములవంటి వెన్ని సంక్రమించునో చెప్పవలసిన దేమున్నది? అందుచేతనేగదా గీతాకారుడు, యుక్తాహార విహారములతో బుద్ధినమశ్శమును సాధింపవలసిన దని మాటిమాటికి హెచ్చరించుచూ వచ్చినది? ఈ వాదమును భౌతిక వాదులు పైత మంగీకరించెదరని, “మన ఆలోచన లెంత అతీతమైనవని తలచినను అవి బుద్ధికి అతీతమైనవి కావని”లెనిన్ చెప్పినదానినిబట్టియు, “యింద్రియపరిజ్ఞానము హేతుయుక్తపరిజ్ఞానముగా మారుటకు బుద్ధియే ప్రధానమైనదని” మూవో చెప్పినదానినిబట్టియే స్వష్టపడుచున్నదిగదా?

ఈ వాదము భౌతికవాదులకు తృప్తిని కలిగించినను, మాకుమాత్రము అంగీకారము కాజాలదనియు, ఎందుచేత ననగా, పరమాత్మ పరిశుద్ధమైన దని శ్రుతులు చెప్పుచున్నవి గనుక, అట్టి పరిశుద్ధమైన పరమాత్మను పొందుట కీ జడమై, నులినభూయిష్టమైన బుద్ధి సంస్కరణలతో మాకుపని లేదనియు, వేదాంతులు వాదింపుచుందురు. మావాద మేమనగా, పరమాత్మ యనబడు చైతన్యశక్తి, దీపము కాంతివలె, సదా నిర్మలమైనదైనప్పటికిని, దీపపు కాంతి కావరించిన అద్దము ననుసరించియే దీపముకాంతియొక్క రంగులు మారునట్లు, అద్దమువంటి బుద్ధి ననుసరించియే చైతన్యము వ్యక్తము కావలసియున్నది కాబట్టి, బుద్ధి, నే గుణము లావరింపబడి యున్నవో, నిర్ణయములుకూడ అట్లే యుండును కాబట్టి, బుద్ధియొక్క సంస్కరణ అత్యవసరమనియే మా వాదము. ఈ వాదమును మేము యుక్తితోను, ఊహాపోహలతోను, చేయుట లేదు. ఈ విషయములో పతంజలి మహర్షి యేమిచెప్పుచున్నాడో చూడుడు.

“ద్రష్టాదృశమాత్రః శుద్ధోఽపిప్రత్యయానుపకళ్య” 2-20.

అనగా దేహసాక్షియగు ఆహమనబడు పురుషుడు, పరిశుద్ధుడై యున్నను, అతడు బుద్ధికావరించిన వృత్తుల ననుసరించియే ప్రవర్తింపుచుండుననిగదా నిరూపించుచున్నాడు? ఈ ప్రత్యక్ష సత్యమును నిరాకరించి మేము అచలలము, లేక అచైతన్యములను, మా కీ నియమములతో పనిలేదని వాదించువారు, సమాజమున కెంతటి వేరుపురుగులవంటివారో, పాఠకులే నిర్ణయింపదలసియున్నది? ఎందుచేతననగా, నీతిద్వరణగాని, నీ ఆధోగతిగాని, నీపైననే యున్నదనియు (ఓ-ఓ) బుద్ధినమత్వము గలవాడే కర్మసాధకులకంటె అధికుడనియు (కర్మభ్యర్థ్యాధికోయోగీ) కర్మలద్వారా కలుగు కష్టపష్టములకంటె కౌశలము యోగమునకే కలదనియు (యోగః కర్మసు కౌశలమ్) జ్ఞానహార్గీయులకంటె యోగి అధికుడనియు (జ్ఞానిభ్యోఽపిమతోధికో) హెచ్చరించుచు, యోగమన, సమత్వమేననియు (సమత్వం యోగఉచ్యతే) కాబట్టి బుద్ధి సమత్వమునకై ప్రయత్నించవలసినదనియు, (బుద్ధేశరణమన్విచ్ఛ) వేనోళ్ళ చాటుచుండగా, మేమేదో యోగములను సాధించుచున్నామనువా రెంతటి వంచకులో గుర్తింపవలసినదిగా పాఠకులను కోరుచు, వీరికి సంబంధించిన చర్చలను ముగించి వృత్తినిబట్టి వర్ణములును, వర్ణములనుబట్టియే గౌరవా గౌరవములని, నిర్ణయింపుచున్న గీతా సిద్ధాంతములెల్లు గౌరవనీయము లగునని వాదించు భౌతికవాదుల వాదములోని సత్యా సత్యములను గురించి పరిశీలింతము.

భౌతికవాద సమన్వయము

వృత్తినిబట్టియే గౌరవా గౌరవములని గీతాకారుడేకాదు, కట్టకడకు స్మృతికర్తలుకూడ ఈ వాదము నంగీకరించలేదనియే మా అభిప్రాయము. ఉదాహరణకు, శుక్రాచార్య, యుష్యశృంగ, బుచీక, అగస్త్య, రైక్య, సౌరభి, జమదగ్ని మొదలగువారు బ్రాహ్మణ వంశీకులలోని వారయ్యు, క్షత్రియశ్రీలను వినాహమాడుటయు, అట్లే, బ్రాహ్మణవంశములో జన్మించు

చిన, బర్హిష్మతి, కృత్వి, దేవయాని, మొదలగుత్రీలు క్షత్రియులను వివాహ మాడుటయు, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్ర వృత్తులలో జన్మించిన, విశ్వామిత్ర, తులాధార, జానశ్రుతి, మొదలగువారు ద్రాహ్మణవృత్తిలో ప్రవేశించుటలే దీనికి నిదర్శనముకదా? యింక గీతాకారునిగురించి చెప్పవలసిన దేమున్నది? లానా? వృష్టిపంశీకుడు. దీనిని విన్నదియా? సూతకులములో పుట్టిననంజయుడు. దీనిని గ్రంథస్థము చేసినదియా? చేపలపట్టువృత్తి చేయుత్రీకి జన్మించిన వ్యాసులవారు. దీనిని బట్టియే సర్వవృత్తులను చేయువారికిని, సర్వవృత్తులనుచేయు అధికారమున్నదని స్వష్టపడుచున్నదిగదాయని మావాదము. అంతదూరమేల :

శ్లో॥ సహజం కర్మకాంతేయ సదోషమపినత్యజేత్

సర్వారంభాహిదోషేణ ధామేనాగ్నిరివా వృతాః.

18-48.

అనగా పొగచేగూడిన అగ్నివలె, కర్మలన్నియు, యేదో ఒక విధమైన దోషములతో గూడినవే ననియు, యేకర్మనుగాని ప్రత్యేకముగా దోషయు క్తమైనదని చెప్పరాదనిగదా నిరూపించుచున్నాడు?

భౌతికవాదుల మరొకప్రశ్న యేమనగా, గీతారచన కాలమునాటికే వందలాది వృత్తులు (వర్తములు) యేర్పడినట్లు చరిత్ర స్వష్టము చేయుచుండగా, నాలుగేవర్తములని నిరూపించుట ఛాందసము కాదాయని వారు ప్రశ్నించెదరు. ఛాందసము కాదనియే మా సమాధానము. ఎంచుచేతననగా, యే దేశములోగాని, ఆనాడుగాని. ఈనాడుగాని. నాలుగేవర్తము (వృత్తు)లున్నవని మా వాదము. ఉదాహరణకు, సమాజోన్నతికి పచ్చార్థ తత్త్వపరిశోధకు లచనసమని పేరుగ చెప్పనక్కరలేదుగదా? వైదిక సాంప్రదాయము ననుసరించి విశ్వపచ్చార్థమునకు బ్రహ్మమని పేరున్నది కాబట్టి, వారినే మనము బ్రాహ్మణులని పిలుచుచున్నామనియు, ఒకప్పుడు వీరులోపించగా పరశురాముడు దైస్తవృత్తిలో నున్నవారిని బ్రాహ్మణ

వృత్తిలోనికి తీసుకొన్నారనియు మన పురాణములే చెప్పుచున్నవిగదా :
 (1) అంతదూరమేల : స్వాతంత్ర్యము పొందిన ప్రారంభ దినములలో
 తమకు విరోధులైన అమెరికావారి నర్థించి, రష్యనులు పైంటిష్టులను
 తెచ్చుకున్నారనుటలోనే, వీరి అవసర మెంతటిదో స్వస్థపడుచున్నది
 గదా ? యిక రెండవ వృత్తి, దేశరక్షణ; ఎన్నివృత్తులలోనివారు ఈ
 పనిని నిర్వహించినారో భారతచేశచరిత్రయే నిరూపించుచున్నదిగదా ?
 అట్లే వ్యవసాయ వ్యాపారములను నిర్వహించువారును (వీరినే మనము
 పై క్యులనుచున్నాము) కార్మిక కర్షక వృత్తిని చేయువారును (వీరినే
 కూద్రులనిరి) సూత్రమే కావలసియున్నదనియు, మిగిలినవృత్తులన్నియు
 పైనాబుగు వృత్తులలో నంతర్భాగములేననియు, మనస్మృతికర్త లెల్లరు
 కూడ యేకగ్రీవముగ నిర్ణయించియున్నారు గదా ? అందుచేతనేగదా
 మనుమహర్షి, మనుస్మృతిలో అనేక వృత్తులవారిని పేర్కొనుచునే
 "నాస్తితుపంచమః" అనిస్వస్థముచేసినది ? దీనినిబట్టియే గీతాకారుడు
 నాలుగు వర్ణములని చెప్పినాడుగాని, స్వార్థబుద్ధితో చెప్పలేదనియే మా
 సిద్ధాంతము. భౌతికవాదిచేయు మరొకవాదమేమనగా గీతాకారుడింతటి
 విశాల హృదయముతో చెప్పినదే నిజమైనదో

శ్లో॥ శ్రేయాన్ స్వధర్మోవిగుణః పరధర్మాత్స్వసుప్తి తాత్

స్వభావనియతంకర్మ, పుర్వస్మాఽఽపి తిక్తిశ్చిషమ్. 18-47.

అనగా ఒకవృత్తిని చేయువారు మరొకవృత్తిలో ప్రవేశించినచో
 భయమును కలిగించునని యేల బెదరించెనని వీరు వాదించెదరు. ఈ
 వాదమే తప్పనియు, సమాజములో హోదా పెరుగునని, తన స్వభావ
 మున కనగాహన గాని వృత్తిలో ప్రవేశించుట, భయమని చెప్పినాడు

(1) శ్లో॥ అబ్రాహ్మణ్యేతదాదేశే, పర్వాన్ ప్రేక్షభిర్గపః

... .. యజ్ఞసూత్రమకల్పయత్. (స్కాంధపురాణం)

గాని. ఒక వృత్తిలోనివారు మరొక వృత్తిలో ప్రవేశింపరాదని చెప్పలే దనియే మా సమాధానము. ఉదాహరణకు టి. టి. కృష్ణమాచారిగారు. తన మంత్రిత్వమునకురాజీనామా పెట్టిన దెందులకు? యిటీవల రష్యాలో వ్యవసాయశాఖకు సంబంధించిన మంత్రిగారిని తొలగించిన దెందులకు? వారి పృథ్వులలో తగు విధముగా వారు వ్యవహరించనందులకేగదా? దీనివల్ల వారికి అవమానమును, సమాజమునకు నష్టమేగదా కలిగినది? అందుచేతనే గీలాకారుడు తన స్వభావమునకు విరుద్ధమైన వృత్తిలో చేర రాదని చెప్పినాడని మా వాదము. భౌతికవాదులు చేయు మరొకవాద మేమనగా, క్రిందివర్గమువారిని దోపిడిచేయుటకు కాకపోయినచో కృషిని చేయుచు ప్రతిఫలమును మాత్రము కోరకుడని మాటిమాటికేల గీలాకారుడు హెచ్చరించునని వాదించుచు, వారి వాదమున కనుగుణ్యమైన

శ్లో॥ సక్తాఃకర్మణ్య విద్వాంసో, యథాకర్మంతి భారత

కుర్యాద్విద్వాంస్త ధావత్. శ్చి కేర్లు ర్లోకనంగ్రహమ్. 3-25.

అను శ్లోకముల నుదాహరింపుచుందురు. ఈ ప్రశ్నకు సమాధాన మును చెప్పటకు ముందు. ఒక్క-విషయమును జ్ఞాపకము చేయదలచితిమి. అదేమనగా మధ్యలో ఎట్టి ప్రతిబంధకములు రానిచో యిరువది సంవత్సరములలో రష్యా, కమ్యూనిజపాలనలో ప్రవేశించుననిగదా శ్రీ కుశ్వేష్ గారు చెప్పినది? కమ్యూనిజపాలన మనగా. శక్తికొలది పనిచేయుటయు అవసరముకొలది వస్తువులను వాడుకొనుటయేగదా? గీలాకారుడు చెప్పిన“కృషి చేయడు, కాని ప్రతిఫలమునంతయు కోరకుడను” వాదమున కును, కమ్యూనిష్టులపై వాదమునకును, భేదమేమున్నదని మేముప్రశ్నింపు చున్నాము? అంతేకాదు, రష్యా కమ్యూనిజపాలనలో అడుగుపెట్టిన మరుక్షణమునుండియు, ఈ గీలాశ్లోకములనే వారు సువర్ణాక్షరములతో చెక్కించి ప్రచారములో పెట్టించెదరనుటలో కూడ, మా తెట్టి సందేహము లేదు. ఉదాహరణకు పై శ్లోకములోని “భారత” అను పదమునకు

బదులు “సోదర” అను పదమునుమాత్రము తేర్చిసచో చాలును, ఈశ్లోకము అన్నిదేశీయులకు పనికివచ్చుననియే మాఅభిప్రాయము. అప్పుడీ శ్లోకము నకేఱువంటి అర్థమువచ్చునో చూడుడు. సోదరులారా!

తమస్వార్థముకొరకై సామ్రాజ్యవాద దేశములలోని వ్యక్తులెఱ్ఱు. ఆశక్తితో పనులలోపాల్గొంచుచో అట్లే సర్వమానవసమానత్వమును కోరినపండితులైన మీరును (1) అంతకుమించిన ఆనక్తితో పనులలో పాల్గొనుడు. (ఎంచుచేతననగా మనమేమరిపాటున నున్నచో, సామ్రాజ్యవాద దేశములు బలపడి, మన కమ్యూనిజపాలనమునే నిర్మూలించజేయ వచ్చునుగదా?) కాని, వారివలెనే మీరు, మీకష్టమునకు రావలసిన ఫలితము నంతయు కోరకుడు. ఎంచుచేత ననగా యితరదేశములలోని లాయర్ల వ్యాపారస్తులవలెనే మీరును, ప్రతిఫలమును కోరుచు లక్షల సంఖ్యలో ధనమును నిల్వచేసికొన్నచో, అంతధనమును, వ్యక్తిగతముగ అనుభవించుటకు, కమ్యూనిజ సిద్ధాంత మంగీకరించదు కాబట్టి, మీధనము ననుభవించుట కాటంకముగ నిలిచియున్న కమ్యూనిజ పాలనమును (సామ్రాజ్యవాదులకు శ్రమలేకుండగనే) మీరే నిర్మూలించుటకు సిద్ధపడవలసివచ్చునుగదా? కాబట్టి మీకు కావలసినంతవరకే తీసుకొనుడనియే గదా పై శ్లోకము నిరూపించుచున్నది? దీనిలో స్వార్థ మేమున్నదో ఆలోచించవలసినదిగా కోరుచు. పై ప్రశ్నకు సమాధానమును చెప్పనక్కరలేదని వదలివేయదలచితిమి. ఎంచుచేతననగా, సామ్రాజ్యవాద దేశములలో లక్షలాదిమిలియన్లునున్న, వృత్తులవారిని చూచి, రష్యాలో అట్టి వృత్తినే చేయు కొందరు, అవకాశమున్నచో మనముకూడ మనమూడు తరములవారనుభవించగలిగిన ధనమును అర్జించగలిగెడు వారముగదాయని బాధపడుచూ, కార్మికులెల్లరూ కలసి, పశుబలముతో రాజ్యపాల

(1) సర్వజీవులను సమానత్వముగా చూచువాడే పండితుడనిగదా గీతా సిద్ధాంతము.

సమును చేచిక్కించుకొన్నదేగాక, మమ్ములను విధిగావనులలో ప్రవేశ పెట్టించి, సమాజక్షేమమును సాకుతో, చూ కష్టమునకు తగినకూలిని కూడ మాకు యిచ్చుటకు నిరాకరించుచున్నారని రలచుచున్నారనుకొనుడు. అట్టి వారి కా దేశనాయకు లేమి సమాధానమును చెప్పెదరో, ధనికుల జేబులను నింపుటకొరకే పేదల కష్టమునకు తగిన ప్రతిఫలమును కోరరాదని గీతాకారుడు చెప్పినాడని వాదించువారికికూడ ఆ సమాధానమే సరిపోవును కొబ్బిటి ఈ ప్రశ్నకు మేము ప్రత్యేకముగా సమాధానమును వ్రాయనక్కర లేదని వదలివేయుచున్నాము.

భౌతికవాది చేయు మరొకవాద మేమనగా, గీతాకారుడు కృషి ద్వారా అభివృద్ధి చెందుడని చెప్పినచో, అధర్మము పెరిగినప్పుడెల్లను, యుగయుగమున నేను జన్మించెదనని తిరిగి తానేల చెప్పునని వారు ప్రశ్నింపచుందురు. మావాదమేమనగా, అధర్మము పెరిగినప్పుడు “తదాఽత్మానం సృజామ్యహం” అనగా నన్ను నేను సృజించుకొందునని మాత్రమే చెప్పినాడుకొబ్బిటి, నేననుపదమును సమాజపరముగా చెప్పుచూ వచ్చుచున్నాడుగనుక, అధర్మము పెరిగినప్పుడు సమాజమే తగిన నాయకుని సృష్టించుకొనునని చెప్పినాడనియే మా అభిప్రాయము. అదేవిధముగా, రాజుల మార్పే యుగమార్పుని చెప్పబడునని “రాజ్ఞోవృత్తాని సర్వాసే, రాజాహి యుగముచ్యతే” అనుప్రమాణముద్వారా మనువు చెప్పినట్లు రాజులు మారినప్పుడెల్లను, ధర్మములనుమార్పు చేయుటవారికి సమాజగుణముకొబ్బిటి, అట్టిసూక్ష్మ జేయుధర్మములలో ప్రజాపీడనమునకు సంబంధించిన నిబంధన లున్నప్పుడెల్లను, వాటిని ప్రతిఘటించుటకై “యుగయుగమున” అనగా రాజులు మారినప్పుడెల్లను నాయకుని సమాజము సృష్టించు కొనుననియే చెప్పినాడని స్పష్టము వచుచున్నదని మావాదము. ఈ వాదము ప్రకృతి సిద్ధమైనదనియు, భౌతికవాదులు వైతమీ సిద్ధాంతము నంగీకరించెదరనియే మా అభిప్రాయము. ఉచాహర

ఇటు, తనచే వ్రాయబడిన “ లడ్విగ్ పూర్ బా ” అను గ్రంథములో ఏంగెల్స్ యేమి వ్రాయుచున్నాడో చూడుడు.

“ సమాజ చరిత్ర ఒకదశనుండి మరొక దశకు మారే సందిశమయములలో అప్పుడప్పుడు సూతన మతాలు తలలెత్తటం జరిగింది. క్రయస్తవ. యుస్లామ్ బౌద్ధ. మతాలకే ఈ సూత్రం వర్తిస్తుంది.”

అనిగదా వ్రాసినది? వీరి అభిప్రాయమునకును, గీతాకారుని “ ధర్మమునకు హానికలిగినప్పుడు, సమాజమే తగిన నాయకుని సృష్టించుకొనునను సిద్ధాంతమునకును భేదమేమున్నది? నిజమునకు, శివాజీ, గాంధీజీ, వినోభావే, పొట్టి శ్రీరాములచంటివారిదగ్గరనుండి మార్క్స్ లెనిన్, కుశ్చేవ్, నెహ్రూ, నాజరు. ప్రామా లవరకును, పరిస్థితుల కనుగుణ్యముగ సమాజమే వారిని నాయకులనుగా, తీర్చి దిద్దినదనిన అతిశయోక్తి యేమున్నది?

భౌతికవాది చేయు మరొక వాదమేమనగా, యెవ డెంతెంతగా ఆర్జించుకొనుచుండునో, వా డంతంతగా, పూర్వజన్మలో పెట్టిపెట్టినవాడని నమ్ముచున్న కాలములో బయలుదేరిన గీతాసిద్ధాంతములు, సామ్యవాదమునకు సంబంధించినవని, మేమెట్లు నమ్మగలమని వారు వాదించుచున్నారు. సామ్యవాదమును సమర్థింపదలసిన కాలములోనే గీత వ్రాయబడినదని సూ అభిప్రాయము. ఉదాహరణకు, గీత భారతములోనిదేగదా? భారతము క్రీస్తుకు పూర్వము 200 సంవత్సరములనాడు రచింపబడినదని గదా చరిత్రకారుల నిర్ణయము? దీనినిబట్టి, వేదము, లవ్రమాణము లనియు, స్వర్గాదిభోగములును కుల, మత, వర్ణములును కల్పితములనియు, బుద్ధిసమత్వమే నిర్వాణమనబడుననియు, బుద్ధునిద్వారా సమాజము తెలుసుకొన్న తర్వాతనే, భారతము రచింపబడినదని స్పష్టపడు చున్నదిగదా? ఆపరిస్థితులలో వై సిద్ధాంతములతో గూడిన గీతా శ్లోకములు, భారత

ములో నుండుటలో ఆశ్చర్యమేమున్నదనిమావాదము.

ఈ సందర్భములో పాఠకులొక ప్రశ్న వేయవచ్చును. అదేమనగా, వైదికమతోద్ధరణకై వ్రాయబడినదని చెప్పబడు భారతములో బుద్ధుని సిద్ధాంతము లెట్లు వ్రాయబడియున్నవని ప్రశ్నింపవచ్చును. మా సమాధాన మేమనగా యెవ్వరే సిద్ధాంతమును ప్రచారము చేయదలచినను, ప్రజావాణిని గుర్తించియే ప్రచారము చేయవలసియున్నదనియు, అందు చేతనే, వైదికమతోద్ధరణమునకై వ్రాయబడినను, భారతములోని లక్ష శ్లోకములలో, ప్రజాహృదయములకు, హత్తుకుపోయిన బుద్ధుని సిద్ధాంతములకు అనుగుణ్యముగ సర్వమానవసమత్వమునకు సంబంధించిన వాదమునుమాడ విధిగా ప్రశంసింపవలసివచ్చియే 700 శ్లోకములతో గూడిన గీతారచన భారతములో జరిగినదనియు, యేల నిర్ణయించరాదని మా ప్రశ్న :

భౌతికవాది చేయు మరొక వాద మేమనగా, గీతాకారుడు స్వర్గాది లోకములను నిరశింపలేదు కాబట్టి, పామరులు, వారివారి కర్తవ్య కర్మలను వదలి, నాయా లోకప్రాప్తికై, సన్యాసులగు ప్రమాదమున్నదికాబట్టి, గీతాప్రభోధములు వ్యర్థమేనని వారు వాదించవచ్చును. మా సమాధాన మేమనగా, గీతాకారు డా యా లోకములే లేవనిచెప్పినచో, ఆరువేల సంవత్సరములనాడే సృష్టిచేయబడినదనువాక్యము పైబిలున తెలువంటి ఖ్యాతినితెచ్చిపెట్టినదో, ఈశ్వరుడు టిబెట్టులో కూర్చుని మనుష్యులను తయారుజేసినాడను వదము, సత్్యాష్టప్రశాశిక కెంతటిగౌరవము తెచ్చి పెట్టినదో, అంతే ఖ్యాతిగీతకుమాడ కలిగెడిదని నూ అభిప్రాయము: అంతమానమేల : నేటి శాస్త్రజ్ఞు లెల్లరును నినువీధిలో అనేక లోకములున్నవని ఉదాహరణపూర్వకముగ నిరూపించుచున్న ఈ రోజులలో యితర లోకములే లేవని, గీతాకారుడు చెప్పియున్నచో, ఆయనకూ, ఆయన ప్రబోధములకూ, ఎంతటి విలువకలిగెడిదో వేరుగ చెప్పనక్కర

లేదుగదా? మా వాదమేమనగా, ఈనాడు శాస్త్రులచేత నిరూపించబడిన లోకములనుగురించి యేనాడో చెప్పగలుగుటచేతనే, గీతాప్రబోధములు వేదాంతశిరోమణులుగను, గీతాకారుడు పురుషోత్తముడుగను, కలకాలము నిలిచియుండుటకవకాశము కలిగినదని మా విశ్వాసము. ఈ సత్యమును గుర్తించి గీతాసిద్ధాంతము, నాచరణలో పెట్టుటకై భౌతికవాదులు సైతము ముందుకు వచ్చెదరని ఆశింపుచు, ఈ చర్చను ముగించి, హిందూమత ప్రచారకు లెల్లరును, యేకగ్రీవముగ చేయు వాదమును, అదేమనగా, గీతాకారుడు బుద్ధియోగమును సమర్థించినను, యితర యోగముల సంగీకరించలేదనుటమాత్ర మవివేకవాదమును వారి వాదములోని సత్యాసత్యములనుగురించి పరిశీలింతుము.

గీతా సిద్ధాంతము

గీతలోని మొదటి అధ్యాయము తత్త్వప్రబోధమునకు సంబంధించినది కాదనియు, గీతాప్రబోధము చేయవలసినవచ్చిన పరిస్థితిని తెలియజేయు కథాభాగము మాత్రమే వర్ణించబడినదనియేగదా. శ్రీ శంకరాచార్యులవారా అధ్యాయమునకు భాష్యము వ్రాయనిది? యింక రెండవ అధ్యాయములో గీతాకారుడు చేసిన ప్రబోధమునుగురించి పరిశీలింతుము. మరణమునకు చింతింపరాదనియు, నిజమునకు మరణమునునది లేదనియు, ఒకప్పుడు దేహాకారములుగ పరివర్తనజెందినను, మరొకప్పుడు పరమాణువు రూపములో లయించిపోయినను, ద్రవ్యమునకు కలుగునది మార్పుగాని నాశనము కాదనియు, ఈ సత్యము నెరిగినవారగుటచేతనే తత్త్వజ్ఞులు, ఉన్నదానినిగురించి హర్షమునుగాని, లేనిదానినిగురించి విషాదమునుగాని చెందరనియు, ఒకవేళ జననమరణములున్నవని తలచినను, చింతింపనక్కరలేదనియు, ఎందుచేతననగా, అవివార్యమైన కార్యములకు చింతించినను లాభములేదనియు, అట్లే వంశీకులచేతి పిండోదకములతో

పితృదేవతలు బ్రతుకుచున్నారనియు, స్వర్గాదిలోకభోగములు పొందదగిన వనియు వాదించు వేదవాదములు. నమ్మదగినవి కావనియు, ఆ వాదములు వినుటచేతనే నీబుద్ధి విషమించినదనియు, ఎప్పు డావాదములపై వ్యాఘ్ర హము తొలగునో, అప్పుడే నీ బుద్ధి సమత్వమును పొందకలదనియు, నిరూపించుచు, విశ్వమెల్ల నొకేకుటుంబమనియు, సమాజమునకు ద్రోహమును తనపెట్టినవారెవ్వరైన దండార్హులేననియు, అందువలన నీ కర్తవ్యకర్మయైన యుద్ధములో పాల్గొని, నీ బాధ్యతను నెరవేర్చవలసినదని హెచ్చరించుచు, బుద్ధి సమత్వమున నేమియో చివరి పడుననిమిచి శ్లోకములలో వివరించుటతో రెండవ అధ్యాయము సమాప్తము చెందుచున్నది గదా? రెండవ అధ్యాయమేకాదు, గీతాప్రదోధముకూడ పూర్తిచేయబడినది. రెండవ అధ్యాయములోనే గీతాప్రదోధము కూడ పూర్తిచేయబడినచో, మిగిలిన 16 అధ్యాయము రెండుకు రచించబడినదని పాఠకులు ప్రశ్నింపవచ్చును. అప్పటివరకు సమాజములో ప్రచారములోనున్న, వివిధమత సిద్ధాంతములకును, తనచేత ప్రతిపాదించబడిన బుద్ధియోగ సిద్ధాంతమునకును గల తారతమ్యములను తెలియజేయుటకొరకే, రచింపబడినవి గాని, మరొకయోగమును సమర్థించుటకు కాదనియే మా ఆశ ప్రాయము. ఉదాహరణకు, బుద్ధిసమత్వముతో కూడిన జ్ఞానమే శ్రేయస్కరమైనదైనచో, ఘోరమైన ఈ యుద్ధకర్మలో నన్నేల పాల్గొనజేయుచున్నావని అర్జును డడిగినందువల్లనే, అనగా అర్జునుని సందేహములను తొలగించుటకొరకే, మూడవ అధ్యాయము ప్రారంభించబడినదని, ఆ అధ్యాయములోని మొదటి శ్లోకమే నిరూపించుచున్నదిగదా?

అదేవిధముగా, ఈ బుద్ధియోగము నూతనమైన యోగము కాదనియు, దీనిని నేనే అనగా ప్రకృతియే మొదటి రాజగు సూర్యునకు చెప్పినదనియు, (అనగా అతడీ ప్రకృతి నియమములను పరిశీలించి గ్రహించి

నాడని తార్పర్యము) ఆమార్గమునే అనేకమంది రాజులను సరింపుచూపచ్చి నారనియు. బహుకాల మగుటచే లేక స్వార్థము పెచ్చుపెరుగుటచే ఆ యోగము ఆచరణలో లేకుండబోయినదనియు, యిప్పుడా యోగమునే నీకు చెప్పుచున్నాననియు, అందువలన బుద్ధిసమత్వమును పొంది యుద్ధములో పార్శ్వానవలసినదనియు హెచ్చరించుటకే ఈయోగము చెప్పబడినదిగాని, ప్రత్యేకముగా మరొకయోగము గలదనినిరూపించుటకుగా చెప్పలేదని నాలగవ అధ్యాయములోని మొదటిశ్లోకములే చెప్పుచున్నవిగదా ?

అచేషభముగా బుద్ధియోగమన జ్ఞానయోగమను ద్రాంతిలో, సన్న్యాసయోగము శ్రేష్ఠమా ? కర్మయోగము శ్రేష్ఠమా యని అర్జును డడుగుటలో, జ్ఞానకర్మలు వేరువేరు కావనియు, రెంటి సమన్వయముతో గూడినదే బుద్ధియోగమనియు నిరూపించుటకే అయిదవ అధ్యాయము వ్రాయ బడినదని ఆ అధ్యాయములోని మొదటి శ్లోకములే నిరూపించుచున్నవిగదా ? ఈవిధముగా బుద్ధియోగ సిద్ధాంతముపై అర్జునునకు కలిగిన సందేహములను తొలగించుటకే మిగిలిన అధ్యాయము లన్నియు వ్రాయబడినట్లు స్పష్టపడుచుండగా, గీత, జ్ఞాన, లేక సన్న్యాసయోగములను సమర్థించినదనువా రెంతటి వివేకులో పాతకులనే నిర్ణయింపవలసినదిగా కోరుచున్నాను. ఇన్నిమాటలే! విశ్వము, వివిధ ఆకారములతో వ్యవహరింపుచున్నను. యివన్నియు ఒకేద్రవ్యముయొక్క యేకైక స్వరూపములోనివే ననుజ్ఞానమే. నిజమైన సాత్వికజ్ఞానమని వదునెనిమిదవ అధ్యాయములోని యిరువదవ శ్లోకములో తెలియజేసినదేగాక

శ్లో॥ చేతసా సర్వకర్మాణి. మయిసన్న్యసన్మత్పరః

బుద్ధియోగ ముపాశ్రిత్య. మచ్చిత్తస్పృతతంభవ

18-57

అనగా సర్వకర్మలూ నాకొరకే
(సమాజము కొరకే) చేయుచు బుద్ధిసమత్వముద్వారా, చిత్తమును

(సంఘమునందు) కేంద్రీకరించినమాజమును ప్రేమించుచే నన్ను ప్రేమించుటని గీతాకారుడు వేదికముల నిరూపించుచుండగా, జ్ఞానులకి జగత్తే లేదనియు, మండబుద్ధి యగుటచేతనే అర్జునుడు యుద్ధకర్మలో ప్రవేశ పెట్టబడినాడనియు వాదించుచు, అసురప్రవృత్తి గలవారుగాక, సాత్వికులైన జ్ఞాను రెట్లుయుద్ధ కర్మలో పాల్గొందురని మిథ్యాద్వైతులు వాదించుచున్నారు.

ఈ మిథ్యాద్వైతుల వాదమే నిజమైనదో, దేశ స్వాతంత్ర్యము కొరకై సత్యాగ్రహ సమరములో పాల్గొనిన గాంధీ, వినోభావే, రామా నందులవంటి మహాపురుషులెల్లరును అసుర ప్రవృత్తిగలవారనియే నిర్ణయింప వలసియున్నదిగదా? నిజమునకా మహానీయులుడయ్యా స్వభావులనియు, నాటిపరిస్థితులను బట్టి సత్యాగ్రహ సమరములో పాల్గొనినవారే నేటి పరిస్థితులను బట్టి నిర్మాణ కార్యక్రమములలో పాల్గొనుచున్నారనియు పాఠకులకు తెలియనిది కాదుగదా? అంతదూరమేల! భారత వేదాంత సంఘములలో ప్రముఖ స్థానములోనున్న రామకృష్ణ మిషన్ వారు కరువు కాటకములు వచ్చినప్పుడు పల్లెపల్లెకు తిరిగి సేవ చేయుచున్నారుగదా? వారుకూడ అజ్ఞానులని నిర్ణయింపవలసినదేనా యని మేము ప్రశ్నింపుచున్నాము.

యంతకును దేశప్రజలెల్లరును స్వాతంత్ర్యము కొరకై సత్యాగ్రహసమరములో పాల్గొని సరకయాతన లనుభవించుచున్న సమయములలో, పట్టు పుట్టములతోను, పావుకోళ్ళతోను, పరిచారిణులతోను సకల భోగములనుభవించుచు, మిథ్యాజగత్తునకు స్వాతంత్ర్యము కావలయునని తాపత్రయపడువారు, అజ్ఞానులని వాదించిన ఈ పశువులను, జ్ఞానులను కొనుటకంటె హిందూజాతికి అవమానమింకొకటి లేదను సత్యమును గుర్తించి, గీతాకారుడు చెప్పినయోగమును సమర్థమును ఒక్క-బుద్ధి

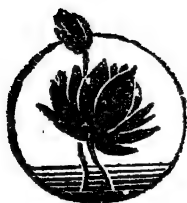
విషయములోనేగాక. జాతి, వర్ణ, మత, వర్గ, సాంఘిక, ఆర్థికరంగము లన్నిటియందును ప్రవేశపెట్టుటకై, ప్రతిఒక్కరును పర్యవేక్షింపగలరని ఆశింపుచూ, మహాకవి గురజాడ ఆస్పారావుగారి గేయముతో ఈ ఉపోద్ఘాతమును ముగించుచున్నాను.

1. యెల్లలోకము లొక్కయిల్లె
వర్ణభేదము లెల్లకల్లె
వేలనెరుగని పేమబంధము,
వేడుకలు కురియ

2. మతములన్నియు మాసిపోవును
జ్ఞానమొక్కటెనిలచివెలుగును
అంత స్వర్గ సుఖంబులన్నవి
అవని విలసిల్లున్.

డి 1-11-80 }
తే ల ప్రో ల

ఆరుమల్ల సుబ్బారెడ్డి.

ప్రార్థన

—:0:—

శ్లో॥ పార్థాయ ప్రతిబోధితాం భగవతా నారాయణేన స్వయం
వ్యాసేనగ్రధితాం, పురాణ మునినా మధ్యేమహాభారతమ్
అద్వైతామృతనర్మణీం, భగవతీ మప్తాదశాధ్యాయినీమ్
అంబ! త్వమనుసందధామి, భగవద్గీతే! భవద్వేషిణీమ్.

శ్లో॥ సారథ్యమర్జునస్యాదా, కుర్వన్ గీతామృతందధా
లోకత్రయోపకారాయ, తస్మై కృష్ణార్జునేనమః.

శ్లో॥ సర్వోపనిషదోగావో, దోగ్ధాగోపాలనందనః
పార్థోవత్ససుధీరోభక్తా దుగ్ధం గీతామృతంమహత్.

శ్లో॥ మలనిర్మలచనం పుంసాం, జనస్నానం దినేదినే
సకృద్గీతాం భసిస్నానం, సంసారమలమోచనం.

శ్లో॥ మూకంకరోతివాచాలం, పంగులంఘయతేగిరిమ్
యత్కృపాత మహం వందే, పరమానంద మాధవమ్.

—:0:—

అ ధుబు ష్యా ది న్యా సః

★

ఓమ్ “అస్య శ్రీమద్భగవద్గీతాశాస్త్ర” మహామంత్రస్య-
భగవాన్ వేదవ్యాసః-అనుష్టుప్చందః-శ్రీకృష్ణపరమాత్మా
దేవతా.

“అశోచ్యానన్వశోచ స్త్వం” ఇతిబీజం.

“సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య, మామేకశరణంజ”

ఇతిశక్తిః.

“అహంత్యా సర్వపాపేభ్యో, మోక్షయిష్యామి
మా శుచ” ఇతికీలకమ్.

“మచ్చి త్తస్సర్వదుర్గాణి, మత్ప్రసాదా త్తరిష్యసి”

ఇతి కవః.

“కిరీటినం గదినం చక్రహస్త” మిత్యస్త్రం.

“అనాదిమధ్యాస్తమనంతవీర్య” మితిధ్యానం

జ్ఞానయజ్ఞేన, భగవదారాధనార్థే, శ్రీకృష్ణపరమాత్మ
ప్రీత్యర్థే, గీతాపారాయణే, జపే (నా), వినియోగః.

శ్రీకృష్ణాయ నమః

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రథమోఽధ్యాయః

అర్జునవిషాదయోగః

దృతరాష్ట్ర ఉవాచ—

ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః
మామకాః పాణ్డవాశ్చైవ కి మకుర్వత సంజ్ఞయః? 1

సంజ్ఞయ ఉవాచ—

దృష్త్వా తు పాణ్డవానీకం హ్యూశం దుర్యోధన స్తథా
అచార్య ముపసంజ్ఞమ్య రాజా వచన మబ్రవీత్. 2

వశ్యేతాం పాణ్డుపుత్రాణా మాచార్య మహతీం చమూమ్
హ్యూహం ద్రుపదపుత్రేణ తవ శిష్యేణ ధీమతా 3

అత్ర శూరా మహేష్వాసా భీమార్జునసమాయుధి
యుయుధానో విరాటశ్చ ద్రుపదశ్చ మహారథః 4

ధృష్టకేతు శ్చేకితానః కాశీరాజశ్చ వీర్యవాన్
పురుజి త్కున్తిభోజశ్చ శైబ్యశ్చ సరపుష్టవః 5

యుధామన్యుశ్చ విక్రాన్త ఉత్తమజాశ్చ వీర్యవాన్
సౌభద్రో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వభవ మహారథాః 6

అస్మాకంతు విశిష్టా యే తాన్నిబోధ ద్విజోత్తమ
నాయకా మమ సైన్యస్య సంజ్ఞార్థం తాన్ బ్రవీమి తే 7

భవాన్ భీష్మశ్చ కర్ణశ్చ కృపశ్చ సమితిజ్ఞయః
అశ్వత్థామా వికర్ణశ్చ సౌమదత్తి స్తతైవచ 8

- అన్యే చ బహవ శ్శూరా మదగ్ధే త్యక్తజీవితాః
నానాశస్త్రప్రహరణా స్సర్వే యుద్ధవిశారదాః 9
- అపర్యాప్తం త దస్మాకం బలం భీష్మాభిరక్షితమ్
పర్యాప్తం త్విదనే తేషాం బలం భీమాభిరక్షితమ్ 10
- అయనేషు చ సర్వేషు యథాభాగ మవస్థితాః
భీష్మ మేవాభిరక్షన్తు భవన్త స్సర్వ ఏవహి 11
- తస్య సజ్జనయన్ హర్షం కురువృద్ధః పితామహః
సింహనాదం వినద్యోచైచ శఙ్ఖం దధ్నా ప్రతాపవాన్ 12
- తతశ్శక్త్యాశ్చ భేర్యశ్చ పణవానకగోముఖాః
సహస్రైవాభ్యహన్యన్త స శబ్దస్తుములోభవత్ 13
- తతశ్చేత్తైర్నయైర్నయై కే మహతి స్యప్రనే స్థితౌ
మాధవః పాణ్డవశ్చైవ దివ్యౌ శక్తౌ ప్రదధ్మతుః 14
- పాశ్చుజన్యం హృషీకేశో దేవదత్తం ధనంజయః
పాణ్డిం తథ్నా మహాశఙ్ఖం భీమకర్మా వృకోదరః 15
- అనన్తవిజయం రాజా కున్తిపుత్రో యుధిష్ఠిరః
నకులస్సహదేవశ్చ సుఘోషమణిపుష్పకౌ 16
- కాశ్యశ్చ పరమేష్వాస శ్శిఖణ్ణీ చ మహారథః
భృష్టద్యుమ్నో విరాటశ్చ సాత్యకిశ్చాపరాజితః 17
- ద్రుపదో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వశః పృథివితే
సౌభద్రశ్చ మహాబాహు శక్తౌ దధ్నుః పృథక్పృథక్ 18
- స ఘోషో ధార్తరాష్ట్రాణాం హృదయాని వ్యదారయత్
నభశ్చ పృథివీం చై వ తుములో వ్యనునాదయన్ 19

అథ న్యనస్థితాన్ దృష్ట్వా భారరాష్ట్రాకే కపిధ్వజః
 వ్రన్వత్యే శత్రుసంపాతే ధనురుద్యన్య పాణ్డవః 20
 హృషీకేశం తదా వాక్య మిదమాహ మహీపతే

అర్జున ఉవాచ—

సేనయోరుభయోర్మధ్యే రథం స్థాపయ మేఽమృత 21
 యావ దేతాన్నిరీక్షేఽహం యోద్ధకామా ననస్థితాన్
 కైర్మయా సహ యోద్ధన్య మస్మిక్ రణరముద్యమే 22
 యోతస్యమానా నవేక్షేఽహం య ఏతేఽత్ర సమాగతాః
 భారరాష్ట్రస్య దుర్బుధే ర్యుధే ప్రియచిక్షిణః 23

సజ్జయ ఉవాచ—

ఏనముక్తో హృషీకేశో గుడాకేశేన భారత
 సేనయో రుభయో ర్మధ్యే స్థాపయిత్వా రథోత్తమమ్ 24
 భీష్మద్రోణప్రముఖత స్సర్వేషాం చ మహీక్షితామ్
 ఉవాచ పార్థ! వశ్యైతాన్ సమవేతాన్ కురూ నితి 25
 తత్రాఽపశ్యత్థిత్తాన్ పార్థః పితౄ నథ పితామహాన్
 ఆచార్యాన్మాతృల్లానాభతృన్పితౄన్పితౄస్సఖీంస్తథా 26
 శ్వశురాన్ సుహృదశ్చైషే సేనయో రుభయోరపి
 తాన్సమీక్ష్య స కౌంతేయ స్సర్వాన్ బంధూననస్థితాన్ 27
 కృపయా పరయాఽఽవిష్టో విషీదన్నిదమబ్రవీత్

అర్జున ఉవాచ—

దృష్ట్వేషం స్వజనం కృష్ణ! యుయుత్సుం సముపస్థితమ్ 28

- సీదని మమ గాత్రాణి ముఖం చ పరిశుష్కృతి
 వేపశుశ్చ శరీరే నే రోమహర్షశ్చ జాయతే 29
- గాఢీనం సంసతే మాస్తా త్వక్చైవ పరిదహ్యతే
 న చ శక్నో మ్యవస్థాతుం భ్రమతీవ చ మే మనః 30
- నిమిత్తాని చ పశ్యామి విపరీతాని కేశవ !
 న చ శ్రేయోఽనుపశ్యామి హత్వా స్వజనమాహవే 31
- న కాక్షే విజయం కృష్ణ ! న చ రాజ్యం సుఖాని చ
 కిం నో రాజ్యేన గోవింద ! కిం భోగైర్ద్దివితేన వా 32
- యేషామర్థే కాక్షి తం నో రాజ్యం భోగాసుఖాని చ
 త ఇమేఽనన్ధితా యుద్ధే ప్రాణాం స్త్యక్త్వా ధనాని చ 33
- ఆచార్యాః పితరః పుత్రాస్తతేన చ పితామహాః
 మాతులాశ్చ సురాః పాత్రాస్సాస్యలాస్సంబధిన స్తథా 34
- ఏతాన్న హస్తుమిచ్ఛామి ఘ్నతోఽపి మధుసూదన !
 అపి త్రైలోక్యరాజ్యస్య హేతోః కిం ను మహీకృతే 35
- నిహత్య ధార్తరాష్ట్రాన్నిః కా శ్రీతిస్సాజ్జనార్దన !
 పాపమేవాశ్రయేదస్మాన్ హత్వైతానాతతాయినః 36
- తస్మాన్నార్హా వయం హస్తుం ధార్తరాష్ట్రాన్స్వబాన్ధవాన్
 స్వజనం హి కథం హత్వా సుఖినస్యామ మాధవ ! 37
- యద్యప్యేతే న పశ్యన్తి లోభోపహతచేతసః
 కులక్షయకృతం దోషం మిత్రగ్రోహే చ సాతకమ్ 38
- కథం న క్షేయమస్మాభిః పాపాదస్మాన్నిన రితుమ్
 కులక్షయకృతం దోషం ప్రపశ్యద్ధిర్జనార్దన ! 39

కులక్షయే ప్రణశ్యన్తి కులధర్మాస్సనాతనాః
ధర్మే నష్టే కులం కృతస్మి మధర్మోఽభిభవత్యత 40

అధర్మాభిభవాత్కృష్ణ ! ప్రదుష్యన్తి కులస్త్రియః
స్త్రీషు దుష్టాసు వాచేయ ! జాయ తే వర్జసంకరః 41

సంకరో నరకాయేన కులఘ్నానాం కులస్య చ
పతన్తి పితగో క్ష్యేషాం టప్తపిశ్చోదకక్రియాః 42

దోషైశ్చై కులఘ్నానాం వర్జసంకరకారకైః
ఉత్సాహ్యస్తే జాతిధర్మాః కులధర్మాశ్చ శాశ్వతాః 43

ఉత్సన్నకులధర్మాణాం మనుష్యాణాం జనార్దన !
నరకే నియతం వాసో భవతీత్యనుశుశ్రుమ 44

అహో బత మహత్పాపం కర్తుం వ్యవసితా వయమ్
యద్రాజ్యసుఖలోభేన హన్తుం స్వజనముద్యతాః 45

యది మామప్రతీకార మశస్త్రం శస్త్రపాణయః
ధార్తరాష్ట్రా రణే హన్యస్తన్నే క్షేమతరం భవేత్ 46

సజ్జయ ఉవాచ—

ఏనముక్త్వాఽర్జునస్సంఖ్యే రథోవస్థ ఉపావిశత్
విసృజ్య సశరం చాపం శోకసంవిగ్నమానసః 47

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు. బ్రహ్మవిద్యాయాం. యోగశాస్త్రే,
శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే. అర్జున విషాదయోగో నామ. ప్రథమోధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా ద్వితీయోఽధ్యాయః

సా జ్యయో గః

సజ్జయ ఉవాచ—

తం తథా కృపయా—విష్ణు మశ్రుపూర్ణాకులేక్షణమ్
విషేదస్తమిదం వాక్యే మువాచ మధుసూదనః 1

శ్రీ భగవానువాచ—

కుతస్త్వా కశ్చలమిదం విషమే సముపస్థితమ్
అనార్యజప్తమన్వగ్ర్య మకీర్తికరమర్జన ! 2

కైభ్యం మా స్మగమః పార్థ ! నేతత్త్వయ్యుపపద్యతే
క్షుద్రం హృదయచార్బల్యం త్యక్త్వాత్మిష వరంతప ! 3

అర్జున ఉవాచ—

కథం భీష్మమహం సంఖ్యే ద్రోణం చ మధుసూదన !
ఇమభిః ప్రతియోత్యామి పూజార్హావరిసూదన ! 4

గురూనహత్వా హి మహానుభావాన్
శ్రేయో భోక్తుం భక్ష్యమపిహ లోకే
హత్వాఽర్థకామాంస్తు గురూన్విహైవ
భుజ్జీయ భోగాన్ రుధిరప్రదిగ్ధాన్ 5

నచైతద్విద్యుః కతరన్నో గరిష్ఠా
యద్వాజ యేమయది వా నోజ యేయుః

యానేవ హత్వా న జిజీవిషామ—

స్తేఽవస్థితాః ప్రముఖే ధార్తరాష్ట్రాః 6

కార్పణ్యదోషోపహతస్వభావః
 పృచ్ఛామి త్వాం ధర్మసమ్మూఢచేతాః
 యచ్చేయ స్సాస్య నిశ్చితం బూహి తస్మై
 శిష్య స్తేహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నమ్

7

న హి ప్రపశ్యామి మమాపనుద్య
 ద్య చోఽక ముచోఽషణ మిద్రియాణామ్
 అవాప్య భూమా నసవత్స మృద్ధం
 రాజ్యం సురాణామపి చాధిపత్యమ్

8

సజ్జయతివాచ—

ఏనముక్త్వా హృషీకేశం గుడాకేశః పరంతపః
 న యోత్స్య ఇతి గోవింద ముక్త్వా తూష్ణిం బభూవ హ
 తమువాచ హృషీకేశః ప్రహసన్నిన భారత !
 సేనయోరుభయోర్మధ్యే విషీదంతమిదం వచః

10

శ్రీ భగవానువాచ—

అశోఛ్యానన్వశోచస్త్యం ప్రజ్ఞావాదాంశ్చ భాషసే
 గతాసూనగతాసూంశ్చ నానుశోచంతి పణ్డితాః
 న త్వేవాహం జాతు నాసం న త్వం నేమే జనాధిపాః
 న చైవ న భవిష్యామ స్సర్వే వయమృతఃపరమ్
 దేహీనోఽస్మిన్ యథా దేహే కామారం యశాననం జరా
 తథా దేహస్తరప్రాప్తి ర్ధీరస్తత్ర న ఘుఘృతి
 మాత్రతాస్పర్శాస్తు కౌస్తేయ ! శీఘోష్ట నుఖదుఃఖదాః
 ఆగమాపాయినోఽనిత్యాస్తాం స్తితిక్షుస్వ భారత !

11

12

13

14

- యం హి న న్యథయన్త్యే తే పురుషం పురుషర్షభ !
సమదుఃఖసుఖం ధీరం సోఽమృతత్వాయ కల్పతే 15
- నాసతో విద్యతే భావో నాభావో విద్యతే సతః
ఉభయోరపి దృష్టోఽస్త స్త్వనయో స్తత్త్వదర్శిభిః 16
- అవినాశి తు తద్విద్వి యేన సర్వమిదం తతమ్
వినాశమన్యయస్యాస్య న కశ్చిత్కర్తుమర్హతి 17
- అస్తనస్త ఇమే దేశా నిత్యస్యోక్తా శ్శరీరిణః
అనాశినోఽప్రమేయస్య తస్మాద్విధ్యస్వ భారత ! 18
- య ఏనం వేత్తిహస్తారం యశ్చైచనం మన్యతే హతమ్
ఉభా తౌ న విజానీతో నాయం హన్తి న హన్యతే 19
- న జాయతే మ్రియతే వా కదాచి న్నాయం
భూత్వాభవితౌ వా న భూయః,
అజో నిత్య శ్శాశ్వతోఽయం
పురాణో సహస్యతే హన్యమానే శరీరే 20
- వేదావినాశినం నిత్యం య ఏనమజమన్యయమ్
కథం స పురుషః పార్థ కం ఘాతయతి హన్తి కమ్? 21
- వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ
నవాని గృహ్లాతి నరోఽపరాణి
తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణా
న్యన్యాని సంయతి నవాని దేహీ 22
- నైనం ఛిందన్తి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః
న చైనం క్లేదయన్త్యాపో న శోషయతి మారుతః 23

అచ్చేద్యోఽయమదాఞ్కోఽయ మక్లేద్యోఽశోవ్య ఏవ చ,
నిత్యస్సర్వగతస్థానా రచలోఽయం సనాతనః 24

అన్యక్తోఽయమచింతోఽయమవికారోఽయముచ్యతే
తస్మాదేవం విదిత్వైవం నానుశోచితుమర్హసి 25

అథ చై వం నిత్యజాతం నిత్యం వా మన్యసే మృతమ్
తథాఽపి త్వం మహాబాహు! నైవం శోచితుమర్హసి 26

జాతస్య హి ధ్రువో మృత్యుస్థివం జన్మ మృతస్య చ
తస్మాదపరిహార్యేఽర్థే న త్వం శోచితుమర్హసి 27

అన్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమథ్యా నిభారత !
అన్యక్త నిశనాన్యేవ తత్ర కా పరిదేవనా? 28

ఆశ్చర్యవత్పశ్యతి కశ్చిదేన
మాశ్చర్యవద్వదతితథైవ చాన్యః
ఆశ్చర్యవచ్చైవమన్యశ్శ్రుణోతి
శ్రుత్వాప్యేనం వేదన చైవకశ్చిత్ 29

దేహీ నిత్యమవధ్యోఽయం దేహీ సర్వస్య భారత !
తస్మాత్సర్వాణి భూతాని న త్వం శోచితుమర్హసి 30

స్వధర్మమపి చావేక్ష్య న వికమ్పితుమర్హసి
ధర్మాన్యద్ధి యుద్ధాచ్చేయోఽన్యత్ క్షత్రియస్య న విద్యతే 31

యదృచ్ఛయా చోపవన్నం స్వర్గద్వారమపావృతమ్
సుఖనః క్షత్రియాః పార్థ ! లభన్తే యుద్ధమిదృశమ్ 32

అథ చేత్త్వమిమం ధర్మ్యం సంగ్రామం న కరిష్యసి
తతస్స్విధర్మం కీర్తిం చహిత్యా పాపమవాప్సిసి 33

అకిర్తిం చాపి భూతాని కథయిష్యన్తి తేఽవ్యయామ్
సంభావితస్య చాకీర్తి ర్మరణాదతిరీచ్యతే 34

భయాద్రణాదుపరతం మస్య నే త్వాం మహారథాః
యేషాం చ త్వం బహుమతో భూత్వా యాస్యసి లాఘవమ్ 35

అవాచ్యవాదాంశ్చ బహూస్త్వదిష్యన్తి తవాహితాః
నిన్దస్తస్తవ సామర్థ్యం తతో దుఃఖితరం ను కిమ్ 36

హతో వా ప్రాప్స్యసే స్వర్గం జిత్వా వా భోక్త్యసే మహీమ్
తస్మాదుత్తిష్ఠ కౌన్తేయ ! యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః 37

సుఖదుఃఖే సనే కృత్వా లాభాలాభా జయాజయహ
తతో యుద్ధాయ యుజ్యస్వ నైవం పాపమవాప్స్యసి 38

ఏషా తేఽభిహితా సాంఖ్యే బుద్ధిర్యోగే త్విమాం శృణు
బుద్ధ్యా యుక్తో యయా పార్థ ! కర్మబంధం ప్రహాస్యసి 39

నేహాభిక్రమనాశోఽస్తి ప్రత్యవాయో న విద్యతే
స్వల్పమవ్యసృ ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్ 40

వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధి రేకేహ కురునందన !
బహుశాఖా హ్యనంతాశ్చ బుద్ధయోఽవ్యవసాయినామ్ 41

యామిమాం పుష్పితాం వాచం ప్రసద స్త్యవిపశ్చితః
వేదవాదరథాః పార్థ ! నాన్యదస్తీతి వాదినః 42

కామాత్మానస్స్వర్గపరా జన్మకర్మఫలప్రదామ్
క్రియావిశేషబహుళాం భోగైశ్చ్యవ్యగతిం ప్రతి 43

భోగైశ్చ్యవ్యప్రసక్తానాం తయాఽవహృతచేతసామ్
వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధి స్సమాధౌ న విధీయతే 44

- సహాయజ్ఞాః ప్రజాస్పృహస్త్వా పురోవాచప్రజాపతిః
అనేన ప్రసవిష్యత్వ మేష నోఽస్త్విష్టుకామధుక్ 10
- దేవాన్ భానయతానేన తే దేవా భానయన్తునః
పరపురం భానయన్త్ర శేయః పరమవాప్స్యశ 11
- ఇస్తాన్భోగాన్ని నో దేవా దాప్యన్తేయజ్ఞాపితాః
తైర్దత్తానప్రదాయైభ్యో యో భుక్తే సేన ఏనసః 12
- యజ్ఞశిష్టాశినస్సంజో ముచ్యంతే సర్వకిల్బిషః
భుజితే తేత్వముం పాపా యేవచన్యాత్మ కారణాత్ 13
- అన్నాద్భవన్తి భూతాని పర్వన్యా దన్నసహజః
యజ్ఞాద్భవన్తి పర్జన్యో యజ్ఞః కర్మసముద్భవః 14
- కర్మ బ్రహ్మాద్భవం విద్ధి బ్రహ్మక్షర సముద్భవమ్
తస్మాత్సర్వగతం బ్రహ్మనిత్యం యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితమ్ 15
- ఏనం ప్రవర్తితం చక్రం నానువర్తయతీహయః
అఘాయు రిన్ద్రియా రామో మోఘం పార్థసజీవతి 16
- యస్త్యాత్మరతి కేవస్యా దాత్మతృప్తశ్చమాననః
ఆత్మస్యేవ చ సంతుష్ట స్తస్య కార్యం నవిద్యతే 17
- నైవతస్య కృతేనార్థో నాకృతే నేహకశ్చన
నచాస్య సర్వభూతేషు కశ్చిదర్థస్యపాత్రయః 18
- తస్మా దసక్త స్సతతం కార్యం కర్మసమాచర
అసక్తో హ్యచరన్ కర్మ పరమాప్నోతి పూరుషః 19
- కర్మణైవహి సంసిద్ధి మాస్థితా జనకాదయః
లోకసంగ్రహ మేవాపి సమ్పుశ్యన్ కర్తుమర్హసి 20

- యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠస్తతదేవేతగో జనః
సయత్రప్రమాణం కుసుతే లోక స్తదనువర్తతే 21
- సమే పాశాస్తి కర్తవ్యం త్రిషు లోకేషు కిచ్చన
సోసవాప్త మవాప్తవ్యం వర్తవవచ కర్మణి 22
- యది హ్యహం నవర్తేయం జాతు కర్మణ్యతన్వితః
మమ వర్తమాను వర్తనే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః 23
- ఉత్పీడేయు రిమే లోకా నకుర్యాం కర్మచేదహమ్
సంకరశ్చ చ కర్తాస్యా ముపహన్యా మిమాంసజాః 24
- సక్షాః కర్మణ్య విద్వాంసో యథాకుర్వన్తి భారత
కుర్యా ద్విద్వాంస్తథాఽసక్త శ్చిక్షీషు ర్లోక సజ్జహమ్ 25
- నబుది భేదం జనయే దజ్ఞానాం కర్మసక్షినామ్
జోషయే త్సర్వకర్మాణి విద్వాన్ యుక్తస్సమాచరన్ 26
- ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్మాణి సర్వశః
అహంకార విమూఢాత్మా కర్తాఽహమితి మచ్యతే 27
- తత్త్వవిత్తు మహాబాహో గుణకర్మ విభాగయోః
గుణో గుణేషు వర్తన్త ఇతిమత్వాన సజ్జతే 28
- ప్రకృతే గ్గుణసమ్మూఢా స్సజ్జన్తే గుణకర్మసు
తా నకృతస్ను విదోమందాన్ కృతస్సవిన్న విచాలయేత్ 29
- మయి సర్వాణి కర్మాణి సన్న్యస్యాధ్యాత్మచేతసా
నిరాశీ ర్నిర్మమో భూత్వా యుద్ధ్యస్వవిగతశ్చరః 30
- యే నే మతమిదం నిత్యమనుతిష్ఠం న్ని మానవాః
శ్రద్ధావన్తోఽనసూయవ్తో ముచ్యన్తేతేపి కర్మభిః 31

- యే త్వేతదభ్యసూయంతో నానుతిష్ఠన్తి మే మతమ్
సర్వజ్ఞానవిమూఢాంస్తా నివృద్ధి నస్తా నచేతనః 32
- సదృశం చేప్తతే స్వస్యాః ప్రకృతేర్జ్ఞానవాసవి
ప్రకృతిం యాన్తి భూతాని నిగ్రహః కిం కరిష్యతి 33
- ఇన్ద్రియస్యేన్ద్రియస్యాక్లే రాగద్వేషా వ్యవస్థితౌ
తయోర్న నశమాగచ్ఛేత్తై హ్యస్య పరిపథినౌ 34
- శ్రేయాన్స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠితాత్
స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః 35

అష్టన ఉవాచ—

- అథ కేన ప్రయుక్తోఽయం పాపం చరతి పూరుషః
అనిచ్ఛన్నపి వాష్టేయ ! బలాదివ నియోజితః 36

శ్రీ భగవానువాచ—

- కామ ఏష క్రోధ ఏష రజోగుణసముద్భవః
మహేశనో మహాపాష్కా విధ్వేనమిహ వైరిణమ్ 37
- ఘామేనావ్రీయతే వహ్ని ర్యథాఽఽదగ్ధో మలేన చ
యథోల్లేబావృతో గర్భ స్తథాతే నేదమావృతమ్ 38
- ఆవృతం జ్ఞానమేతేన జ్ఞానినో నిత్యవైరిణా
కామరూపేణ కౌస్తేయ ! దుష్పూరేణానలేన చ 39
- ఇన్ద్రియాణి మనో బుద్ధి రస్యాధిష్ఠానముచ్యతే
ఏతైర్విమోహయత్యేష జ్ఞానమావృత్య దేహినమ్ 40

- తస్మాత్త్వమిద్వియాణ్యాచౌ నియమ్య భరతస్త్వభ !
 పాపానం ప్రజహి హ్యేనం జ్ఞానవిజ్ఞాననాశనమ్ 41
- ఇద్వియాణి పరాణ్యాహు రిద్నియేభ్యః పరం మనః
 మనసస్తు పరా బుద్ధి ర్యోబుద్ధేః పరతస్తు సః 42
- ఏవం బుద్ధేః పరం బుద్ధ్వా సంస్తభ్యాత్మానమాత్మనా
 జహి శత్రుం మహాబాహూ ! కామరూపం దురాసదమ్ 43

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతానామవిషత్సు. బ్రహ్మవిజ్ఞానాం.
 యోగశాస్త్రే. శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే.
 కర్మయోగో నామ. తృతీయోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా చతుర్థోఽధ్యాయః

జ్ఞానయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- ఇమం వివస్వతే యోగం ప్రోక్తవాసహమన్యయం
విసస్వాన్మనవే ప్రాహ మనురిక్ష్యాకవేబ్రవీత్ 1
- నీనం పరంపరాప్రాప్త మిమం రాజర్ష యో విదుః
స కాలేనేహ మహతా యోగో నష్టః పరంతప ! 2
- స ఏవాయం మయా తేఽద్య యోగః ప్రోక్తః పురాతనః
భక్తోఽసిమే సఖా చేతి రహస్యం స్యోతదుత్రమమ్ 3

అర్జున ఉవాచ

- అపరం భవతో జన్మ పరం జన్మ వివస్వతః
కథమేతద్విజానీయాం త్వమాచౌ ప్రోక్తవానితి ? 4

శ్రీ భగవానువాచ—

- బహూని మే న్యతీతాని జన్మాని తవ చార్జున !
తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేత్థ పరంతప ! 5
- అజోఽపి సన్నన్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోఽపిసన్
ప్రకృతిం స్వామధిస్థాయ సంభవామ్యాత్మమాయయా 6
- యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత !
అభ్యుత్థానమధర్మస్య తదాఽఽత్మానం సృజామ్యహమ్ 7
- పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతామ్
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే 8

- జన్మ కర్మ చ మే దిన్య మేనం యో వేత్తి తత్త్వతః
త్యక్త్వా జేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి సోఽర్జున ! 9
- వీతరాగభయక్రోధా మన్మయా మాముపాశ్రితాః
బహుో జ్ఞానతపసా పూతా మద్భానమాగతాః 10
- యే యథా మాం ప్రపద్యంతే తాంస్తథై వ భజాన్మహమ్
మమ వర్తమానునర్తంతే మనుష్యాః పార్థ ! సర్వశః 11
- కాఙ్క్షంతః కర్మణాం సిద్ధిం యజంత ఇహ దేవతాః
క్షీప్రం హి మానుషే లోకే సిద్ధిర్భవతి కర్మణా 12
- చాక్షుర్వర్ణ్యం మయా సృష్టం గుణకర్మవిభాగశః
తస్య కర్తారహసి మాం విద్ధ్యకర్తారమన్యయమ్ 13
- స మాం కర్మాణి లిమ్పంతి స మే కర్మఫలే స్పృహో
ఇతి మాం యోఽభిజానాతి కర్మభిర్న స బధ్యతే 14
- ఏనం జ్ఞాత్వా కృతం కర్మ పూర్వైరపి ముముక్షుభిః
కురు కర్మైవ తస్మాత్త్వం పూర్వైః పూర్వతరం కృతమ్ 15
- కిం కర్మ కిమకర్మేతి కనయోఽవ్యత్ర మోహితాః,
తచ్ఛే కర్మ ప్రవక్ష్యామి యజ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ 16
- కర్మణో హ్యపి బోధన్యం బోధన్యం చ వికర్మణః
అకర్మణశ్చ బోధన్యం గహనా కర్మణో గతిః 17
- కర్మణ్యకర్మ యః పశ్యే దకర్మణి చ కర్మ యః
స బుద్ధిమాన్మనుష్యేషు సయుక్తః కృత్స్నకర్మకృత్ 18
- యస్య సర్వే సమారమ్భాః కామసంకల్పవర్జితాః
జ్ఞానాగ్నిదగ్ధకర్మాణాం తమాహుః పణ్డితం బుధాః 19

- త్యక్త్వా కర్మఫలానుజ్ఞం నిత్యత్మహ్తో నిరాశ్రయః
కర్మణ్యభిప్రసృజ్యోఽపి నై స కించిత్కరోతి సః 20
- నిరాశీర్యతచిత్తాత్మా త్యక్తసర్వపరిగ్రహః
భాకిరం కేవలం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషమ్ 21
- యదృచ్ఛాల్లాభసంతుప్తో ద్వన్వాతీనో విమత్సరః
సమస్నిహావస్థిఢా చ కృత్వాఽపి నిబధ్యతే 22
- గతసర్గర్య ముక్తస్య జ్ఞానానసితచేతసః
యజ్ఞాయాచరతః కర్మ సమగ్రం ప్రవీలియతే 23
- బ్రహ్మోర్పణం బ్రహ్మహవిర్భ్రహ్మగ్నో బ్రహ్మణాహుతమ్
బ్రహ్మైవ తేన గత్తవ్యం బ్రహ్మకర్మ సమాధినా 24
- దై నమేవాపరే యజ్ఞం యోగినః పర్యుపాసతే
బ్రహ్మగ్నావపరే యజ్ఞం యజ్ఞేనైవోపజుహ్వతి 25
- శ్రోతాదీనీద్రియాణ్యస్త్యే సంయమాగ్నిషు జుహ్వతి
శబ్దాదీన్ద్రియాయానస్త్యే ఇన్ద్రియాగ్నిషు జుహ్వతి 26
- సర్వాణీన్ద్రియకర్తాణి ప్రాణకర్తాణి చాపరే
ఆత్మసంయమయోగాగ్నౌ జుహ్వతి జ్ఞానదీపితే 27
- ద్రవ్యయజ్ఞాస్తపోయజ్ఞా యోగయజ్ఞాస్తథాఽపరే
స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చయతయస్సంశితవ్రతాః 28
- అపానే జుహ్వతి ప్రాణం ప్రాణేఽపానం తథాఽపరే
ప్రాణాపానగతి రుద్ధ్వా ప్రాణాయామపరాయణాః 29
- అపరే నియతాహారాః ప్రాణాన్నాగ్నేషు జుహ్వతి
సర్వేఽప్యేతే యజ్ఞ విదో యజ్ఞ శుపితకల్మషాః 30

యజ్ఞ శీఘ్రామృతభుజో యాన్తి బ్రహ్మ సనాతనమ్
నాయం లోకోఽస్త్యయజ్ఞస్య కుఞ్శోఽన్యః కురుసత్తమ ? 31

ఏవం బహువిధా యజ్ఞా వితతా బ్రహ్మణో ముఖే
కర్మజా నివృద్ధితాన్ సర్వా నేవం జ్ఞాత్వా విమోక్ష్యసే 32

శ్రేయాన్ ద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాత్ జ్ఞానయజ్ఞః పరః ప
సర్వం కర్తాః కలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే 33

త ద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరివ్రజ్నేన సేవయా
ఉపదేక్ష్యన్తి తే జ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్త్వదర్శినః 34

యజ్ఞాత్వా న పునర్మోహమేవం యాస్యసి పాణ్డవ !
యేన భూతాన్య శేషేణ ద్రవ్యస్యాత్మన్యథో మయి 35

అపి చేదసి పాపేభ్య స్సర్వేభ్యః పాపకృత్తమః
సర్వం జ్ఞానప్లవేనై వ వృజనం సంతరిష్యసి 36

యథై థాన్తి సమిద్ధోఽగ్ని ర్భస్మసాత్కురుతేఽర్జున !
జ్ఞానాగ్నిస్సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా 37

న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే
తత్త్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాత్మని విన్దతి 38

శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానం తత్పరస్సంయతేన్ద్రియః
జ్ఞానం లభ్యా పరాం శాన్తి మచిరేణాధిగచ్ఛతి 39

అజ్ఞ శాశ్రద్ధానశ్చ సంశయాత్మా విసశ్యతి
నాయం లోకోఽస్తి న పరో న సుఖం సంశయాత్మనః 40

శ్రీ మద్భగవద్గీతా చతుర్థోఽధ్యాయః

జ్ఞానయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- ఇమం వివస్వతే యోగం ప్రోక్తవాసహమన్యాయం
విసస్వాన్మనవే ప్రాహ మనురిత్వాకవేబ్రవీత్ 1
- ఏనం పరంపరాప్రాప్త మిమం రాజర్ష యో విదుః
స కాలేనేహ మహతా యోగో నష్టః పరంతప ! 2
- స ఏవాయం మయా తేఽద్య యోగః ప్రోక్తః పురాతనః
భక్తోఽసిమే సఖా చేతి రహస్యం స్యోతదుత్తమమ్ 3

అక్షప ఉవాచ

- అవరం భవతో జన్మ పరం జన్మ వివస్వతః
కథమేతద్విజానీయాం త్వమాచా ప్రోక్తవానితి ? 4

శ్రీ భగవానువాచ—

- బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని తవ చార్జున !
తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేత్థ పరంతప ! 5
- అఙ్గోఽపి సన్నన్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోఽపినన్
ప్రకృతిం స్వామధిష్ఠాయ సంభవామ్యాత్మమాయయా 6
- యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత !
అభ్యుత్థానమధర్మస్య తదాఽఽత్మానం సృజామ్యహమ్ 7
- పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతామ్
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే 8

- జన్మ కర్మ చ మే దిన్య మేనం యో వేత్తి తత్త్వతః
త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి నోఽర్జున ! 9
- ఏతరాగభయక్రోధా మన్మయా మాముపాశ్రితాః
బహూ జ్ఞానతపసా పూతా మద్భానమాగతాః 10
- యే యథా మాం ప్రపద్యంతే తాంస్తథై వ భజామ్యహమ్
మమ వర్తమానున ర్తంతే మనుష్యాః పార్థ ! సర్వశః 11
- కాష్ట్యైస్తాః కర్మణాం సిద్ధిం యజంత ఇహ దేవతాః
క్షిప్రం హి మూనుషే లోకే సిద్ధిర్భవతి కర్మజా 12
- చాచీర్వర్వం మయా సృష్టం గుణకర్మవిభాగశః
తస్య కర్తారవపి మాం విద్ధ్య కర్తారమన్యయమ్ 13
- న మాం కర్మాణి లిప్సున్తి న మే కర్మఫలే స్పృహః
ఇతి మాం యోఽభిజానాతి కర్మభిర్న స బధ్యతే 14
- ఏనం జ్ఞాత్వా కృతం కర్మ పూర్వైరపి ముముక్షుభిః
కురు కర్తృన తస్మాత్త్వం పూర్వైః పూర్వతరం కృతమ్ 15
- కిం కర్మ కిమకర్మేతి కవయోఽవ్యత్ర మోహితాః,
తత్రే కర్మ ప్రవక్ష్యేమి యజ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ 16
- కర్మణో హ్యపి బోధన్యం బోధన్యం చ వికర్మణః
అకర్మణశ్చ బోధన్యం గహనా కర్మణో గతిః 17
- కర్మణ్యకర్మ యః పశ్యే దకర్మణి చ కర్మ యః
స బుద్ధిమాన్మను ష్యేషు సయుక్తః కృత్స్నకర్మకృత్ 18
- యస్య సర్వే సమారమ్భాః కామసంకల్పవర్జితాః
జ్ఞానాగ్నిదగ్ధకర్మాణం తమాహుః పణ్డితం బుధాః 19

- త్యక్త్వా కర్మఫలానుజ్ఞం నిత్యతృప్తో నిరాశ్రయః
కర్మణ్యభీషవృత్తోఽపి నై న కించిత్కరోతి సః 20
- నిరాకీర్యతచిత్తాత్మా త్యక్తసర్వపరిగ్రహః
భారీరం కేవలం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషమ్ 21
- యశ్చచ్ఛాల్లాభసంతుప్తో ద్వన్యాశోఽహో విమత్సరః
సమస్నిహావస్థితా చ కృత్వాఽపి నిబధ్యతే 22
- గతసజ్గర్య ముక్తస్య జ్ఞానావసితచేతసః
యజ్ఞాయాచరతః కర్మ సమగ్రం ప్రవిలియతే 23
- బ్రహ్మోర్పణం బ్రహ్మహవిర్భ్రహ్మగ్నా బ్రహ్మణాహుతమ్
బ్రహ్మైవ తేన గతస్యం బ్రహ్మకర్మ సమాధినా 24
- దై నమేవాపరే యజ్ఞం యోగినః పర్యుపాసతే
బ్రహ్మగ్నానపరే యజ్ఞం యజ్ఞేనైవోపజహ్వాతి 25
- శ్రోత్రాదీస్త్రియాణ్యస్త్యే సంయమాగ్నిషు జహ్వాతి
శబ్దాదీన్విషయానస్త్యే ఇన్ద్రియాగ్నిషు జహ్వాతి 26
- సర్వాణీన్ద్రియకర్తాణి ప్రాణకర్తాణి చాపరే
ఆత్మసంయమయోగాగ్నా జహ్వాతి జ్ఞానదీపితే 27
- ద్రవ్యయజ్ఞాస్తపోయజ్ఞా యోగయజ్ఞాస్తథాఽపరే
స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చయతయస్సంశితవ్రతాః 28
- అపానే జహ్వాతి ప్రాణం ప్రాణేఽపానం తథాఽపరే
ప్రాణాపానగతి రుద్ధ్వా ప్రాణాయామపరాయణాః 29
- అపరే నియతాహారాః ప్రాణాన్నాగ్రేణు జహ్వాతి
సర్వేఽప్యేతే యజ్ఞ విదో యజ్ఞ తపితకల్మషాః 30

యజ్ఞ శిష్టామృతభుజో యాన్తి బ్రహ్మ సనాతనమ్
నాయం లోకోఽస్త్యయజ్ఞస్య కుఱోఽన్యః కురుస త్రమ ? 31

ఏవం బహువిధా యజ్ఞా వితతా బ్రహ్మణో ముఖే
కర్మజా నిద్ధితాన్ సర్వా నేవం జ్ఞాత్వా విమోక్ష్యసే 32

శ్రేయాన్ ద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాత్ జ్ఞానయజ్ఞః పరస్తప
సర్వం కర్తాఘలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే 33

త ద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరివ్రజ్నేన సేవయా
ఉపదేక్ష్యన్తి తే జ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్త్వదర్శినః 34

యజ్ఞాత్వా న పునర్మోహమేవం యాస్యసి పాణ్డవ !
యేన భూతాన్య శేషేణ ద్రక్ష్యస్మాత్మన్యథో మయి 35

అపి చేదసి పాపేభ్య స్సర్వేభ్యః పాపకృత్తమః
సర్వం జ్ఞానప్లవేనై వ వృజనం సంతరిష్యసి 36

యథై భాంసి సమిద్ధోఽగ్ని ర్భస్మసాత్కురుతేఽజ్ఞున !
జ్ఞానాగ్నిస్సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా 37

న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే
తత్స్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాత్మని విన్దతి 38

శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానం తత్పరస్సంయతేన్ద్రియః
జ్ఞానం లభ్యా షరాం శాన్తి మచిరేణాధికచ్ఛతి 39

అజ్ఞ శాచశ్రద్ధానశ్చ సంశయాత్మా విశళ్యతి
నాయం లోకోఽస్తి న పరో న సుఖం సంశయాత్మనః 40

యోగసన్న్యస్త కర్మాణం జ్ఞానసంఛిన్న సంశయమ్
ఆత్మనంస్తం న కర్మాణి నిబద్ధన్తి ధనంజయ 41

తస్మా ద్జ్ఞానసమ్భూతం హృత్థన్తి జ్ఞానాసినాః సత్త్వః
చైత్యేనం సంశయం యోగ మాతిష్ఠోత్తిష్ఠ భారత! 42

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు. బ్రహ్మవిద్యాయాం.

యోగశాస్త్రే. శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే.

జ్ఞానయోగో నామ. చతుర్థోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా పంచమోఽధ్యాయః

కర్మసన్న్యాసయోగః

అష్టన ఉవాచ—

సన్న్యాసం కర్మణాం కృష్ణ పునః కోగం చ శంససి
యచ్ఛేయ ఏతయో యేకం త న్నే బ్రూహి సునిశ్చితమ్ 1

శ్రీ భగవానువాచ—

సన్న్యాసః కర్మయోగశ్చ నిశ్చేయసకరా పుభౌ
తయోస్తు కర్మసన్న్యాసా త్కర్మయోగో విశిష్యతే 2

క్షేయ స్స నిత్యసన్న్యాసీయో న ద్వేష్టి న కాఙ్క్షతి
నిర్వన్యో హి మహాబాహో సుఖం బన్ధాత్ప్రముచ్యతే 3

సాఙ్గ్యయోగా పృథ గ్బాలాః ప్రవదన్తి న పక్షితాః
ఏకమప్యస్థిత స్సన్య గుభయో ర్విస్తతే ఫలమ్ 4

యత్సంప్రేయః ప్రాప్య తే స్థానం తద్యోగైరపి గన్యతే
ఏకం సాంఖ్యం చ యోగం చ యః పశ్యతి స పశ్యతి 5

సన్న్యాసస్తు మహాబాహో ! దుఃఖమాప్తుమయోగతః
యోగయక్తో మునిర్బ్రహ్మ న చిరేణాధిగచ్ఛతి 6

యోగయక్తో విగుహ్యాత్మా విజితాత్మా జితేంద్రియః
సర్వభూతాత్మభూతాత్మా కుర్వన్నపి న లిప్యతే 7

నై వ కించిత్కరోమీతి యక్తో మన్యేత తత్త్వవితో
పశ్యక్ శృణ్వక్ స్పృశన్ జిఘ్రన్నశ్నన్గచ్ఛన్ స్వపన్ శ్వసన్ 8

ప్రలవక్ విపృజన్ గృహ్ణాన్నున్మిషన్నిమిషన్నపి
ఇన్ద్రియాణీన్ద్రియాఢ్ఘ్న వర్తన్త ఇతి ధారయన్ 9

- బ్రహ్మణ్యాభాయ కర్మాణి సజ్జం త్యక్త్వా కరోతి యః
లిప్య తే న స పాపేన పద్మప్రమివామ్భసా 10
- కాయేన మనసా బుద్ధ్యా కేవలైరిన్ద్రియైరపి
యోగినః కర్మ కుర్వన్తి సజ్జం త్యక్త్వా తత్కర్మధయే 11
- యుక్తః కర్మ ఫలం త్యక్త్వా శాన్తిమాప్నోతి నైష్ఠికీమ్
అయుక్తః కామకారేణ ఫలే సక్తో నిబభ్యతే 12
- సర్వకర్మాణి మనసా సన్న్యస్యాస్తే సుఖం వశీ
ననద్వాచే పురే దేహీ నైవ కుర్వన్న కారయన్ 13
- న కర్తృత్వం న కర్మాణి లోకస్య సృజతి ప్రభుః
న కర్మఫలసంయోగం స్వభావస్తు ప్రవర్తతే 14
- నాదత్తే కస్యచిత్త్వాపం న చైవ సుకృతం విభుః
అజ్ఞానేనావృతం జ్ఞానం తేన ముహ్యన్తి జన్తనః 15
- జ్ఞానేన తు తదజ్ఞానం యేషాం నాశితమాత్మనః
తేషామాదిత్యనజ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరమ్ 16
- తద్భుద్ధయ స్తదాత్మాన స్తన్నిష్ఠాస్తత్పరాయణాః
గచ్ఛన్త్యపునరావృత్తిం జ్ఞాననిర్ధూతకల్తమాః 17
- విద్యావినయశంపన్నే బ్రాహ్మణే గవి హస్తినీ
శుని చైవ శ్వపాకే చ పక్షి తాన్ శుమదర్శినః 18
- ఇహైవ తైర్జితస్సర్గో యేహం సామ్యే స్థితం మనః
నిర్దోషం హి సమం బ్రహ్మ తస్మాద్భ్రహ్మణి తే స్థితాః 19
- సప్రహృష్యేత్ప్రియం ప్రాప్య నోద్విజేతాప్రప్య చాప్రియమ్
స్థిరబుద్ధిరసమ్మాథో బ్రహ్మవిద్భ్రహ్మణి స్థితః 20

- బాహ్యస్పర్శేష్వసక్తాత్మా విస్తత్యాత్మని యత్సుఖమ్
స బ్రహ్మయోగయుక్తాత్మా సుఖమక్షయమశ్నుతే 21
- యే హి సంస్పర్శజా భోగా దుఃఖయోనయ ఏవ తే
ఆద్యస్తనస్తః కాంతేయ ! న తేషు రమతే బుధః 22
- శక్నోతీహైవ యస్సోఘం ప్రాకృరీరవిమోక్షణాత్
కామక్రోధోద్భవం వేగం స యుక్తస్స సుఖీ నరః 23
- యోఽస్తస్సుఖోఽస్తరారామ స్తథాఽస్తస్త్వోతిదేవ యః
స యోగీ బ్రహ్మనిర్వాణం బ్రహ్మభూతోఽధిగచ్ఛతి 24
- లభస్తే బ్రహ్మనిర్వాణ మృషయః క్షీణకల్మషాః
ఛిన్నద్వైపా యతాత్మాన సర్వభూతహితే రతాః 25
- కామక్రోధవియుక్తానాం యతీనాం యతచేతసామ్
అభితో బ్రహ్మనిర్వాణం వర్తతే విదితాత్మనామ్ 26
- స్పర్శానస్క్రత్వాబహిర్బాహ్యం శ్చక్షుశ్చైవాంతరే భ్రువోః
ప్రాణాపానౌ సహా కృత్వా నాసాభ్యంతరచారిణౌ 27
- యతేన్ద్రియమనోబుద్ధి ర్మునిర్మోక్షవరాయణః
విగతేచ్ఛాభయక్రోధో యస్సదాముక్త ఏవ సః 28
- భోక్తారం యజ్ఞ తపసాం సర్వలోకమహేశ్వరమ్
సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వా మాం శాంతిమృచ్ఛతి 29

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం.

యోగ కాండే. శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే. కర్మ

సంవాదయోగో నామ షష్ఠాధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా షష్ఠోఽధ్యాయః

ఆత్మసంయమయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- అనాశ్రితః కర్మఫలం కార్యం కర్మకరోతి యః
స సన్నాత్యసీ చ యోగీ చ స నిర్గుర్న చాక్షయః 1
- యం సన్నాత్యమితి ప్రాహు ర్మోగం తం విచి వ్వాహుః !
న హ్యసన్నాత్యస్తసంకల్పో యోగీ భవతి కశ్చన 2
- అయమత్తోక్తుః సేర్మోగం కర్మ కారణముచ్యతే
యోగాదూఢస్య తస్యైవ శేమః కారణముచ్యతే 3
- యదా హి చేన్ద్రియాఢ్ధేషు న కర్మస్వనుషజ్జతే
సర్వసంకల్పసన్నాత్యసీ యోగాదూఢస్తదోచ్యతే 4
- ఉద్ధరేదాత్మనాఽఽత్మానం నాత్మానమవసాదయేత్
ఆశ్మైవ హ్యేత్మనో బద్ధు రాశ్మైవ రిపురాత్మనః 5
- బద్ధురాత్మాఽఽత్మనస్తస్య యేనాశ్మైవాత్మనా జితః
అనాత్మనస్తు శత్రుత్వే వక్తేతాశ్మైవ శత్రునత్ 6
- జితాత్మనః ప్రళాస్తస్య పరమాత్మా సమాహితః
శీఘోష్టసుఖదుఃఖేషు తథా మానానమానయోః 7
- జానవిజానతృప్తాత్మా కుటస్తా విజితేన్ద్రియః
యక్త ఇత్యుచ్యతే యోగీ సమలోష్టాశ్చ కాశ్చరః 8
- సుహృన్మిత్రాఽర్థదాసీన మధ్యస్థద్వేష్యబద్ధుషు
సాధుష్వపి చ పాపేషు సమబుద్ధిర్విశిష్యతే 9

- యోగీ యుక్తోత సతత మాత్మానం రహసి స్థితః
ఏకాకీ యతచిత్రాత్మా నిరాశీరపరిగ్రహః 10
- శుచో దేశే ప్రతిష్ఠావ్య స్థిరమాసనమాత్మనః
నాత్యుచ్చితం నాతినిచం చై లాజనమశోత్రరమ్ 11
- తత్రైకాగ్రం మనః కృత్వా యతచిత్రేన్ద్రియక్రియః
ఉపవిశ్యృసే యుజ్ఞాద్యోగమాత్మవిశుద్ధయే 12
- సమం కాయశిరోగ్రీవం భారయన్న చలం స్థిరః
సంప్రేక్ష్య నాసికాగ్రం స్వం దిశశ్చాననలోకయన్ 13
- ప్రశాంతాత్మా విగతభీర్భ్రహ్మచారివ్రతే స్థితః
మనస్సంయమ్య మచ్చిత్తో యుక్త ఆసీత మత్పరః 14
- యుజ్మన్నేనం సదాఽఽత్మానం యోగీ నియతమానసః
శాంతిం నిర్వాణపరమాం మత్సంస్థామధిగచ్ఛతి 15
- సాత్యశ్చతస్తు యోగోఽస్తి న చై కా నమనశ్చతః
న చాతిస్త్వన్నశీలస్య జాగ్రతో నై న చాద్దున ! 16
- యుక్తాహారవిహారస్య యుక్తచేష్టస్య కర్మసు
యుక్తస్వప్నానబోధస్య యోగో భవతి దుఃఖహః 17
- యదా వినియతంచిత్ర మాత్మస్యేవావతిష్ఠతే
నిస్సంహసస్వకామేభ్యో యుక్త ఇత్యుచ్యతే తదా 18
- యథా దీపో నివాతసో నేజ్లతే సోపమా స్మృతా
యోగినో యతచిత్రస్య యుజ్జ్ఞాకో యోగమాత్మనః 19
- యత్రోపరమతే చిత్తం నిరుద్ధం యోగసేవయా
యత్ర చైవాత్మనాఽఽత్మానం పశ్యన్నాత్మని తుష్యతి 20

- సుఖమాత్మ నికం య త్ర ద్బుద్ధిగ్రాహ్యమతీంద్రియమ్
వేత్తి యత్ర న చైవాయం స్థితశ్చలతి తత్త్వతః 21
- యం లబ్ధ్వా చావరం లాభం మన్యతే నాధికం తతః
యస్మింస్థితో న దుఃఖేన గురుణాఽపి విచాల్యతే 22
- తం విద్యాద్దుఃఖసంయోగ వియోగం యోగసంజితమ్
స నిశ్చయేన యోక్తవ్యో యోగోఽనిర్విణ్ణచేతసా 23
- సంకల్పప్రభవానామాం స్త్యక్త్వా సర్వానశేషతః
మనసై వేద్దియగ్రామం వినియమ్య సమస్తతః 24
- శనై శ్చనై రుపరమే ద్బుద్ధ్యా ధృతిగృహీతయా
ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా నకింశ్చిదపి చిన్తయేత్ 25
- యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చచ్చలమస్థిరమ్
తతస్తతో నియమ్యైత దాత్మస్వేవ వశం నయేత్ 26
- ప్రశాంతమనసం శ్యానం యోగినం సుఖముత్తమమ్
ఉపైతి శాన్తరజసం బ్రహ్మభూతమకల్మషమ్ 27
- యుష్మాన్నేనం సదాఽఽత్మానం యోగీ విగతకల్మషః
సుఖేన బ్రహ్మసంఘర్ష మత్యేన్తం సుఖమశ్నుతే 28
- సర్వభూతస్థమాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని
ఈక్షతే యోగయుక్తాత్మా సర్వత్ర సమదర్శనః 29
- యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వం చ మయి పశ్యతి
తస్యాహం న ప్రణశ్యామి స చ మే న ప్రణశ్యతి 30
- సర్వభూతస్థితం యో మాం భజత్యేకత్వమాస్థితః
సర్వథా వర్తమానోఽపి స యోగీ మయివ ర్తతే 31

అత్తౌపమ్యేన సర్వత్ర సమం పశ్యేతి యోఽక్షయః !
సుఖం వా యది వా దుఃఖం స యోగో పరమే వతః 32

అర్జున ఉవాచ—

యోఽయం యోగస్త్యయాప్రోక్త స్సామ్యేన మథునూదయః !
ఏతస్యాహం స పశ్యామి చక్షులత్వాత్పిన్ధిం స్థిరామ్ 33
చక్షులం హి మనః కృష్ణ ! ప్రమాధి బలవదృశమ్
తస్యాహం నిగ్రహం మన్యే వాఽయోరిన సుదుష్కరమ్ 34

శ్రీ భగవానువాచ—

అసంశయం మహాబాహు ! మనో దుర్నిగ్రహం చలమ్
అభ్యాసేన తు కానేయ ! నైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే 35
అసంయతాత్మనా యోగో దుష్ప్రాప్త ఇతి మే మతిః
వశ్యాత్మనా తు యతతా శక్యోఽవాప్తుముపాయతః 36

అర్జున ఉవాచ—

అయతిశ్శుద్ధయోగేనో యోగాచ్చలితమాససః
అప్రాప్య యోగసంసిద్ధిం కాం గతిం కృష్ణ ! గచ్ఛతి ? 37
కచ్చిన్నో భయవిభ్రష్టశ్చిన్నాభ్రమివ నశ్యతి,
అప్రతిష్ఠో మహాబాహు ! విమూఢో బ్రహ్మణః పః 38
ఏతస్మై సంశయం కృష్ణ ! ఛేత్తుమర్హస్యశేషతః
త్వదన్యస్సంశయస్యాస్య ఛేత్తా స హ్యుపవద్యతే 39

శ్రీ భగవానువాచ—

సార్థ నై వేహ నాముత్ర వినాశస్తస్య విద్యతే
స హి కల్యాణకృత్కృచ్చి ద్దుర్గతిం తాత ! గచ్ఛతి 40

ప్రాప్య పుణ్యకృతాం లోకా నుమిత్యా శాశ్వతీస్సమాః
శుచీనాం శ్రీమతాం గేహే యోగభ్రష్టోఽభిజాయతే 41

అథనా యోగినామేన కులే భవతి ధీమతామ్
ఏతద్ధి దుర్లభతరం లోకే జన్మ యదీదృశమ్ 42

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పౌర్వజైశ్చైకమ్
యతతే చ తతో భూయ స్సంసిద్ధౌ కురువత్సన ! 43

ఘోర్వాభ్యాసేన తేనైవ క్షీయతే హ్యవశోఽపి సః
జిజ్ఞాసురపి యోగస్య శబ్దబహ్మతిన ర్తతే 44

ప్రయత్నాద్యతమాసన్తు యోగీ సంశుద్ధకిల్బిషః
అనేకజన్మ సంసిద్ధ స్తతో యాతి పరాం గతిమ్ 45

తపస్విభ్యోఽధికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః
కర్మిభ్యశ్చాధికో యోగీ తస్మాద్యోగీ భవాత్తున ! 46

యోగినామపి సర్వేషాం మద్గతేనాస్తరాత్మనా
శ్రద్ధావాన్భజతే యో మాం స మే యుక్తతమో మతః 47

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు. బ్రహ్మవిద్యాయాం.

యోగశాస్త్రే. శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే.

ఆత్మసంయమయోగోవామ షష్ఠోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా సప్తమోఽధ్యాయః

విజ్ఞానయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- నుయ్యాస క్తమనాః పార్థ! యోగం యుత్తమదాశ్రయః
అసంశయం సమగ్రం మాం యథా జ్ఞాన్యసి తచ్ఛ్రుణు 1
- జానం శేఽహం సవిజ్ఞాన మిదం వక్ష్యామ్యశేషతః
యజ్ఞాత్వా నేహ భూయోఽన్యజ్ఞాతన్యమసశిష్యతే 2
- నునుస్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే
యతతామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్నాం వేత్తి తత్త్వతః 3
- ఘృమి రాపో నలో నాయుః ఖం మనో బుద్ధి రేనచ
అహంకార ఇతీయం నే భిన్నా ప్రకృతి రప్తభా 4
- అపరేయ మిత స్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధి మే పరామ్
జీవభూతాం మహాబాహో యయేదం ధార్యతే జగత్ 5
- సతద్యోనీని భూతాని సర్వాణి క్షయపథాయ
అహం కృతన్నస్య జగతః ప్రభవః ప్రళయ స్తథా 6
- నుతః పరతరం నాన్య త్కిన్సిదస్తి ధనక్లయ
నుయి సర్వ మిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇన 7
- సోఽహమప్సు కౌన్తేయ ప్రభాఽస్మి శశిసూర్యయోః
ప్రణనస్సర్వ వేదేషు శబ్దః ఖే పౌరుషం నృషు 8
- పుష్యో గర్భః పృథివ్యాం చ తేజశ్చాస్మి విభావసౌ
జీవనం సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మి తపస్విషు 9

- బీజం మాం సర్వభూతానాం విద్ధి పార్థ ! సనాతనమ్
బుద్ధిబుద్ధిమతామస్మి తేజ స్తేజస్వినామహమ్. 10
- బలం బలవతాం చాహం కామరాగవిన్దితమ్
ధర్మావిరుద్ధో భూతేషు కామోఽస్మి భరతర్షభ ! 11
- యే చైవ సాత్త్వికా భావా రాజసాస్తామసాశ్చ యే
మత్ర ఏవేతి తాన్విద్ధి న త్వహం తేషు తే మయి 12
- త్రిభిర్గుణమయైర్భావై రేభిర్సర్వమిదం జగత్
మోహితం నాభిజానాతి మామేభ్యః పరమన్యయమ్ 13
- దైవీ శీఘ్రా గుణమయీ మమ మాయా దురత్యయా
మామేన యే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే 14
- న మాం దుష్కృతినో మూఢాః ప్రపద్యంతే నరాధమాః
మాయయాఽపహృతజ్ఞానా ఆసురం భావమాశ్రితాః 15
- చతుర్విధా భజంతే మాం జనాసుక్ష్మతినోఽర్జున !
ఆరో జిజ్ఞాసురర్థాః జ్ఞానీ చ భరతర్షభ ! 16
- తేహం జ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తిర్విశిష్యతే
ప్రియో హి జ్ఞానినోఽత్యర్థ మహం స చ మమ ప్రియః 17
- ఉదారాస్సర్వ ఏవై తే జ్ఞానీ త్వత్త్వేవ మే మతమ్
ఆస్థితస్స హియక్తాత్మా మామేవానుత్తమాం గతిమ్ 18
- బహూనాం జన్మనామస్తే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే
వాసుదేవస్సర్వమితి స మహాత్మా సుదుర్లభః 19
- కామైస్సైస్త్వైర్మతజ్ఞానాః ప్రపద్యంతేన్యదేవతాః
తం తం నియమమాస్థాయ ప్రకృత్యా నియతాస్త్వయా 20

యోయోయాంయాంతనుంభక్త శ్రద్ధయాఽన్వితుమిచ్ఛతి
తస్య తస్మాచలాం శ్రదాం తామేన విదధావ్యహమ్ 21

స తయా శ్రద్ధయా యుక్త స్తస్యారాధనమీహతే
లభతే చ తతిః కామా స్మయైన పిహితాన్లితాన్ 22

అస్తవత్తు ఫలం శేషాం తద్భవత్యల్పమేధసామ్
దేవాన్దేవయజో యాన్తి మద్భక్తా యాన్తి మామపి 23

అన్యక్తం న్యక్తిమాపన్నం మాన్యక్తే మామబుద్ధయః
పరం భాననుజానంతో నుమాన్యాయమనుత్రమమ్ 24

నాహం ప్రకాశస్సర్వస్య యోగమాయాసమాన్వతః
మూఱోఽయం నాభిజానాతి లోకో మామజనున్యయమ్ 25

వేదాహం సమతీతాని వర్తమానాని చాక్షున !
భవిష్యాణి చ భూతాని మాం తు వేద సకశ్చన 26

ఇచ్ఛాద్వేషసముత్థేన ద్వన్వమోహేన భారత !
సర్వభూతాని సమ్మోహం సర్గేయాన్తి పరంతప ! 27

యేషాం త్వస్తగతం పాపం జనానాం పుణ్యకర్మణామ్
తే ద్వన్వమోహనిర్ముక్తా భజన్తే మాం దృఢన్రతాః 28

జరామరణమోక్షాయ మామాశ్రిత్య యతన్తియే
తే బ్రహ్మ తద్విదుః కృతస్ను మధ్యాత్మం కర్మ చాఖిలమ్ 29

సాధిభూతాధిదైవం మాం సాధియజ్ఞం చ యే విదుః
ప్రయాణకాలేఽపి చ మాం తే విదుర్యుక్తచేతసః 30

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు, బ్రహ్మవిద్యాయాం, యోగశాస్త్రే,
శ్రీపంచాధ్యాయంబాదే, విజ్ఞానయోగో నామ్, నవమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా అష్టమోఽధ్యాయః

అక్షరపరబ్రహ్మయోగః

సజ్జయ ఉవాచ—

కిం తద్భ్రహ్మ ? కిమధ్యాత్మం ? కిం కర్మ ? పురుషోత్తమ !
అధిభూతం చ కిం ప్రోక్త ? మధిదైవం కి ముచ్యతే ? 1
అధియజ్ఞః కథం కోఽత్ర ? దేహేఽస్మిన్మధుసూదన !
ప్రయాణకాలే చ కథం జ్ఞేయోఽసి నియతాత్మభిః ? 2

శ్రీ భగవానువాచ—

అక్షరం బ్రహ్మ పరమం స్వభావోఽధ్యాత్మముచ్యతే
భూతభావోద్భవకరో విసర్గః కర్మసజ్జతః 3
అధిభూతం క్షరో భావః పురుషశ్చాధిదైవతమ్
అధియజ్ఞోఽహమేవాత్ర దేహే దేహభృతాంవర ! 4
అన్తకాలే చ మామేవ స్మరన్ముక్త్వా కళేబరమ్
యః ప్రయాతి స మద్భావం యాతి నాన్త్యత్ర సంశయః 5
యం యం వాఽపి స్మరన్భావం త్యజత్యస్తే కళేబరమ్
తం తమేవైతి కాస్తేయ ! సదా తద్భావసభావితః 6
తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు మామనుస్మర యుష్యచ
మయ్యర్పితమనోబుద్ధి ర్మామేవై వ్యస్యసంశయః 7
అభ్యాసయోగయుక్తేన చేతసా నాన్యగామినా
పరమం పురుషం దివ్యం యాతి పార్థానుచిన్తయన్ 8
కవిం పురాణమనుశాసితార మణోరణీయాంసమనుస్మరేద్యః
సర్వస్యథాతారమచిన్త్య రూప మాదిత్యవర్ణంతమసః పరస్తాత్

ప్రయాణకాలే మనసాచలేన భక్త్యా యుక్తో యోగబలేన చైవ
భుకోర్మధ్యే ప్రాణమావేశ్య సమ్యక్ సతం పరం పురుషము పైతిది
యదక్షరం వేదవిదో వదన్తి విశే నియద్యత యోవితరాగాః శ్రన్యం
యదిచ్ఛన్తే బ్రహ్మచర్యంచరన్తి తే వదంసంగ్రహేణ ప్రవక్ష్యే

సర్వద్వారాణి సంయమ్య మనో హృది నిరుద్ధ్య చ
మూర్ధ్ని ధాయాత్మనః ప్రాణమాస్థికో యోగధారణామ్ 12

ఓమిత్వే కాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్మాచునుస్మరన్
యః ప్రయాతి త్యజన్తేహం స యాతి పరమాం గతిమ్ 13

అనన్యచేతా సుతతం యో మాం స్మరతి నిత్యశః
తస్యాహం సులభః పార్థ ! నిత్యయుక్తస్య యోగినః 14

మాముపేత్య పునర్జన్మ నుఃఖాలయ మశాశ్వతమ్
నాప్నునన్తి మహాత్మాన స్సంసిద్ధిం పరమాం గతాః 15

అబ్రహ్మభువనాల్లోకాః పునరానర్తిన్ోఽర్జున !
మాముపేత్య తు కౌన్తేయ ! పునర్జన్మ న విద్యతే 16
సహస్రయుగపర్యంత మహర్వద్భ్రహ్మణో విదుః
రాత్రింయుగసహస్రాంతాంశేఽహోరాత్రవిదో జనాః 17

అవ్యక్తాద్వ్యక్త క్షయస్సర్వాః ప్రభవస్యహరాగమే
రాత్ర్యాగమే ప్రళయః తత్తైవావ్యక్తసంజ్ఞ కే 18

భూతగ్రామస్స ఏనాయం భూత్వా భూత్వా ప్రళయతే
రాత్ర్యాగమేనశః పార్థ ! ప్రభవత్యహరాగమే 19

పరస్తస్మాన్మే భానోఽన్యోఽవ్యక్తోఽవ్యక్తాత్సనాతనః
యస్స సర్వేషు భూతేషు నశ్యత్సు న వినశ్యతి 20

- అన్యక్తోఽక్షర ఇన్యక్త స్తమాహుః పరమాం గతిమ్
యం ప్రాప్య న నివర్తంతే తద్ధామ పరమం మమ 21
- పురుషస్స పరః పార్థ! భక్త్యా లభ్యస్త్యవన్యయా
యస్యా స్తస్మాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతమ్ 22
- యత్ర కాలే త్వనావృత్తి మావృత్తిం చైన యోగినః
ప్రయాతా యాన్తి తం కాలం నక్ష్యమి భరతర్షభ! 23
- అగ్నిర్జ్యోతిరహశ్శుక్ల షణ్మాసా ఉత్తరాయణమ్
తత్ర ప్రయాతా గచ్ఛన్తి బ్రహ్మ బ్రహ్మవిదో జనాః 24
- ధూమో రాత్రిస్తథా కృష్ణ షణ్మాసా దక్షిణాయనమ్
తత్ర చాన్త్రీనునం జ్యోతి ర్యోగీప్రాప్య నివర్తతే. 25
- శుక్ల కృష్ణే గతీస్యోతే జగతశ్చాశ్వతేమతే,
ఏకయా యాత్యనావృత్తి మన్యయాఽవర్తతే పునః. 26
- నైతే సృతీ పార్థ! జాన న్యోగీ ముహ్యతి కశ్చన,
తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు యోగయుక్తో భవాద్జన! 27
- వేదేషు యజ్ఞేషు తపస్సు చైన
దానేషు యత్పణ్యఫలం ప్రదిప్యమ్,
అత్యేతి తత్సర్వమిదం విదిత్వా
యోగీ పరం స్థానముపైతిచాద్యమ్. 28

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు. బ్రహ్మవిద్యాయాం.

యోగశాస్త్రే. శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే.

అక్షరపరబ్రహ్మయోగోనామ అష్టమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతానవమోఽధ్యాయః

రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగః

శ్రీ భగవానుపాస—

- ఇదం తు తే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యననూయవే
జ్ఞానం విజ్ఞానసహితం యజ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ 1
- రాజవిద్యా రాజగుహ్యం పవిత్రమిద ముత్తమమ్
ప్రత్యక్షానగమం ధర్మ్యం సుసుఖం కర్తుమవ్యయమ్ 2
- అశ్రద్ధధానాః పురుషా ధర్మస్యాస్య పరస్తవ
అప్రాప్యమాం నివర్తంతే మృత్యు సంసారవర్తనీ 3
- మయాతత మిదం సర్వం జగదవ్యక్తమూర్తినా
మత్థాని సర్వభూతాని న చాహం తేష్వవస్థితః 4
- న చ మత్థాని భూతానీ పశ్య సే యోగమైశ్వరమ్
భూతభ్రష్టా చ భూతస్థో మమాత్మా భూతభావనః 5
- యథాఽకాశస్థితో నిత్యం వాయుస్సర్వత్రగో మహాన్
తథా సర్వాణి భూతాని మత్థానీత్యవధారయ 6
- సర్వభూతాని కౌంతేయ ! ప్రకృతిం యాన్తి మామికాం
కల్పక్షయే పునస్తాని కల్పదౌ విసృజామ్యహమ్ 7
- ప్రకృతిం స్వామవష్టభ్య విసృజామి పునః పునః
భూతగ్రామమిమం కృతన్ని మవశం ప్రకృతేర్వశాత్ 8
- న చ మాం తాని కర్మాణి నిబధ్నన్తి ధనంజయ !
ఉదాసీనవదాసీన మసక్తం తేషు కర్మసు 9

- మయాఽధ్యక్షేణ ప్రకృతిస్సూయతే సచరాచరమ్
సోమనాఽనేన కౌంతేయ ! జగద్విపరినర్తతే 10
- అనజానన్తి మాం మూఢా మానుషీం తను మాశ్రితమ్
పరం భాన మజానన్తో మమభూతమహేశ్వరమ్ 11
- మోఘాశా మోఘకర్మానో మోఘజ్ఞానా విచేతసః
రాక్షసీ మానురీం చైన ప్రకృతిం మోహినీం శ్రీతాః 12
- మహాత్మాసన్తు మాం పార్థ దైవీం ప్రకృతి మాశ్రితాః
భజన్త్యనన్యమనసో జ్ఞాత్వా భూతాది మన్యయమ్ 13
- సతతం కీర్తయన్తోమాం యతన్తశ్చ దృఢవ్రతాః
నమన్యన్త శ్చ మాం భక్త్యా నిత్యయుక్తాడపాసతే 14
- జ్ఞానయజ్ఞేన చాప్యన్యే యజన్తో మాముపాసతే
ఏకత్వేన పృథక్త్వేన బహుధా విశ్వతోముఖమ్ 15
- అహం క్రతురహం యజ్ఞ స్వభాఽహమహమాషధమ్
మన్తోఽహమహమేవాజ్య మహమగ్నిరహం హుతమ్ 16
- పితాఽహమన్య జగతో మాతా ధాతా పితామహః
వేద్యం పవిత్రమోంకార ఋక్సామయజురేవ చ 17
- గతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ నివాసశ్వరణం సుహృత్
ప్రభవః ప్రలయస్థానం నిధానం బీజమన్యయమ్ 18
- తపామ్యహమహం వర్షం నిగృహ్యోమ్యుత్పృజామి చ
అమృతం చైవ మృత్యుశ్చ సదసచ్ఛాహమర్జున 19
- త్రైవిద్యా మాం సోమపాః పూతపాపా
యజ్ఞైర్విష్టా స్వర్గతిం ప్రార్థయన్తే

పుణ్యమాసాద్య సురేంద్రలోక
మశ్నన్తిదివ్యాన్దివి దేవభోగాన్ 20

శే తం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం
శే తే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశన్తి
సవం త్రయీధర్మమనువ్రపన్నా
గతాగతం కామకామా లభన్తే 21

అనన్యాశ్చిత్తయతో మాం యే జనాః పశ్యహసతే
శేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం పశామ్యహమ్ 22

గోఽవ్యవ్యదేవతా భక్తా యజన్తే శ్రద్ధయాఽన్వితాః
తేఽపి మామేవ కాన్తేయ ! యజన్త్యభిఖ్యార్హకమ్ 23

అహం హి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తా చ ప్రభురేన చ
న తు మామభిజానన్తి తత్త్వేనాతశ్చ్యవన్తి తే 24

యాన్తి దేవవ్రతా దేవాన్ పితౄన్యాన్తి పితృవ్రతాః
భూతానియాన్తి భూతేజ్యా యాన్తి మద్యాజినోఽపిమామ్ 25

పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో సేభక్త్యా ప్రయచ్ఛతి
తదహం భక్త్యుపహృత మశ్నామి వ్రయతాత్మనః 26

యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్ఞహోషి దదాసి యత్
యత్ప్రసస్యసి కాన్తేయ తస్మైర్ష్య మదర్పణమ్ 27

శుభాశుభఫలై రేవంమోక్ష్యసే కర్మబన్ధనైః
సన్నాన్యసయోగయుక్తాత్మా విముక్తో మాముపైవ్యసి 28

స త్పాహం సర్వభూతేషు న మే ద్వేష్యోఽస్తిన్ప్రియః
గౌః భజన్తి తు మాం భక్త్యా మధుతే తేషు చాప్యహమ్ 29

- అపి చేత్సుమరాచారో భజతే మామనన్యభాక్-
సాధుచేవ స మన్తవ్య స్సమ్యగ్వ్యవసినో హి సః 30
- క్షిప్రం భవతి ధర్మాత్మా శశ్వచ్ఛాన్తిం నిగచ్ఛతి
కాస్తేయ ! ప్రతిజానీహి న మే భక్తః ప్రణశ్యతి 31
- మాంహి పార్థ ! వ్యపాశ్రిత్య యేఽపి స్యుః పాపయోనయః.
శ్రీయోనైశ్చాస్తథాహదా స్తేఽపి యాన్తిపరాం గతిమ్ 32
- కిం పునర్భ్రాహ్మణాః పుణ్య భక్తా రాజర్షయ స్తథా
అనిత్య మనుఖం లోక మిమం ప్రాప్య భజన్వమామ్ 33
- మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కరు
మామేవైష్యసి యుక్త్వై మాత్మానం మత్పరాయణః 34

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగఛత్వే.

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే, రాజవిద్యా రాజగుహ్యయోగో నామ.

నవమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా దశమోఽధ్యాయః

విభూతియోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- భూయ ఏవ మహాబాహో! శృణునే పరమం వచః
యత్తేహం ప్రీయమాణాయ వత్స్యామి హితకామ్యయా 1
- నమే వినుస్సురగణాః ప్రభవం న మహర్షయః
అహమాద్వర్తి దేవానాం మహర్షీణాం చ సర్వశః 2
- యో మామజమనాదిం చ వేత్తి లోకమశేశ్వరమ్
అసంమూఢస్స మర్త్యేషు సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే 3
- బుద్ధిర్జ్ఞానమసమ్మోహః క్షమా సత్యం దమశ్శమః
సుఖం దుఃఖం భవోభావో భయం చాభయనేవచ 4
- అహింసా సమతాత్మస్తి స్తపో దానం యశోఽయశః
భవంతి బావా భూతానాం మత్త ఏవ పృథగ్విధాః 5
- మహర్షయస్సప్త పూర్వే చత్వారో మనవస్తథా
మద్భావా మానసా జాతా యేషాం లోక ఇమాః ప్రజాః 6
- ఏతాం విభూతిం యోగం చ మమ యో వేత్తి తత్త్వతః
సోఽవికమ్పేన యోగేన యుజ్యతే నాత్ర సంశయః 7
- అహం సర్వస్య ప్రభవో మత్తస్సర్వ ప్రవర్తతే
ఇతి మత్వా భజంతే మాం బుధా భావసమన్వితాః 8
- మచ్చిత్రా మద్గతప్రాణాబోధయంతః పరస్పరమ్
కథయంతశ్చ మాం నిత్యం తుష్యంతి చ రమంతిచ 9
- తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్,

దదామి బుద్ధియోగం తం యోగమా మపయాన్తి తే 10
 తేషామే వానుకమ్పార్థ మహామజ్జా నజం తమః,
 నాశయామ్యాత్మ భానస్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా. 11

అట్లన ఉపాద—

పరంబ్రహ్మ పరంభామ పవిత్రం పరమం భనాన్,
 పురుషం శాశ్వతం దిన్య మాదిదేన మజం విభుమ్. 12

అహుస్తామృష యస్సర్వే దేనర్నిర్నారద స్తథా,
 అసితో దేనలో వ్యాస స్స్వయం చైన బ్రవీషితు. 13

సర్వమే త దృతం మన్యే యన్మాం నదసి కేశన!
 న హి తే భగవన్! వ్యక్తిం విమక్తేనా న దాచనాః, 14

స్వయమేవాత్మనాఽఽత్మానం శేత త్వం పురుషోత్తమ!
 భూతభావన! భూతేశ! దేనదేన! జగత్పతే! 15

న క్తుమర్హస్యశేషేణ దివ్యా హ్యత్మవిభూతయః
 యాభిర్విభూతిభిర్లోకా నిమాంస్త్యంవ్యాప్య తిష్ఠసి 16

కథం విద్యామహం యోగిం స్త్వాం సదా పరిచిన్తయన్
 కేషు కేషు చ భావేషు చిన్త్వాఽసి భగవన్! మయా 17

విస్తరేణ త్మనో యోగం విభూతిం చ జనార్కన!
 భూయః కథయ త్ప్రీర్హి శృణ్వతో నాస్తి మేఽమృతమ్ 18

శ్రీ భగవానుపాద—

హస్త తే కథయిష్యామి దివ్యా హ్యత్మవిభూతయః
 ప్రాధాన్యతః కురుశ్రేష్ఠ! నాస్త్యస్తో విస్తరస్య మే 19

అహమాత్మా గుడాకేశ! సర్వభూతాశయస్థితః
 అహమాదిశ్చ మధ్యం చ భూతానామస్త ఏన చ 20

అదిత్యానామహం విష్ణు ర్జ్యోతిషాం రవిరంశుమాన్

- మరీచిర్మయతామస్మి నక్షత్రాణామహం శశీ 21
- వేదానాం సామవేదోఽస్మి దేవానామస్మి వాసవః
ఇన్ద్రియాణాం మనశ్చాస్మి భూతానామస్మి చేతనా 22
- ప్రదాణాం శంకరశ్చాస్మి విత్తేశో యక్షరక్షసామ్
ససూనాం పావకశ్చాస్మి మేరుశ్శిఖరిణామహమ్ 23
- పురోధసాం చ ముఖ్యంమాం విద్ధి పార్థ ! బృహస్పతిమ్
సేనాసీనామహం సు-ద్వస్సరసామస్మి సాగరః 24
- మహాక్షీణాం భృగురహం గిరామస్త్వేక మక్షరమ్
యజ్ఞానాం జపయజ్ఞోఽస్మి స్థావరాణాం హిమాలయః 25
- అశ్వత్థస్సర్వ వృక్షాణాం దేవర్షీణాంచ నారదః
గచ్ఛర్వాణాం చిత్రరథ సిద్ధానాం కపిలోమునిః 26
- ఉచ్చైశ్రవ సమశ్వానాం విద్ధిమా మమృతోద్భవం
ఐరావతం గజేంద్రాణాం నరాణాం చ నరాధిపమ్ 27
- ఆయుధానా మహం వజ్రం ధేనునామస్మి కామధుక్
ప్రజనశ్చాస్మి కందర్ప స్సర్వాణామస్మి నాసుకిః 28
- అనన్తశ్చాస్మి నాగానాం వసుతో యాదసామహమ్
పితౄణామర్యమా చాస్మి యమస్సంయమతామహమ్ 29
- ప్రహ్లాదశ్చాస్మి దైత్యానాం కాలః కలయతామహమ్
మృగాణాం చ మృగేంద్రోఽహం వై నతేయశ్చ పక్షిణామ్ 30
- పంచః పవతామస్మి రామశ్శత్రుభృతామహమ్
ఝషాణాం మకరశ్చాస్మి స్రోతసామస్మి జాహ్నువీ 31
- సగ్ధాణామాదిరన్తశ్చ మధ్యం చై వాహమర్జున !
అధ్యాత్మవిద్యా విద్యానాం వాడః ప్రవదతామహమ్ 32

- అక్షరాణామకారోఽస్మి ద్వస్తస్వస్సామాసికస్య చ
అహమేవాక్షయః కాశో ధాతాఽహం విశ్వతోముఖః 33
- స్మృత్యుపసర్వహరశ్చాహ ముద్భవశ్చ భవిష్యతామ్
కీర్తి శ్రీర్వాక్స నాకీణాం స్మృతిర్మేఘా భృతిః క్షమా 34
- బృహత్సామ తథా సామ్నాం గాయత్రీ ఛస్తసామహమ్
మాసానాం మారశ్శీర్గోహ స్మతూనాం కుసుమాకరః 35
- ద్యూతం ఫలయతామస్మి శేజక్షేజస్వినామహమ్
జయోఽస్మి న్యససాయోఽస్మి సత్త్వం సత్త్వవతామహమ్ 36
- నృస్థీనాం వాసుదేనోఽస్మిపాణ్డవానాం ధనంజయః
ముసీనామవ్యహం వ్యాఘ్రః కవీనాముశనా కవిః 37
- దశో దమయతామస్మి నీతిరస్మి జగీషతామ్
మానం చైవాస్మి గుహ్యేనాం జ్ఞానం జ్ఞానవతామహం 38
- యచ్ఛాపి సర్వభూతానాం బీజం తదహమర్జున !
న తదస్తి వినా యతస్సృన్మయా ఘాతం చరాచరం 39
- నావ్రోఽస్తి మమదివ్యానాం విభూతీనాం పరంతప !
ఏష తూదేశతః ప్రోక్తో విభూతేర్విస్తరో మయా 40
- యద్యద్విహతిమత్సత్త్వ శ్రీమదూర్జితమేవ వా
తత్రదేవానగచ్ఛ త్వం మమ తేజోఽంశసంభవం 41
- అథవా బహునైతేన కిం జ్ఞాతేన తవార్జున !
విప్రభ్యాఽహమిదం కృత్స్న మేకాంశేన స్థితో జగత్ 42
- ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగకాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున
సంవాదే విహతియోగోనామ దశమోఽధ్యాయః

శ్రీ మద్భగవద్గీతా వీ కా దశో ఽధ్యాయః

విశ్వరూపసందర్శనయోగః .

అర్జున ఉవాచ—

మదనుగ్రహాయ పరమం గుహ్యమధ్యాత్మసంజితం
యత్త్వయోక్తం నచస్తేన నోఽహో యం విగతో మమ 1
భవాప్యయా హి భూతానాం శ్రుతౌ విస్తరశో మయా
త్వత్తః కమలపత్రాక్ష ! మాహాత్మ్యమపి చావ్యయం 2
ఏవమేతద్భాత త్వ మాత్మానం పరమేశ్వర !
ద్రష్టుమిచ్ఛామి తే రూప మైశ్వరం పురుషోత్తమ ! 3
మన్యసే యది తచ్ఛక్యం మయా ద్రష్టుమితి వ్రభో !
యోగేశ్వర ! తతో మే త్వం దర్శయాత్మానమన్యయం 4

శ్రీ భగవానువాచ—

పశ్య మేపార్థ ! రూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః
నానావిధాని దివ్యాని నానావర్ణాకృతీని చ 5
పశ్యాదిత్యాస్వసూత్రుదా నశ్వినౌ మరుత్తస్తథా
బహూన్యదృష్టపూర్వాణి పశ్యాశ్చర్యాణి భారత ! 6
ఇహైకస్థం జగత్కృత్స్నం పశ్యాద్య సచరాచరం
మమదేహే గుడాకేశ ! యచ్ఛాస్యద్విష్టమిచ్ఛసి 7
స తు మాం శక్యసే ద్రష్టు మనేనైవ స్వచక్షుషా
దివ్యం చదామి తే చక్షుః పశ్య మే యోగమైశ్వరం 8

సకలయ ఉవాచ—

ఏవముక్త్వా తతో రాజన్ ! మహాయోగేశ్వరో హరిః

- దర్శయామాస పార్థాయ పరమం గూఢమైశ్వరమ్ 9
అనేకవక్త్రనయన మనేకాన్భుతదర్శనమ్
అనేకదివ్యాభరణం దివ్యానేతోద్యతాయుధమ్ 10
దివ్యమాల్యామృరధరం దివ్యగన్ధానులేపనమ్
సర్వాశ్చర్యమయం దేవ మనంత్రం విశ్వతోమఖమ్ 11
దివి సూర్యరహస్రస్య భవేద్యుగపదుశ్చితా
యది భాస్సద్భుతీ సా స్యా ద్భాసస్తర్య మహాత్మనః 12
తత్రైకసం జగత్కృత్స్నం ప్రవిభక్తమనేకభా
అవశ్యదేవదేవస్య శరీరే పాణ్డవస్తదా 13
తతస్స విస్మయావిప్లవో హృష్టరోమా ధనంజయః
ప్రణమ్య శిరసా దేవం కృతాజ్ఞలిరభాషత 14

అర్జున ఉవాచ—

పశ్యామి దేవాం స్తవ దేవ! దేహీ సర్వాంస్తథా భూత
విశేషసృష్టాన్ బ్రహ్మణమీశం కమలాససన్ధం ఋషీంశ్చ సర్వా
నురగాంశ్చ దివ్యాన్ 15

అనేకబాహూదరవక్త్రినేత్రం పశ్యామి త్వాం సర్వతో_
న్తనరూపమ్, నాంత్రం సమధ్యం న పునస్తవదిం పశ్యామి
విశ్వేశ్వర! విశ్వరూప! 16

కిరీటినం గదిసం చక్రిణం చ తేజోరాశిం సర్వతోదీ_
మనమ్, పశ్యామి త్వాం దుర్నిరీక్ష్యం సమంతాద్దీపానలార్క_
ద్యుతిమప్రమేయమ్ 17

త్వమక్షరం పరమం వేదితవ్యం త్వమస్య విశ్వస్య పరం
నిధానమ్, త్వమవ్యయశ్శాశ్వతధర్మగోష్ఠా స నా త న స్త్వం
పురుషో మతోమే 18

అనాదిమథ్యాస్తమనస్తనీర్యమనస్తబాహుం శశిసూర్య
నేత్రం పశ్యామి త్వాం దీప్తహుతాశవక్త్రం స్వతేజసా
విశ్వమిదం తపస్తమ్. 19

ద్యావాపృథ్వీరిదమస్తరం హి వ్యాప్తం త్వయైకేన దిశశ్చ
సర్వాః, దృష్ట్వాఽద్భుతం చూపముగ్రం తవేదం లోకత్రయం
ప్రవ్యథితం మహాత్మన్ ! 20

అమీ హిత్వాం సురసంక్లావిశన్తి కేచిద్భీతాః ప్రాజ్ఞలయో
గృణన్తి, స్వస్తీత్యక్తామహర్షిసిద్ధసంఘాః సువన్తి త్వాం
సుతిభిః పుష్కలాభిః 21

కుద్రాదిత్యా వసనో యేచసాధ్యా విశ్వేఽశ్వినౌ మరుత
శ్చోష్ణపాశ్చ, గర్ధర్వయతాసురసిద్ధసంక్లావీక్షన్తే త్వాం
విస్మితాశ్చైవ సర్వే 22

చూపం మహత్తే బహువక్త్రేనేత్రం మహాబాహూ ! బహు
శాఖూరుపాదమ్, బహూదరం బహుదంష్ట్రాకరాశం దృష్ట్వా
లోకాః ప్రవ్యథితాస్తథాఽహమ్ 23

నభస్సప్తశం దీప్తమనేకవర్ణం వ్యాత్రాననం దీప్తవిశాల
నేత్రం, దృష్ట్వా హి త్వాం ప్రవ్యథితాస్తరాత్మా భృతిం
న విన్సామి శేమం చ విష్ణు ! 24

దంష్ట్రాకరాశాని చ తే ముఖాని దృష్ట్వేన కాలాసలసన్నిభాని,
విశోన జానేన లభేచ శర్క ప్రసీద దేవేత ! జగన్నివాస ! 25

అమీచత్వాం భృతరాష్ట్రస్యపుత్రాస్తసర్వే స హైవా
వనిపాలకైః, భీష్మ ద్రోణసూతపుత్రస్తథాఽసౌ సహస్మ
దీయైరపి యోధమూర్త్యైః 26

వక్త్రాణి తే త్వరమాణావిశన్తి దంష్ట్రాకరాళాని భయాన
కాని, కేచిద్విలగ్నా దశనాస్త్రేషు సందృశ్యస్తే చూర్ణితై
రుత్తమాజైః 27

యథా నదీనాం బహుఃస్థమ్బువేగా సముద్రమేవాభిము
ఖా ద్రవన్తి, తథా తవామీ నరలోకపీరా విశన్తి వక్త్రాణ్యభి
విజ్వలన్తి 28

యథా ప్రవీప్తం జ్వలనం పతన్తే విశన్తి నాశాయ సమృద్ధ
వేగాః, తథైవ నాశాయ విశన్తి లోకాస్తవాపి వక్త్రాణి
సమృద్ధవేగాః 29

తేలిహ్యసే గ్రసమాసస్సమన్తాల్లోకాస్సమగ్రాన్వదన్తైర్జ్వల
ద్భిః, తేజోభిరాపూర్య జగత్సమగ్రం భాసస్త్రోగ్రాః ప్రత
పన్తి విష్ణో ! 30

ఆఖ్యాహీమేకో భవానుగ్రరూపో నమోస్తు తే దేవవర
ప్రసీద విజ్ఞాతుమిచ్ఛామిభవస్తమాద్యం న హి ప్రజానామి
తవ ప్రవృత్తిం 31

శ్రీ భగవానువాచ—

కాలోఽస్మి లోకక్షయకృత్ప్రపృథ్తో లోకాస్సమాహర్తు
మిహ ప్రవృత్తిః, ఋతేఽపిత్వాం న భవిష్యన్తి సర్వే యేఽ
వస్థితాః ప్రత్యసికేషు యోధాః 32

తస్మాత్త్వముత్తిష్టయశోలభస్వ జత్వా శత్రూన్కుజ్జ్వరాజ్యం
సమృద్ధమ్, మయైవైతే నిహతాః పూర్వమేవ నిమిత్తమాత్రం
భవ సవ్యసాచిన్ ! 33

ద్రోణం చ భీష్మం చ జయ ద్రథం చ కర్ణం తథాఽన్యై

నపి యోధావీరాన్, మయా హతాం స్త్వం జహి మా న్యథిష్ఠా
యుద్ధ్యస్వ జేతాఽసి రణే సపత్నాన్ 34

సజ్జయ ఉవాచ—

ఏతచ్ఛ్రుత్వా వచనం కేశనస్య కృతాఞ్జలిర్వేదమానః
కిరీటీ, నమస్కృత్వా భూయఏవాహ కృష్ణం సగద్గదం భీతభీతః
ప్రణమ్య 35

అర్జున ఉవాచ—

స్థానేహృషీకేశ ! తవ ప్రకీర్త్యా జగత్ప్రహృష్యత్యనురంజ్యతే
చ, రక్షాంసి భీతాని దిశో ద్రవన్తి సర్వే నమస్యన్తి చ
సిద్ధసఙ్ఖః 36

కస్మాచ్చ తేన నమేరన్మహత్మన్ ! గరియసే బ్రహ్మణోఽ
హృదికర్త్రే, అనన్త ! దేవేశ ! జగన్నివాస ! త్వమక్షరం
సదసత్త్వరం యతః 37

త్వమాదిదేవః పురుషః పురాణస్త్వమస్య విశ్వస్య షరం
నిధానమ్, వేత్తాఽసి వేద్యం చ వరంచ ధామ త్వయా తతం
విశ్వమనన్తరూప ! 38

వాయుర్యమోఽగ్నిర్వరుణశ్శశాంజ్ఞః ప్రజాపతి స్త్వం ప్రపి
తామహశ్శ్చ, నమో నమస్తేఽస్తు సహస్రకృత్వః పునశ్చ
భూయోఽపి నమో నమస్తే 39

నమః పురస్తాదథ పృథతస్తే నమోఽస్తు తే సర్వత ఏవ
సర్వ ! అనన్తవీర్యామితవిక్రమస్త్వం సర్వం సమాప్నోషి
తతోఽసి సర్వః 40

సఖేతి మత్వా ప్రసభం యదుక్తం హే కృష్ణ ! హే
యాధవ ! హే సఖేతి, అజానతా మహిమానం తవేదం మయా
ప్రమాదాత్ప్రణయేన వాపి 41

యచ్చాపహాసార్థముసత్కృతోఽసి విహరిశయ్యాసన భోజ
నేషు, ఏకోఽథవా.. ప్యచ్యుత! తత్సమక్షం తత్తామయే త్వా
మహామప్రమేయమ్ 42

పితా. సి లోకస్య చరాచరస్య త్వమస్య పూజ్యశ్చ గురుర్
రీయాన్, నత్వత్సమో స్త్యభ్యుధికః కుతోఽన్యో లోకత్రయేఽ
ప్యప్రతిమప్రభాన ! 43

తస్మాత్ప్రేణమ్య ప్రణిధాయకాయం ప్రసాదయేత్వా మహా
మీశమీడ్వం, పితేన పుత్రస్య సఖేన సఖ్యః ప్రియః ప్రియా
యార్హసి దేవ ! శోభమ్ 44

అదృష్టపూర్వం హృషిణోస్మి దృష్ట్యాభ యేన చ ప్రవ్య
ధితం మనో మే, తదేన మే దర్శయ దేవ ! రూపం ప్రసీద పేవేశ!
జగన్నివాన ! 45

కిరీటినం గదినం చక్రహస్తమిచ్ఛామి త్వాం ద్రష్టుమహం
తతైవ, తేనైవ రూపేణ చతుర్భుజేన సమాస్రబాహో ! భవ
విశ్వమూర్తే ! 46

శ్రీ భగవానువాచ—

మయా ప్రసన్నేన తవాద్జనేదం రూపం వరం దర్శితమాత్మ
యోగాత్, తేజోమయం విశ్వమనస్తమాద్యం యస్మై త్మద
న్యేన న దృష్టపూర్వమ్ 47

న వేదయజ్ఞాధ్యయనై ర్నదానై ర్న చ క్రియా భిర్న
తపోభిర్నగైః, ఏవం రూపశ్శక్య అహం నృలోకే ద్రష్టుంత్వ
దన్యేన కురుప్రపీర ! 48

మాతే వ్యథా మాచ విమూఢభావో దృష్ట్యా రూపం

ఘోరమిదృబ్ధమేదమ్, న్యపేతభీః ప్రేతమనాః పునస్తస్త్వం
తదేన మే రూపమిదం ప్రవశ్యి 49

సజ్జయ ఉవాచ—

ఇత్యస్తనం వాసుదేనస్తథోక్త్యా స్వకం రూపం దర్శయామాస
భూయః, అశ్వాసయామాస చ భీతమేనం భూత్వా పునస్సౌమ్య
వపుర్మహాత్మా 50

అర్జున ఉవాచ—

దృష్ట్వేదం మానుషం రూపం తన సౌమ్యం జనార్దన !
ఇనాసీమస్మి సంవృత్త స్సచేతాః ప్రకృతిం గతః 51

శ్రీ భగవానువాచ—

సుదుర్లభమిదం రూపం దృష్టవానసి యన్మమ
దేవా అప్యశ్య రూపస్య నిత్యం దర్శనకాక్షిణః 52

నాహం వేదైర్మ తపసా న దానేన న చేజ్యయా
శక్య ఏనంవిఘోద్రవ్యం దృష్టవానసి మాం యథా 53

ఇత్యై త్వనన్యయా శక్య అహమేనంవిఘోద్రవ్యం !
జ్ఞాతం ద్రవ్యం చ త త్వేన ప్రవేష్టం చ వరంతప ! 54

మత్క-ర్మకృన్మత్పరమో మద్భక్తస్సజ్జనశ్శితః
నిర్వైరస్సర్వభూతేషు యస్సమామేతి పాణ్డవ 55

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు, బ్రహ్మవిద్యాయాం, యోగోపస్తే.

శ్రీకృష్ణాష్టవపంచదే, ఏకరూపనందరసయోగో నామ.

ఏకాదశోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా చ్ఛాదనోపద్యాయః

భక్తియోగః

అష్టన ఉపాస—

ఏవం సతత యుక్తా యే భక్తాస్తాం పశ్యమానతే,
యే చాప్యక్షర మన్యక్తం తేనాం కేయోగవిత్తమాః 1

శ్రీ భగవానువాచ—

మయ్యా వేద్య మనో యేమాం నిత్యయుక్తా ఉపాసతే,
శ్రద్ధయా పరయోపేతా స్తేమే యుక్తతమా మతాః. 2

యే త్వక్షర మనిష్ఠేశ్వ మన్యక్తం పశ్యమానతే,
సర్వత్ర గమచిన్త్యం చ కూటస్థ మచలం ధ్రువమ్. 3

సంనియమ్యన్త్రియ గ్రామం సర్వత్ర సమబుద్ధయః,
తే ప్రాప్నువన్తి మామేవ సర్వభూత హితేరతాః. 4

క్లేశోఽధికతరస్తేషా మన్యక్తా సక్తచేతసామ్,
అవ్యక్తాహి గతిర్ముఖం దేహవద్భిర వాప్యతే. 5

యే తు సర్వాణి కర్మాణి మయిసన్న్యస్య మత్స్పరాః,
అనన్యేనైవ యోగేన మాం భ్యాయన్త ఉపాసతే. 6

తేషామహం సముద్ధర్తా మృత్యు సంసార సాగరాత్,
భవామి న చిరాత్స్వర్గ! మయ్యా వేశిత చేతసామ్. 7

మద్యేవ మన ఆధత్స్వ మయి బుద్ధిం నివేశయ
నివ సిష్యసి మద్యేవ అత ఊర్ధ్వం న సంశయః 8

అథ చిత్తం సమాధాతుం న శక్నోషి మయిస్థిరమ్
అభ్యాస యోగేన తతో మా మిచ్ఛాప్తం ధనంజయ! 9

అభ్యాసేఽప్య సమర్థోఽసి మత్కర్మ పరమోభవ

- మదర్థమపి కర్మాణి కుర్వన్సిద్ధి మవాప్స్యసి 10
- అదై తదవ్య శక్తోఽసి కర్తుంమద్యోగ మాశ్రితః
సర్వకర్మ ఫలత్యాగం తతః కురు యతాత్మనాన్ 11
- శ్రేయో హి జ్ఞానమభ్యాసా జ్ఞానాద్యానం విశిష్యతే
ధ్యానాత్కర్మ ఫలత్యాగ స్త్యాగాచ్ఛాన్తిరనన్తరమ్ 12
- అద్వైతాసర్వభూతానాం మైత్రః కరుణ ఏవ చ
నిర్మమో నిరహంకార స్సమదుఃఖసుఖః క్షమా 13
- సంతుష్టస్సతతం యోగీ యతాత్మా దృఢనిశ్చయః
మయ్యర్పితమనోబుద్ధిభ్యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః 14
- యస్మాన్నోద్విజతే లోకో లోకాన్నోద్విజతే చ యః
హర్షామర్షభయోద్వేగై ర్ముక్తో యస్స చ మే ప్రియః 15
- అనపేక్షశుచిర్దక్ష ఉదాసీనో గతవృథః
సర్వారంభపరిత్యాగీ యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః 16
- యో న హృష్యతి న ద్వేష్టి న శోచతి న కాంక్షతి
శుభాశుభషరిత్యాగీ భక్తిమాన్ యస్స మే ప్రియః 17
- నమ శ్శత్రో చ మిత్రే చ తథా మానావమానయోః
శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు నమ స్సజ్జవిభజితః 18
- తుల్యనిద్రాస్తుతి త్కానీ సన్తుష్టో యోన కేనచిత్
అనికేతః స్థిరమతిర్భక్తిమాన్ మే ప్రియో నరః 19
- యేతు ధర్మామృత మిదం యథోక్తం ఫర్వవాసతే
శ్రద్ధధానా మేత్పరమా భక్తాస్తేఽతీవమే ప్రియాః 20
- ఇతి శ్రీమత్పదద్వితీయాపద్యవత్పు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున
సంవాదే భక్తియోగోనామ ద్వాదశోఽధ్యాయః

శ్రీమద్భగవద్గీతా త్రయోదశోఽధ్యాయః

క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవిభాగయోగః

అష్టన ఉవాచ—

- ప్రకృతిం పురుషంచైవ క్షేత్రం క్షేత్రజ్ఞ మేవచ
ఏతద్వేది తు మిచ్ఛామి జ్ఞానం జ్ఞేయంచ కేశవ 1
- ఇదం శరీరం కాస్తేయ! క్షేత్రమిత్యభిధీయతే
ఏతద్వో వేత్తితంప్రాహుః క్షేత్రజ్ఞ ఇతి తద్విదః 2
- క్షేత్రజ్ఞం చాపి మాం విద్ధి సర్వక్షేత్రేషు భారత!
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ యోరానం యత్తిజ్ఞానం మతం మమ 3
- తక్షేత్రం యచ్చ యాదృక్పయద్వికారి యతశ్చ యత్
స చ యో యత్రప్రభావశ్చ తత్సమాసేన మే శృణు 4
- ఋషిభిర్బహుధా గీతం ఛన్దోభిర్వివిధైః పృథక్
బ్రహ్మసూత్రపదైశ్చైవ హేతుమద్భిర్వినిశ్చితైః 5
- మహాభూతాన్యహంకారో బుద్ధిరవ్యక్తమేవ చ
ఇన్ద్రియాణి దశైకం చ పశ్య చేన్ద్రియగోచరాః 6
- ఇచ్ఛాద్వేషస్సుఖం దుఃఖం సంఘాతశ్చేతనా ధృతిః
ఏతక్షేత్రం సమాసేన సవికారముదాహృతమ్ 7
- అమానిత్యమదమిభ్యత్వ మహింసా హస్తిరార్జవమ్
ఆచార్యోపాసనం శౌచం హైర్యమాత్మవీనిగ్రహః 8
- ఇన్ద్రియాః క్లేషు వైరాగ్య మనహంకార ఏవ చ
జన్మమృత్యుజరావ్యాధి దుఃఖదోషాదుదర్శనమ్ 9

అసక్తిరసభివ్యజః పుత్రదారద్రుహదిషు నిత్యేనచ తమచిత్తత్వమిష్టానిష్టాపవత్తిమః 10

మయి చాసన్యయాశానభక్తైరన్యభిచారేణైవ విచిత్రదేశసేవిత్వ మరతిర్జననంసది 11

అధ్యాత్మజ్ఞాననిత్యతత్త్వం తత్త్వజ్ఞానార్థధర్మమేన సితత్ జ్ఞానమితితాత్త్వమేజ్ఞానం నైవదత్తే చన్యథా 12

జ్ఞేయం య త్తత్రవిత్త్వవిజ్ఞేయజ్ఞాత్వామృతమత్మనో అనాదిమత్పర్వం ప్రాపత్తాన్త సత్యత్వా ననుచ్యతే 13

సర్వతః పాశేష్టాద్ధి త్తత్సర్వజ్ఞోఽశీశిరోఽస్మయిన్ సర్వతశ్చమిష్యంతీకే సర్వమహామత్స్య తిష్ఠతి 14

సర్వేన్ద్రియగుణాభాసం సర్వేన్ద్రియ వివరితమ్ అసక్తరో సరస్వత్యచక్రవర్తిని గుణభాక్తౌ చ 15

బహిరప్రవృత్తానా మచరం చ రనేవచ సూక్ష్మత్వా తనవశేయంయోగోసరోఽహం నీకౌచ తత్ 16

అవిభక్తంచ భూతేషు విభక్తమివ చ సత్తమ హతభక్తుచ తేజోమయోఽప్రభవోఽహం చ 17

శ్రోతిమాన్మజ్జితజ్ఞోత్తమోఽహం సర్వముద్యతే జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞానోద్వృత్తి సర్వజ్ఞః పశ్యత్యేవ 18

ఇతితేత్రం తత్త్వాజ్ఞానం జ్ఞేయం మోక్షం తత్సూత్రేనానా మద్భక్త ఏతద్విజ్ఞానో మద్యానాం యోగోద్భవతే 19

ప్రకృతిం ప్రపంచం యేన నిర్మనాదే ఉభావవి నికారాంశ్చ గుణాంశ్చైవ నిది ప్రకృతీ సభవాన్ 20

కార్యకాక్షణ్యశక్త్యై హేతుశ్చ ప్రకృతిభుష్యతే
పురుష స్సుఖ దుఃఖాన్తాం భోక్తృత్వే హేతుదుశ్చైవ 21

పురుషః ప్రకృతిస్థోహి భుక్త్యా ప్రకృతిజాన్ముఖాన్
శారణం గుణస్సంగోన్మోహసదస్సదోమి జన్మమన్మోహాత్ 22

ఉపద్రస్మాన్మమనాన్చ భారాభాత్కామహేత్యర్క
షరమాత్మేతి హృష్ట్యైవేదేహే క్షిప్తమృదుషః పశ్యతే 23

య ఏవం వేత్తి పుష్టమృ ప్రకృతిం చ గుణై స్సహ
శ్శర్వాథా శరత్పశ్యన్ శ్చేపి నన్మో భూయోర్భిజ్జయతే 24

ధ్యానేనాత్మని పశ్యన్తి కేచిదాత్మానమాత్మనా
అన్యేహి భావే యోగేషు కర్మ యోగేషు చాన్ధేషు 25

అన్యే త్వేవేమహేనోస్తాత్మోక్త్యై న్యేభ్యః క్షేపితే
తేఽపి చాతితరన్యేషాం త్వేనాత్మని పరాయణాః 26

యావత్సంజాయతే కించిత్సత్త్వం స్థావరజజ్జమమ్
తీత్రక్షేత్రజ్ఞ సంయోగా తద్విధి భరతర్షభ ! 27

సమం సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠన్తం పరమేశ్వరమ్
విసశ్యత్సర్వవిసశ్యన్తం యః పశ్యతి స పశ్యతి 28

సమం పశ్యన్తి సర్వత్ర సమవస్థితమిశ్వరమ్
స హి సన్త్యాత్మనాఽఽత్మానం తతో యాతి పరాం గతిమ్ 29

ప్రకృత్యైవ చ కర్మాణి క్రియమాణాని సర్వశః
యః పశ్యతి తథాఽఽత్మాన మకర్తారం స పశ్యతి 30

యదా భూతపృథగాభవ మేకస్థమనుపశ్యతి
తత ఏవ చ విస్తారం బ్రహ్మ సంపద్యతే తదా 31

అనాదిత్వాన్నిర్గుణత్వాత్పరమాత్మాయమవ్యయః
శరీరస్థోఽపి కాస్తేయ ! న కరోతి న లిప్యతే 32

యథా సర్వగతం సాక్ష్యాదాకాశం నోపలిప్యతే
సర్వత్రావస్థితో దేహే తథాఽఽత్మా నోపలిప్యతే 33

యథా ప్రకాశయత్యేకః కృతస్నం లోకమిమం రవిః
క్షేత్రం క్షేత్రీ తథా కృతస్నం ప్రకాశయతి భారత ! 34

క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ యోరేవ మన్తరం జ్ఞానచక్షుషా
భూతప్రకృతిమోక్షం చ యే విదుర్వాన్తి తే పరమ్ 35

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే.

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే. క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ విభాగయోగోవామః

త్రయోదశోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా చతుర్దశోఽధ్యాయః

గుణత్రయవిభాగయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- 1
 పరం భూయః ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానము త్తమమ్
 యజ్ఞాత్వా మునయస్సర్వే పరాం సిద్ధిమిహో గతాః
- 2
 ఇదం జ్ఞానముపాశ్రిత్య మమ సాధర్మ్యమాగతాః
 సర్గేఽపి నోపజాయంతే ప్రశమే న న్యేనై చ
- 3
 మమ యోనిర్మహద్భ్రహ్మ తస్మిన్నర్చం దధామ్యహమ్
 సంభవస్సర్వభూతానాం తతో భవతి భారత!
- 4
 సర్వయోనిషు కాన్తేయ ! మూర్తయస్సంభవన్తి యాః
 తాసాం బ్రహ్మ మహద్భ్యోనీ రహం బీజప్రదః పితా
- 5
 సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసంభవాః
 నిబధ్నన్తి మహాబాహు! దేహీ దేహీనమవ్యయమ్
- 6
 తత్ర సత్త్వం నిర్మలత్వా త్ప్రకాశక మనామయమ్
 సుఖస్థేన బధ్నాతి జ్ఞానస్థేన చానఘ!
- 7
 రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసజసముద్భవమ్
 తన్నిబధ్నాతి కాన్తేయ! కర్మస్థేన దేహీనమ్
- 8
 తమ స్త్వజ్ఞానజం విద్ధి మోహానం సర్వదేహీసామ్
 ప్రమాదాలస్యనిద్రాభీ స్తన్నిబధ్నాతి భారత!
- 9
 సత్త్వం సుఖే సజ్జయతి రజః కర్మణిభారత!
 జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సజ్జయత్యుత
- 10
 రజస్తమశ్చాభిభూయ సత్త్వం భవతి భారత!

- రజస్సత్త్వం తమశ్చైవ తమస్సత్త్వం రజస్తథా 10
- సర్వద్వారేషు దేహేఽస్మి నృకాశ ఉపజాయతే
జ్ఞానం యదా తదా విద్యా ద్విసృద్ధం సత్త్వమిత్యుత 11
- లోభః ప్రవృత్తిరారమ్భః కర్మణామశమః స్పృహ
రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భరతర్షభ ! 12
- అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ
తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునందన ! 13
- యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రళయం యాతి దేహభృత్
తదోత్తమవిదాం లోకా నమలాన్ప్రతిపద్యతే 14
- రజసి ప్రళయం గత్వా కర్మగుణ్ణిషుజాయతే
తథా ప్రలీనస్తమసి మూఢయోనిషు జాయతే 15
- కర్మణసుకృతస్యాచు సాన్తిత్వికం నిర్మలం ఫలమ్
రజస్స్తు ఫలం దుఃఖ మజ్ఞానం తమసః ఫలమ్ 16
- సత్త్వాత్సంజాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ
ప్రమాదమోహా తమసో భవతోఽజ్ఞానమేవ చ 17
- ఊర్ధ్వం గచ్ఛంతి సత్త్వస్థా మధ్యే తిష్ఠంతి రాజసాః
జఘన్యగుణవ్యతిస్థా అధోగచ్ఛంతి తామసాః 18
- నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టానుపశ్యతి
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి 19
- గుణానేతానతీత్య త్రీన్దేహీ దేహసముద్భవాన్
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైర్విముక్తోఽమృతమశ్నుతే 20

అక్షున ఉవాచ—

క్లేర్తిశ్చస్త్రీస్సుణానేతా నతీతో భవతి ప్రభో!

కిమాచారః కథం చైతాం స్త్రీస్సుణానతివర్తతే? 21

శ్రీ భగవానువాచ—

ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేవ చ పాణ్డవ!

న వ్యేష్టి సంప్రవృత్తాని న నివృత్తాని కాఙ్క్షతి 22

ఉదాసీనపదాసీనో గుణైర్వో న విచాల్యతే
గుణా వర్తంత ఇత్యేవ యోఽవతిష్ఠతి నేఙ్గతే 23

సమదుఃఖసుఖస్సస్వస్థ స్సమలోష్ఠాశ్మకాఞ్చనః
తుల్యప్రియాప్రియో ధీరస్తుల్యనిన్దాత్మసంస్తుతిః 24

మానావమానయోస్తుల్య స్తుల్యో మిత్రారిపక్షయోః
సర్వారమ్భపరిత్యాగీ గుణాతీతస్స ఉచ్యతే 25

మాం చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే
స గుణాస్సమతీత్యైతాన్బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే 26

బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాఽహ మమృతస్యావ్యయస్య చ
శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖస్యైకాన్తికస్య చ 27

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే.

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే. గుణాశ్రయవిభాగయోగోవామ

చతుర్థకోద్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతాపఞ్చదశోఽధ్యాయః

పురుషోత్తమ ప్రాప్తియోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

ఊర్ధ్వమూలమధశ్శాఖ మశ్వతం ప్రాహురవ్యయమ్
ఛందాంసి యశ్య పశ్యాని యస్తం వేద స వేదవితే 1

అధశ్చోర్ధ్వం ప్రసృతాస్తస్య శాఖాగుణప్రవృద్ధా విషయ
ప్రవాలాః, అధశ్చ మూలాన్యను సంతాని కర్మానుబంధీని
మనుష్యలోకే 2

స రూపమస్యేహ తపోఃపూర్వతే నాన్తే స చాదిర్న చ
సంప్రతిష్ఠా, అశ్వత్థమేనం సువిరూఢమూల మసజ్గతస్త్రీణ
దృఢేన ఛిత్వా 3

తతః పదం తత్పథిమార్గితవ్యం యస్మిన్ప్రతా న నివర్తన్తి
భూయః, తమేవ చాద్యం పురుషం ప్రవక్ష్యే యతః ప్రవృత్తిః
ప్రసృతాపురాణీ 4

నిర్మానమోహ జితేనజ్గదోషా అభ్యాత్మనిత్యా వినివృత్త
కామాః, ద్యస్త్యైర్విముక్తాః సుఖిదుఃఖినజ్జైర్గచ్ఛన్త్యమూఢాః
పదమవ్యయం తత్ 5

స తద్భాసయతే సూర్యో న శశాంజో న పావకః
యద్గత్వా న నివర్తన్తే తద్ధామ పరమం మమ 6

మమైవాంశో జీవలోకే జీవంతస్సనాతనః
మనష్షష్ఠాణీంద్రియాణి ప్రకృతిస్థాని కర్షతి 7

శరీరం యదవాప్నోతి యచ్ఛాస్త్యత్కామతీశ్వరః
గృహీత్వైతాని సంయాతి వాయుర్గన్ధానివాశయాత్ 8

శ్రోత్రం చక్షుః స్పర్శనం చ రసనంఘ్రాణమేవ చ
అధిష్ఠాయ మనశ్చాయం విషయానుపసేవతే 9

ఉత్క్రామస్తం స్థితం వాపి భుక్షానం వా గుణాన్వితమ్
విమూఢా నానుపశ్యన్తి పశ్యన్తి జ్ఞానచక్షుషః 10

యతన్తో యోగినశ్చైచం పశ్యన్త్యాత్మన్యసస్థితమ్
యతన్తోఽప్యకృతాత్మానో నైనం పశ్యన్త్యచేతసః 11

యదాదిత్యగతం తేజో జగద్భాసయతేఽఖిలమ్
యన్చంద్రిమసి యచ్ఛాగ్నో తతేజో విద్ధి మామకమ్ 12

గామావిశ్య చ భూతాని ధారయామ్యహమోజసా
పుష్ణామి చోషధీస్సర్వా సోమో భూత్వా రసాత్మకః 13

అహం నైశ్వానరో భూత్వాప్రాణినాం దేహమాశ్రితః
ప్రాణాపానసమాయుక్తః పచామ్యన్నం చతుర్విధమ్ 14

సర్వస్య చాహం హృది సన్నివిష్టో మత్తస్మృతిర్జ్ఞానమపో
హనం చ వేదైశ్చ సర్వైరహమేవ వేద్యో వేదాస్తకృద్వేద
విదేవ చాహమ్

ద్వావిమా పురుషౌ లోకే క్షరశ్చాక్షర ఏవ చ
క్షరస్సర్వాణి భూతాని కూటస్థోఽక్షర ఉచ్యతే 16

ఉత్తమః పురుష స్త్వన్యః పరమాత్మేత్యుదాహృతః
యో లోకత్రయమావిశ్య బిభర్త్యవ్యయ ఈశ్వరః 17

యస్మాత్త ర మతీతోఽహ మక్షరాదపి చోత్తమః
అతోఽస్మి లోకే వేదే చ ప్రథితః పురుషోత్తమః 18

యో మామేవమసమ్మాఢో జానాతి పురుషోత్తమమ్
స సర్వవిద్యజతి మాం సర్వభావేన భారత ! 19

ఇతి గుహ్యతమం శాస్త్రమిదముక్తం మయాఽనఘ !
ఏతన్బుద్ధ్వా బుద్ధిమాన్స్యి తక్రతకృత్యశ్చ భారత ! 20

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున
సంవాదే పురుషోత్తమప్రాప్తియోగోనామ పంచదశోఽధ్యాయః

శ్రీ మచ్ఛ గవద్గీతా షోడశోఽధ్యాయః

దైవాసురసంపద్విభాగయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- అభయం సత్త్వసంశుద్ధిశ్చానయోగవ్యవస్థితః
దానం దమశ్చ యజ్ఞశ్చ స్వాధ్యాయస్తవ ఆర్జవమ్ 1
- అహింసా సత్యమక్రోధ స్త్రాగశ్చానిరప్తేశునమ్
దయా భూతేష్వలోలత్వం మార్దవం హిరచాపలమ్ 2
- తేజః క్షమా ధృతిశ్చైవ మద్రోఽహం నాతిమానిత
భవన్తి సంపదం దైవీ మభిజాతస్య భారత ! 3
- దమ్భా దర్పభిమానశ్చ క్రోధః పాకుష్యమేవ చ
అజ్ఞానం చాభిజాతస్య పార్థ ! సంపదమాసురీమ్ 4
- దైవీ సంపద్విమోక్షాయ నిబద్ధాయాసురీ మతా
మా శుచస్సంపదం దైవీ మభిజాతోఽసి పాణ్డవ ! 5
- ద్వా భూతసక్తౌ లోకేఽస్మి నైవ ఆసుర ఏవ చ
దైవో విస్తరశః ప్రోక్త ఆసురం పార్థ ! మే శృణు 6
- ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ జనా న విదురాసురాః
స శౌచం నాపి చాచారో న సత్యంతేషు విద్యతే 7
- అసత్యమప్రతిష్ఠం తే జగదాహురనీశ్వరమ్
అవరస్పరసంభూతం కిమన్యత్కామహైతుకమ్ 8
- ఏతాం దృష్టిమవప్తభ్య నష్టాత్మానోఽల్పబుద్ధయః
ప్రభవన్త్యగకర్మాణః క్షయాయ జగతోఽహితాః 9

కామమాశ్రిత్య దుష్కూరం దమ్భమానమదాన్వితాః
మోహోద్భవీత్యానందాగ్రహం నృపవర్తస్తేశుచివ్రతాః 10

చింతామపరిమేయాం చ ప్రళయాంతాముపాశ్రితాః
కామోపభోగపరమా ఏతానదితి నిశ్చితాః 11

అశాపాశశతైర్బద్ధాః కామక్రోధపరాయణాః
ఈహ స్తే కామభోగార్థ మన్యామేనార్థసంచయాన్ 12

ఇదమద్య మయాలబ్ధ మిమం ప్రాప్స్యే మనోరథం
ఇదమస్తీదమపి మే భవిష్యతి పునర్ధనం 13

అసౌ మయా హతశ్శత్రుర్లనిష్ఠే చాపరానపి
ఈశ్వరోహమహం భోగీ సిద్ధోహం బలవాన్సుఖీ 14

ఆఘోః భిజనవానస్మి కోఽన్యోఽస్తి సదృశో మయా
యత్యేదాస్యామిమోదిష్య . ఇత్యజ్ఞానవిమోహితాః 15

అనేకచిత్తవిభాంతా మోహజాల సమావృతాః
ప్రసక్తాః కామభోగేషు పతన్తి నరకేశుచా 16

ఆత్మసంభావితాః స్తబ్ధా ధనమానమదాన్వితాః
యజస్తేనామయజ్ఞస్తే దమ్భేనావిధిపూర్వకం 17

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం చ సంశ్రితాః
మా మాత్మపరదేహేషు ప్రద్విషంతోభ్యసూయకాః 18

తానహం ద్విషతః క్రూరాన్సంసారేషు నరాధమాన్
క్షిపామ్యజస్రమశుభా నాసురీష్వేన యోనిషు 19

ఆసురీం యోనిమాపన్నా మూఢా జన్మని జన్మని
మామప్రాప్యైవ కాస్తేయ ! తతో యాన్త్యధమాం గతిం 20

త్రివిధం నరకస్యేదం ద్వారం నాశనమాత్మనః
కామః కోధస్తథా లోభ స్తస్మాదే తత్త్రియం త్యజేత్ 21

ఏతైర్విముక్తః కాస్తేయ ! తమోద్వారైః ప్రీభిర్నరః
అచరత్యాత్మనశ్చేయ స్తతో యాతి పరాం గతిమ్ 22

యశ్శాస్త్రవిధిముత్సృజ్య నరతే కామకారతః
న స సిద్ధిమవాప్నోతి న సుఖం న పరాం గతిమ్ 23

తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యకార్యవ్యవస్థితౌ
జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మ కర్తుమిహార్హసి 24

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు, బ్రహ్మవిద్యాయాం, యోగాస్త్రే.

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే, దైవానురసంపద్విభాగయోగోదామ

షోడశోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా సప్త దశోఽధ్యాయః

శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగః

అక్షన ఉవాచ—

మే శాస్త్రవిశిష్యముత్సృజ్య యజన్తే శ్రద్ధయాఽన్వితాః
తేషాం నిష్ఠా తు కా కృష్ణ ! సత్త్వమాహూరజస్తమః 1

శ్రీ భగవానువాచ—

త్రివిధా భవతి శ్రద్ధా దేశానాం సా స్వభావజా
సాత్త్వికీ రాజసీ చైవ తామసీ చేతి తాం శృణు 2

సత్త్వానురూపా సర్వస్య శ్రద్ధా భవతి భారత !
శ్రద్ధామయోఽయం పునుక్షోయో యచ్ఛ్రద్ధస్స ఏవ సః 3

యజన్తే సాత్త్వికా దేవా న్యక్షరక్షాంసి రాజసాః
ప్రేతాన్భూతగణాంశ్చాస్యే యజన్తే తామసా జనాః 4

అశాస్త్రవిహితం ఘోరం తవ్యస్తే యే తపో జనాః
దమ్భాహంకారసంయుక్తాః కామరాగబలాన్వితాః 5

కర్మయన్తశ్శరీరస్థం భూతగ్రామమచేతనః
మాం చైవాన్తశ్శరీరస్థం తాన్విద్ధ్యాసురనిశ్చయాన్ 6

ఆహార స్త్వపి సర్వస్య త్రివిధో భవతి ప్రియః
యజ్ఞస్తపస్తథా దానం తేషాం భేదమిమం శృణు 7

ఆయుస్సత్త్వబలారోగ్య సుఖప్రీతివివర్ధనాః
రస్యాస్నిగ్ధాః స్థిరా హృద్యా ఆహారాసాత్త్వికప్రియాః 8

కల్వామృలవణాత్సృష్ట తీక్ష్ణరూక్షవిదాహినాః
ఆహారా రాజసస్యేష్టా దుఃఖశోకామయప్రదాః 9

- యాతయామం గతరసం సూతి వ్యుషితం చ యత్
ఉచ్చిష్టమపి చామేధ్యం భోజనం తామసప్రియమ్ 10
- అఫలాకాక్షి భిర్యజ్ఞో విధిదృష్టో య ఇజ్యతే
యష్టస్యమేవేతి మనస్సమాధాయ స సాత్త్వికః 11
- అభిసంధాయ తు ఫలం దమ్భాగ్ధమపి చైవ యత్
ఇజ్యతే భరతశ్రేష్ఠ ! తంయజ్ఞం విద్ధిరాజసమ్ 12
- విధిహీనమసృష్టాన్నం మన్త్రహీనమదక్షిణమ్
శ్రద్ధావిరహితం యజ్ఞం తామసం పరిచక్షతే 13
- దేవద్విజగురుప్రాజ్ఞ పూజనంశౌచమార్జవమ్
బ్రహ్మచర్యమహీంసా చ శారీర తప ఉచ్యతే 14
- అనుద్వేగకరం వాక్యం సత్యం ప్రియహితం చ యత్
స్వాధ్యాయాభ్యసనం చైవ వాఙ్మయం తప ఉచ్యతే 15
- మనఃప్రసాదస్సౌచ్యత్వం మౌనమాత్మ వినిగ్రహః
భావ సంశుద్ధిరీత్యేతత్త పో మానసముచ్యతే 16
- శ్రద్ధయా పరయాత వం తపసత్త్రివిధం సరైః
అఫలాకాక్షి భిర్యక్తై సాత్త్త్వికం పరిచక్షతే 17
- సత్కారమానపూజార్థం తపో దమ్యేభన చైవయత్
క్రియతే తదిహ ప్రోక్తం రాజసం చలమధ్రువమ్ 18
- మూఢగ్రాహేణాత్మనోయ త్ప్రీడయా క్రియతే తపః
పరస్యోత్సాదనార్థం వా తత్తామసముదాహృతమ్ 19
- దాతస్యమితి యద్దానం దీయతేనువకారిణే
దేశే కాలే చ పాత్రే చ తద్దానం సాత్త్త్వికం స్మృతమ్ 20

- యత్తు ప్రత్యుపకారార్థం ఫలముద్దిశ్య వా పునః
 దీయతే చ పరిక్లిప్తం తద్దానం రాజసంస్మృతమ్ 21
- అదేశకాలే యద్దాన మపాత్రేభ్యశ్చ దీయతే
 అసత్కృతమవజ్ఞాతం తత్తామసముదాహృతమ్ 22
- ఓం తత్సదితి నిర్దేశో బ్రహ్మణస్త్రివిధః స్మృతః
 బ్రాహ్మణాస్తేన వేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చ విహితాః పురా 23
- తస్మాదోమిత్యుదాహృత్య యజ్ఞదానతపఃక్రియాః
 ప్రవర్తంతే విదానోక్తాస్సతతం బ్రహ్మవాదిసామ్ 24
- తదిత్యనభిసంధాయ ఫలం యజ్ఞ తపఃక్రియాః
 దానక్రియాశ్చ వివిధాః క్రియంతే మోక్ష కాక్షిభిః 25
- సద్భావే సాధుభావే చ సదిత్యేతత్ప్రియుజ్యతే
 ప్రశస్తే కర్మణి తథా సచ్ఛబ్దః పార్థ ! యుజ్యతే 26
- యజ్ఞే తపసి దానే చ స్థితిస్సదితి చోచ్యతే
 కర్మచైవ తదర్థీయం సదిత్యేవాభిధీయతే 27
- అశ్రద్ధయా హుతం దత్తం తపస్తప్తం కృతం చ యత్
 అసదిత్యుచ్యతే పార్థ ! న చ తత్ప్రేత్య నో ఇహ 28

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే శ్రద్ధాక్రమవిభాగయోగోనామ

పంచవకోఽధ్యాయః

శ్రీ మచ్ఛృంగవద్గీతా అష్టోదశోఽధ్యాయః

మోక్షసన్న్యాసయోగః

అష్టన ఉవాచ—

సన్న్యాసస్య మహాబాహు! తత్త్వమిచ్ఛామి వేదితమ్
త్యాగస్య చ హృషీకేశ! పృథక్కేశినిషూదన! 1

శ్రీ భగవానువాచ—

కామ్యానాం కర్మణాం న్యాసం సన్న్యాసం కవయో విదుః
సర్వకర్మఫలత్యాగం ప్రామాన్యైః ప్రామాన్యైః 2

త్యాజ్యం దోషవదిత్యేకే కర్మప్రామాన్యైః
యజ్ఞ దానతపఃకర్మ స త్యాజ్యమితి చాపరీ 3

నిశ్చయః శృణు మే తత్ర త్యాగే భరతస తమ!
త్యాగో హి పురుషవ్యాఘ్ర! త్రివిధస్సంప్రకీర్తితః 4

యజ్ఞ దానతపఃకర్మ స త్యాజ్యం కార్యమేవ తత్,
యజ్ఞో దానం తపశ్చైవ పాపనాని మనీషిణామ్ 5

ఏతాన్యపి తు కర్మాణి సజ్గం త్యక్త్వా ఫలాని చ
కర్తవ్యానీతి మే పార్థ! నిశ్చితం మతముత్తమమ్ 6

నియతస్య తు సన్న్యాసః కర్మణో నోపపద్యతే
మోహోత్తస్య పరిత్యాగ స్తాచుసః పరికీర్తితః 7

దుఃఖమిత్యేవ యత్కర్మ కాయక్లేశభయోత్త్యజేత్
సకృత్త్వా గాజసం త్యాగం చైవ త్యాగఫలం లభేత్ 8

కార్యమిత్యేథ యత్కర్మ నియతం క్రియతేఽర్జున!
సజ్గం త్యక్త్వా ఫలం చైవ స త్యాగస్సాత్త్వికో మతః 9

- స ద్వేష్ట్యకుశలం కర్మ కుశలేనానుషజ్జతే
త్యాగీ సత్త్వ సమావిష్టో మేధావీ ఛిన్న సంశయః 10
- నహి దేహభృతాశక్యం త్యక్తుం కర్మాణ్య కేవలతః
యస్తు కర్మఫలత్యాగీ స త్యాగీత్వభిన్నేయతే 11
- అనిష్టమిష్టం మిశ్రం చ త్రివిధం కర్మణః ఫలమ్
భవత్యత్యాగినాం ప్రేత్య న తు సన్నాప్యసి నాం క్వచిత్ 12
- పఞ్చైతాని మహాబాహు! కారణాని నిబోధ మే
సాక్ష్యే కృతాంతే ప్రోక్తాని సిద్ధయే సర్వకర్మణామ్ 13
- అఫిహానం తథా కర్తా కరణం చ పృథగ్విధమ్
వివిధాశ్చ పృథక్సేష్టా దై వం చై వాత్ర పశ్యమమ్ 14
- శరీరవాఙ్మనోభిర్య త్కర్మ ప్రారభతే నరః
న్యాయ్యం వా విపరీతం వా పఞ్చైతే తస్య హేతవః 15
- తత్రైవం సతి కర్తార మాత్మానం కేవలం తు యః
వశ్యత్యకృతబుద్ధిత్వా న్నరపశ్యతి దుర్మతిః 16
- యస్య నాహంకృతో భావో బుద్ధిశ్చస్య న లిప్యతే
హత్వాఽపి స ఇమాన్లోకా న్న హన్తి న నిబధ్యతే 17
- జ్ఞానం జ్ఞేయం పరిజ్ఞాతా త్రివిధః కర్మచోదనా
కరణం కర్మ కర్తేతి త్రివిధః కర్మసజ్జిహాః 18
- జ్ఞానం కర్మ చ కర్తాచ త్రిధై వ గుణభేదతః
ప్రోచ్యతే గుణసంఖ్యానే యథావచ్ఛ్రణు తాన్యపి 19
- సర్వభూతేషు యేక్షకం భావమవ్యయమీక్షతే
అవిభక్తం విభక్తేషు తజ్ఞానం విద్ధి సాత్త్వికమ్ 20

- పునః క్షేపన తు యజ్ఞానం నానాభావాన్పునః క్షేపనాన్
వేత్తి సర్వేషు భూతేషు తజ్ఞానం విద్ధి రాజసమ్ 21
- యస్తు కృతస్సవదేకస్మి న్నాకార్యే స క్తమహేతుకమ్
అతత్త్వార్థవదల్పం చ తత్తామసముదాహృతమ్ 22
- నియతం సజరహిత మరాగద్వేషతః కృతమ్
అఫలప్రేపునాకర్మ య త్తత్సాత్త్వికముచ్యతే 23
- యస్తు కామేపునా కర్మ సాహంకారేణ వా పునః
క్రియతే బహుళాయాసం తద్రాజసముదాహృతమ్ 24
- అనుబంధం త్తయం హింసా మనషేష్య చ పౌరుషమ్
మోహాదారభ్యతే కర్మ య త్తత్తామసముచ్యతే 25
- ముక్తసక్తోఽనహంవాదీ ధృత్యుత్సాహసమన్వితః
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోర్నిర్వికారః కర్తా సాత్త్విక ఉచ్యతే 26
- రాగీ కర్మఫలప్రేపున్లుభ్యోఽహంసాత్మకోఽశుచిః
హర్షోకాన్వితః కర్తా రాజసః పరికీర్తితః 27
- అయుక్తః ప్రాకృతః స్తబ్ధశ్శతో నైష్కృతికోఽలసః
విసాదీ దీర్ఘసూత్రీ చ కర్తా తామస ఉచ్యతే 28
- బుద్ధేర్భేదం ధృతేఃశ్చైవ గుణతస్త్రివిధం శృణు
ప్రోచ్యమానమశేషేణ పునః క్షేపన ధనంజయ ! 29
- ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ కార్యాకార్యే భయాభయే
బంధం మోక్షం చ యావేత్తి బుద్ధిసాన్ పార్థ ! సాత్త్వికీ 30
- యయా ధర్మమధర్మం చ కార్యం చాకార్యమేవ చ
అయథావత్ప్రజానాతి బుద్ధిసాన్ పార్థ రాజసీ 31

- అధర్మం ధర్మమితి యా మన్యతే తమసాఽఽన్యతా
సర్వాథాన్విపరీతాంశ్చ బుద్ధిస్సా పార్థ ! తామసీ 32
- ధృత్యా యయా భారయతే మనః ప్రాణేన్ద్రియక్రియాః
యోగేనాన్యభిచారిణ్యా ధృతిస్సా పార్థ ! సాత్త్వికీ 33
- యయా తు ధర్మ తామార్హస్థృత్యా భారయతేఽన్యచ !
వ్రసన్దేన ఫలాత్కాక్షీ ధృతిస్సా పార్థ ! రాజసీ 34
- యయా స్వప్నం భయం శోకం విషాదం మనమేవ చ
న విముఞ్శతి దుర్మేధా ధృతిస్సా పార్థ ! తామసీ 35
- సుఖం త్వదాసీం త్రివిధం శ్శృణు మే భరతన్ భ !
అభ్యాసాద్రమతే యత్ర దుఃఖాంతం చ నిగచ్ఛతి 36
- యత్తద్రగే విషమివ పరిణామేఽమృతోపమమ్
తత్సుఖం సాత్త్వికం ప్రోక్తమాత్మబుద్ధిప్రసాదజమ్ 37
- విషయేన్ద్రియ సంయోగా ద్యత్తద్రగేఽమృతోపమమ్
పరిణామే విషమివ తత్సుఖం రాజసం స్మృతమ్ 38
- యద్రగే చానుబద్ధే చ సుఖం మోహనమాత్మనః
నిద్రాలస్యప్రమాదోత్థం తత్రామసముదాహృతమ్ 39
- న తదస్తి పృథివ్యాం వా దివి దేవేషు షా పునః
సత్త్వం ప్రకృతిజైర్ముక్తం యదేభిస్సాన్యత్త్రిభిర్గుణైః 40
- బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశాం సూద్రాణాం చ వరంతప !
కర్మాణి ప్రవిభక్తాని స్వభావప్రభవైర్గుణైః 41
- శమో దమస్తపశ్శౌచం త్వాన్తి రార్జవమేవ చ
జ్ఞానం విజ్ఞానమా స్తిక్యం బ్రాహ్మణకర్మ స్వభావజమ్ 42

- శౌర్యం శేజో ధృతిర్దాత్యం యుద్ధే చాప్యవలాయనం
దానమీశ్వరభావశ్చ త్కృతం కర్మ స్వభావజం 43
- కృషిగోరత్యవాణిజ్యం వైశ్యంకర్మ స్వభావజం
పరిచర్యాత్మకం కర్మ శూద్రస్యాపి స్వభావజమ్ 44
- స్వేస్వే కర్మణ్యభిరతస్సంసిద్ధిం లభతే నరః
స్వకర్మనిరతస్సిద్ధి యథా విస్తతి తచ్చుణు 45
- యతః ప్రవృత్తిర్భూతానాం యేన సర్వమిదం తతమ్
స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య సిద్ధిం విస్తతి మానసః 46
- శ్రేయాన్వృధగ్మో విగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠితాత్
స్వభావనియతం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషం 47
- సహజం కర్మ కాప్తేయః! సదోషమపి నత్యజేత్
సర్వారమ్భా హి చోషేణ ధూమేనాగ్నిరివావృతాః 48
- అసక్తబుద్ధిస్సర్వత్ర జితాత్మా విగతస్పృహః
నేష్కర్మ్యసిద్ధిం పరమాం సన్న్యాసేనాధిగచ్ఛతి 49
- సిద్ధిం ప్రాప్తో యథా బ్రహ్మ తథాఽఽప్నోతి నిబోధ మే
సమాసేనైవ కాన్తేయ! నిష్ఠా జ్ఞానస్య యావహ 50
- బుద్ధ్యా విశుద్ధయా యుక్తో ధృత్యాఽఽత్మానం నియమ్యచ
శబ్దాదీన్ద్వషయాం స్త్యక్త్వా రాగద్వేషౌ వ్యుదస్య చ 51
- వివిక్త సేవీ లఘూశీ యత్రవాక్కాయమానసః
ధ్యానయోగపరో నిత్యం వైరాగ్యం సముపాశ్రితః 52
- అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం పరిగ్రహమ్
విముచ్య నిర్మమశ్చాప్తో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే 53

- బ్రహ్మభూతః ప్రసన్నాత్మా నశోచతి స కాఙ్క్షతి
స సుస్వర్చేషు భూతేషు మద్భక్తిం లభతే పరాం 54
- భక్త్యా మామభిజానాతి యానాన్య శ్చాస్మి తత్త్వతః
తత్త్వో మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా విశణే తదవస్థరం 55
- సర్వకర్మాణ్యపి సదా కుర్వాణో మద్వ్యపాశ్రయః
మత్ప్రసాదాదనాహ్నోతి శాశ్వతం పదమన్యయం 56
- చేతసా సర్వకర్మాణి మయి సన్నయ్యమత్పరః
బుద్ధియోగ ముపాశ్రిత్య మచ్ఛిత్త సుతతం భవ 57
- మచ్ఛిత్త సర్వదుర్మాణి మత్ప్రసాదాత్తరిష్యసి
అఖచేత్త్వ మహాజ్ఞాతా స్మశ్లోష్యసి నిష్క్ల్యసి 58
- య ద్యహాజ్ఞాతమాశ్రిత్య న యోగ్య ఇతి మన్య సే
మిథ్యైష న్యవసాయస్తే ప్రకృతిస్తాం నియోగ్యతి 59
- స్వభావజేన కాస్తేయ ! నిబద్ధస్త్వేన కర్మణా
కర్తుం సేచ్ఛసి యస్మోహ త్కరిష్యమ్యనశోఽపి తత్ 60
- ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున ! తిష్ఠతి
బ్రామయస్సర్వభూతాని యన్త్రానూఢాని మాయయా 61
- తమేన శరణం గచ్ఛ సర్వభావేన భారత !
తత్ప్రసాదాత్పరాం శాంతిం స్థానం ప్రాప్స్యసి శాశ్వతం 62
- ఇతి తే జ్ఞానమాఖ్యాతం గుహ్యద్గుహ్యతరం మయా
విన్ముక్తైశ్చ తదశీషేణ యథేచ్ఛసి తథా కురు 63
- సర్వగుహ్యతమం భూయ శ్శృణు మేవరమం నచః
ఇష్టోఽసి మే దృఢమితి తతో వక్ష్యామి తే హితం 64

మన్ననా భవ మద్భ్యో నుద్యాజీ మాం సమస్కరు
మామేవైష్యసి సత్త్వంతే ప్రతిజానే ప్రియోఽసి మే 65

సర్వధర్మాన్పురిత్యజ్య మామేకం శరణం న్రిజ
అహం త్వా సర్వసాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః 66

ఇదం తే నాతపస్కాయ నాభక్తాయ కదాచన
న చాశుక్రాపవే వాచ్యం నచమాంయోఽభ్యసూయతి 67

య ఇదం పరమం గుహ్యం మద్భక్తైష్వభిభాస్యతి
భక్తిం మయి పరాం కృత్వా మామేవైష్యత్యసంశయః 68

నచతస్మాన్మనుష్యేషు కశ్చిన్నే ప్రియకృత్తమః
భవితా న చ మే తస్మాదన్యః ప్రియతరో భవి 69

అధ్యేష్యతే చ య ఇమం ధర్మ్యం సంవాదమానయోః
జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహ మిష్టస్సాన్యమితి మే మతిః 70

శ్రద్ధావా ననసూయశ్చ శృణుయాదపి యో నరః
సోఽపి ముక్తశ్శుభాన్ లోకాన్రాప్నుయాత్పుణ్యకర్మణాం 71

కచ్చిదేతచ్ఛతం పార్థ ! త్వయైకాగ్రేణ చేతసా?
కచ్చిదజ్ఞానసమ్మోహః ప్రణప్తస్తే ధనంజయ ? 72

అష్టవ ఉవాచ—

నశ్చ మోహస్సృష్టిర్న బ్ధాత్వత్రప్రసాదాన్మయాఽచ్యుత !
స్థితోఽస్మి గతసందేహః కరిష్యే వచనం తవ 73

సజ్జాయ ఉవాచ—

ఇత్యహం వాసుదేవస్య పార్థస్య చ మహాత్మనః
సంవాదమిమమశ్రౌష్వ మద్భుతం రోమహర్షణమ్ 74

వ్యాసప్రసాదాచ్ఛత్రవా నేతద్గుహ్యతమం పరమ్
యోగంయోగేశ్వరాత్కృష్టా త్సాక్షాత్కథయతస్వయమ్ 75

రాజస్సంస్కృత్య సంస్కృత్య సంవాదమిమమద్భుతమ్
కేశవాద్జనయోః పుణ్యం హృష్యామి చ ముహూర్ముహూః 76

తచ్చ సంస్కృత్య సంస్కృత్య చూపమత్యద్భుతం హరేః
విస్మయో మే మహాన్ రాజన్! హృష్యామి చ. పునః పునః 77

యత్రయోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతి ద్ధ్రువానీతిర్మతిర్మమ 78

ఇతి శ్రీమన్నహా చారతే శతసహస్రికాయాం సంహితాయాం

వైయ్యాకిక్యాం శ్రీమద్భీష్మ పర్వణి శ్రీమద్భగవద్గీతా

సూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే

శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే మోక్షసన్న్యాస

యోగోనామ అష్టాదశోఽధ్యాయః

శ్రీ కృష్ణార్జునమస్తు

ఓం తత్ సత్

శ్రీ కృష్ణాయ నమః

శ్రీమద్భగవద్గీతామాహాత్మ్యము

దశావతరము—

భగవన్ పరమేశాన భక్తిరవ్యభిచారిణీ

ప్రారబ్ధం భుజ్యమానస్య కథం భవతి హే ప్రభో

1

శ్రీ విష్ణుదాత—

ప్రారబ్ధం భుజ్యమానోఽపి గీతాభ్యాసరతస్సచా

న ముక్తస్స సుఖీ లోకే కర్మదా నోఽపివ్యతే

2

మహాపాపాని పాపాని గీతాభ్యాసం కరోతిచేద

కృచిత్సర్వం స కుర్వంతి నశనీచకమంభసా

3

గీతాయాః పుస్తకం యత్ర యత్రపాః ప్రవర్తతే

తత్ర నర్వాణీ తీర్థాని ప్రయాగాదీని తత్ర వై

4

నర్వే దేవాశ్చ ఋషయో యోగినః పన్నగాశ్చ మే

గోపాలా గోపికా వాపి నారదోద్ధవపార్థవైః

సహాయో జాయతే శీఘ్రం యత్ర గీతాప్రవర్తతే

5

యత్రగీతా విచారశ్చ పఠనం పాఠనం శ్రుతమే

తత్రాహం విశ్రితం పృథ్వీ నివసామి సదైవ హి

6

గీతాశ్రయోఽహం తిష్ఠామి గీతా మే చోత్తమం గృహమే

గీతాజ్ఞాన ముపాశ్రిత్య త్రీన్లోకాన్పాలయన్ముహుః

7

గీతా మే పరమా విద్యా బ్రహ్మరూపా న సంశయః

అర్థమాత్రాక్షరా విత్యా స్వావిర్వాచ్యపదాత్మికా

8

చిదానందేన కృష్టేన ప్రోక్తా న్యముఖోఽర్ఘ్యనమః

వేదత్రయీ పరానంద తత్త్వార్థజ్ఞానమంజసా

9

యోఽష్టాదశ జపేన్నిత్యం నరో విశ్చలమానసః

జ్ఞానసిద్ధిం స లభతే తతో యాతి పరంపదమే

10

పాఠేనమర్థస్సంఘోర్ఘే తదర్థం పాఠమాపరేత్

తదా గోదానజం పుణ్యం లభతే నాత్ర సంశయః

11

- త్రైభాగం పరమానస్తు గంగాస్నాన ఫలం లభేత్
 ఉపంశం ఉపమానస్తు సోమయాగఫలం లభేత్ 12
- వీరాధ్యాయం రు యో నిత్యం పఠతే ధక్తి నంయుతః
 బుద్ధిరోక మహాప్రోతి గణోభూత్వా వసేచ్ఛిరమ్ 13
- అధ్యాయశ్లోకపాదం వా నిత్యం య పఠతే నరః
 స యాతి సరతాం యావన్మనుకాలం వసుంధరే 14
- గీతాయాశ్లోకదశకం నప్త పంచ చతుష్టయం
 చ్చా త్రినేకం తదర్థం వా శ్లోకానాం యః పఠేన్నరః 15
- చంద్రలోకమహాప్రోతి వరాహాచ్యుతం ద్రువమ్
 గీతాపాఠసమాయుక్తో మృతోఽమానుషతాంప్రజేత్ 16
- గీతాభ్యాసం పునః కృత్వా లభతే ముక్తి ముత్తమామ్
 గీతేత్యుచ్చారసంయుక్తో మ్రియమాణో గతిం లభేత్ 17
- గీతాశ్రవణానక్తో మహాపాపయుతోఽపి వా
 నైకుంతం సమవాప్నోతి విష్ణునా నహ మోదతే 18
- గీతార్థం ధ్యాయతే నిత్యం కృత్వా కర్మాణి భూరిశః
 ఉపన్ముక్తస్స విజ్ఞేయో దేహాన్తే పరమం పదమ్ 19
- గీతామశ్రిత్య బహువో భూధుజో జనకాదయః
 విదూతకల్మషా లోకే గీతాయాశాః పరం పదమ్ 20
- గీతాయాః పఠనం కృత్వా మాహాత్మ్యం నైవ యఃపఠేత్
 వృథాపాతో భవేత్తస్య శ్రమ ఏవహ్యాదాహృతః 21
- ఏకస్మాదాత్మ్యసంయుక్తం గీతాభ్యాసం కరోతి యః
 స తత్ఫలమవాప్నోతి దుర్లభం గతిమాప్నుయాత్ 22

మాతృకావాచ—

- మాహాత్మ్యమేకగీతాయాః మయా ప్రోక్తం సనాతనమ్
 గీతాన్తే చ పఠేద్యస్తు యదుక్తం తత్ఫలం లభేత్ 23

ఇతి శ్రీ వరాహపురాణే శ్రీ గీతామాహాత్మ్యం

సంపూర్ణం.

త ప్పా వ్ప ల వ ట్టి క.

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
4	9	బ్రహ్మనిత్యం	బ్రహ్మసత్యం
5	13	స్థిరమును	స్థిరత్వమును
8	23	జాతిక	భాతిక
12	21	బిభుచున్న	బిడుచున్న
12	23	భూమిపైత	ధూళిపైత
15	19	సంబంధముగా	సంబంధముగా
17	11	మించని	మించనంత
18	11	లను	లగు
19	23	విభాగము	విభాగముగ
2	14	అ 18. శ్లో 14 ఉండాలి	—
32	10	కోడకోపచార	షోడకోపచార
33	8	వైదాంతిక	వైద్వాంతిక
41	24	అ 4 శ్లో 24 ఉండాలి	
51	20	కృషిచేయుడు	కృషిచేయుడు
52	24	అ 5 శ్లో 18 ఉండాలి	
55	14	లేదుకాబట్టి	వందువలన
56	23	అనివార్యమైన	అనివార్యమైన
60	2	ప్రయత్నింప	ప్రయత్నింప
64	12	వత్తెప్ప	వత్తెప్ప
68	15	శ్రేయోభోక్తుం	శ్రేయోభోక్తుం
72	3	మన్యనే	మన్యన్తే
72	5	బహుస్వ	బహుస్వి

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
73	3	యావానర	యావానర్థ
74	5	స్పృత	స్పృత
74	9	జీవ్రియా	జీర్ణియా
77	7	కిల్పిమెః	కిల్పిమైః
93	11	యుజ్జన్నేపం	యుజ్జన్నేపం
94	6	జానం	జానం
94	15	అహం	అహం
97	4	కింతద్రుహ	కింతద్రుహృ
99	1	వరమాం	వరమాం
101	12	పృథక్త్వేన	పృథక్త్వేన
103	18	యత్త్వే	యత్త్వే
113	18	యన్మేత్త్వద	యన్మేత్త్వద
114	2	ప్రవశ్య	ప్రవశ్య
116	4	మభ్యాసా	మభ్యాసాత్
116	16	సమ	సమ
122	17	వ్యతిస్థా	వ్యతిస్థా
128	16	యజ్ఞస్థే	యజ్ఞస్థే
130	15	చేతసః	చేతసః

